

Arviointikertomus 2021

Sisällys

Tiivistelmä.....	3
Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen.....	6
Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta.....	6
Tarkastuslautakunnan jäsenet.....	8
Arviointikertomus 2021.....	8
Tilintarkastus.....	9
Vuoden 2021 toiminnan tavoitteiden arviointi.....	10
Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta.....	12
Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia.....	13
Talouden toteutuminen.....	31
Talousarvion 2021 toteutuminen.....	32
Talouden tunnuslukujen vertailua verrokkeihin.....	34
Kestävän talouden ohjelman toimeenpanon toteutuminen.....	35
Hyvinkään Vesi.....	37
Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden arviointi.....	41
Hyvinkään Lämpövoima Oy.....	41
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy.....	46
Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas.....	50
Erityiset arviointikohteet.....	53
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sen koordinoinnin resursointi	53
Laajennettu oppivelvollisuus.....	67
Kouluterveyskysely ja sen tulosten käsittely kaupungin organisaatiossa	70
Toimenpiteet arviointikertomuksen 2020 johdosta.....	82
Allekirjoitukset.....	84

Kuvat: Hyvinkään kaupungin viestintäyksikkö, Merja Peltomäki,
Teemu Heikkilä, Raimo Uunila, Sami Lamberg, Tuija Tomperi, Pi Krogell-Magni © Hyvinkään kaupunki

Tiivistelmä

Tavoitteista toteutui noin puolet

Kaupunginvaltuusto oli asettanut kaupungin toimintaan kohdistuvia tavoitteita yhteensä 20, joista 10 eli 50 % toteutui. Lisäksi kahden tavoitteen kohdalla onnistuttiin pääsemään hyvin lähelle tavoitetasoa.

Tytäryhtiölle asetetuista 26 tavoitteesta toteutui 16 eli 62 %. Yksittäisten tytäryhtiöiden kohdalla oli kuitenkin merkittäviä eroja tavoitteiden saavuttamisasteessa.

Kaupungin talous kehittyi arvioitua merkittävästi paremmin

Sekä kaupungin että konsernin tilinpäätös oli ylijäämäinen ja kaikki talouden tunnusluvut paranivat edellisestä vuodesta. Lähes kaikkien palvelualueiden toimintakatteet toteutuivat muutettua talousarviota paremmin. Lisäksi lainamäärää onnistuttiin vähentämään.

Osa taloudellisesti hyvään vuoteen johtaneista syistä ei ole luonteeltaan pysyviä, joten niiden ei voida olettaa tuovan hyötyä tulevina vuosina. Talouden tasapainon ylläpitämiseksi Kestävän talouden ohjelman toteuttamisella onkin tärkeä merkitys sen jäljellä olevina vuosina. Ohjelman mukaiset taloutta tasapainottavat toimenpiteet ovat tähän mennessä toteutuneet pääosin suunnitellusti.

Pelikirjan eli kaupunkistrategian päivittämisessä osallistaminen vahvasti mukana

Hyvinkään Pelikirjan päivitystyön aikana useilla eri tahoilla oli mahdollisuus esittää näkemyksensä kaupungin visiosta, arvoista ja kärkihankkeista. Osallistamisen tavat olivat monipuolisia.

Osallistuvan budjetoinnin käyttöä hyvä monipuolistaa

Hyvinkään kaupunki kuuluu siihen edistykselliseen kolmannekseen Suomen kunnista, joilla on osallistuva budjetointi käytössä. Hyvinkäällä osallistuvan budjetoinnin määräraha on kuitenkin naapurikuntia pienempi.

Osallistuvan budjetoinnin käyttöä on suositeltavaa kehittää edelleen ottamalla käyttöön erityyppisiä toimintamalleja sen toteuttamiseksi. On kannatettavaa ottaa kuntalaiset vielä enemmän mukaan miettimään, mihin yhteiset taloudelliset voimavarat käytetään.

Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman ja liityntäpysäköinnin periaatteiden laatiminen edennyt

Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman laatiminen ja siihen kiinteästi liittyvä pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin suunnittelu etenivät tavoitteiden suuntaisesti vuoden 2021 aikana. Kuitenkin kyseessä oli jo neljäs vuosi, kun kyseiset suunnitelmat jäivät valmistumatta ja siten tavoite saavuttamatta.

Huolena kuntapuolen työpaikkojen heikentynyt vetovoima

Kaupungin moniin tehtäviin on vaikea saada työntekijöitä. Suunnittelijoita on ollut haasteellista rekrytoida avoimiin paikkoihin niin kuntatekniikan kuin kaavoituksen puolella. Varhaiskasvatuksen opettajia ja erityisopettajia ei saatu rekrytoitua riittävästi. Oppilashuollossa on ollut vaikeuksia rekrytoida psykologeja.

Monipuolisemmat museopalvelut asiakkaille

Museotoimintojen uudelleen organisointi ja kehittäminen toteutui suunnitellusti. Taidemuseon ja kaupunginmuseon toiminnot yhdistettiin yhden johtajan alaisuuteen. Kaupunginmuseon näyttelytilat siirrettiin taidemuseon näyttelytilojen yhteyteen. Yhteisten toimitilojen hyötynä on henkilöstön yhteiskäyttö kahden museon välillä, mikä konkretisoituu asiakkaalle laajemmilla aukioloajoilla. Museotoimintojen yhdistyminen tuo asiakkaille enemmän sisältöjä ja monipuolisempaa ohjelmaa. Museovieraat voivat tutustua yhdellä pääsylipulla sekä kaupunginmuseon kulttuurihistorialliseen näyttelyyn että taidemuseon taidenäyttelyyn.

Kaupungin ja Keusoten yhteistyö ei vielä kaikilta osin toimivaa

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä (Keusote) on toiminut jo neljä vuotta, mutta silti palveluihin liittyvissä vastuunjaoissa kaupungin ja Keusoten välillä on joiltain osin edelleen epäselvyyttä. Lisäksi on ilmennyt haasteita tiedonkulussa kaupungin ja Keusoten välillä.

Keusoten vakituisen henkilöstön vaihtuvuuden kasvu on huolestuttavaa. Työntekijöiden suuren vaihtuvuuden on todettu olevan yksi syy kaupungin ja Keusoten välisen yhteistyön ja tiedonkulun haasteisiin.

Erimielisyyttä ei-lakisääteisten sote-palvelujen järjestämistä vastuusta

Kaupungin ja Keusoten välinen erimielisyys ei-lakisääteisten sote-palvelujen järjestämistä vastuusta on hyvin valitettavaa. Kahden julkisen organisaation välinen asioiden pallottelu ei näytä hyvältä ulkopuoliselle. Tilanne ei ole yhdenkään osapuolen etu. Asiakkaan ja palvelun käyttäjän tulee olla keskiössä. Tuloksellinen toiminta edellyttää toimivaa ja asiakaslähtöistä yhteistyötä kaupungin, Keski-Uusimaan hyvinvointialueen ja muiden sote- ja hyte-toimijoiden kesken.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi toteutettu oikeansuuntaisia toimenpiteitä

Kaupunki on yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteuttanut oikeansuuntaisia toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä sekä kaupungin asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia mittaavien indikaattoreiden tulokset ovat vuodesta 2020 kehittyneet myönteisesti.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevia suunnitelmia ja työryhmiä lukuisa määrä

Erilaisia hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä koskevia suunnitelmia ja ohjelmia sekä työryhmiä on lukuisa määrä sekä kaupungilla että hyvinvointialueella. Jatkossa on tarkasteltava kriittisesti, mitä ohjelmia ja suunnitelmia tarvitaan kaupunkitasolla lakisääteisten lisäksi. Tarvitaan myös koordinoitua, jotta tulevan hyvinvointialueen ja kaupungin omat suunnitelmat ovat linjassa keskenään.

Mitä enemmän on hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä käsitteleviä ryhmiä, sitä suurempi on riski oleellisen tiedon siirtymättä jäämisestä ryhmien välillä. On syytä tarkastella kriittisesti, voitaisiinko joidenkin työryhmien toiminnot yhdistää ja ovatko kaikki ryhmät kaupunkitasolla tarpeellisia.

Laajennetun oppivelvollisuuden tuomiin velvoitteisiin onnistuttiin vastaamaan

Kaupungin sivistystoimi on yhteistyössä Hyria koulutus Oy:n kanssa onnistunut vastaamaan laajennetun oppivelvollisuuden tuomiin velvoitteisiin. Yhteistyö kaupungin ja Hyrian välillä on ollut säännöllistä ja sujuvaa. Opinto-ohjausta on vahvistettu sekä kaupungilla että Hyriassa. Toisen asteen oppilaitosten aloituspaikkojen riittävydestä huolehdittiin lisäämällä aloituspaikkoja sekä lukioon että Hyriaan. Syksyllä 2021 yksikään peruskoulun päättänyt oppilas ei jäänyt ilman opiskelupaikkaa. He, jotka eivät saaneet opiskelupaikkaa toisen asteen oppilaitoksessa, saivat paikan nivelvaiheen koulutuksessa.

On tärkeää kartoittaa, miten nuoret itse kokevat laajennetun oppivelvollisuuden ja sen vaikutukset esimerkiksi opetuksen ja ohjauksen riittävyteen ja laatuun.

Kouluterveyskyselyn tulosten tiedottamiseen panostettava enemmän

Kouluterveyskyselyn tulosten ja niiden perusteella päätettyjen kehittämistoimenpiteiden tiedottamiseen on panostettava enemmän. Niistä tiedottaminen kaupungin kotisivulla lisäisi avoimuutta ja tietoisuutta lasten ja nuorten näkemyksistä omasta hyvinvoinnistaan, koulunkäyntiin liittyvistä asioista sekä palvelujen saatavuudesta. Kyselyn tuloksista olisi tärkeää tiedottaa myös opetuslautakunnalle ja nuorisovaltuustolle.

Hyvinkään Vesi saavutti tavoitteensa hyvin

Hyvinkään Veden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Vesiliikelaitos on pitkäjänteisellä suunnittelulla onnistunut minimoimaan taloudelliset riskit. Lisäksi sen toiminta on vastuullista, sillä se on ennakolta varautunut erilaisiin vahinkoriskeihin.

Hyvinkään Veden asiakastytyväisyyystutkimuksen tulokset ovat olleet jo vuosia kiitettävällä tasolla. Vuonna 2021 tulokset paranivat entisestään lähes kaikilla osa-alueilla. Vesiliikelaitos on suoriutunut perustehtävästään erinomaisesti ja laitoksen imago onkin erittäin hyvä.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin eri toimialojen sekä tytäryhtiöiden edustajia hyvästä yhteistyöstä. Lautakunnan saamat tiedot ovat auttaneet arviointityön onnistumisessa.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta

Tarkastuslautakunta on ainoa lakisääteinen lautakunta ja se toimii suoraan kaupunginvaltuuston alaisena. Tarkastuslautakunnan toiminnasta ja tehtävistä säädetään kuntalaissa. Lisäksi Hyvinkään kaupungin hallintosääntö ohjaa lautakunnan toimintaa.

Tarkastuslautakunnan toiminta on suunnitelmallista. Tarkastuslautakunta hyväksyi 21.9.2021 valtuustokauden mittaisen arviointisuunnitelman, jonka se antoi valtuustolle tiedoksi (kv 15.11.2021). Lautakunta hyväksyy vuosittain arviointisuunnitelmaan pohjautuvan työohjelman. Valtuustokauden ensimmäisen toimintavuotensa arviointia koskevan työohjelman lautakunta hyväksyi 21.9.2021 ja päivitti sen 14.12.2021. Lautakunta kokoontui vuoden 2021 arviointia varten syyskauden 2021 ja kevätkauden 2022 aikana yhteensä 20 kertaa.

Tarkastuslautakunta käytti arviointityönsä tietolähteinä kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksiä, kaupungin ohjeita ja sääntöjä, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta 2021, tilintarkastuksen raportteja, Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän toimielinten päätöksiä ja arviointikohteiden antamia selvityksiä. Kokouksiin kutsutut kaupungin palvelualueiden ja tytäryhtiöiden edustajat valmistautuivat antamaan selvityksiä arviointiaiheista heille etukäteen toimitettujen kysymysten avulla. Lisäksi lautakunta hyödynsi eri julkisten toimijoiden kotisivuja hankkiakseen taustatietoa arviointiaiheista. Tällaisia olivat esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtiovarainministeriö ja Kuntaliitto.

Lautakunnan toimintaan linkittyy sekä kaupunginvaltuuston että -hallituksen työskentely. Lautakunta arvioi valtuuston hyväksymän kaupunkistrategian toteutumista. Lisäksi valtuusto asettaa vuosittain talousarviossa tavoitteet, joiden saavuttamista lautakunta arvioi hallituksen toimintakertomuksessa antaman selvityksen pohjalta. Tarkastuslautakunta esittää arvioinnin tulokset vuosittain.

Tarkastuslautakunnan tehtävät kuntalain 121 §:n mukaan:

Valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuusilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Valmistelee kunnanhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

tain valtuustolle antamassaan arviointikertomuksessa. Hallitus puolestaan antaa lausunnon valtuustolle siitä, mihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta.

Oheisesta kaaviosta ilmenee, miten talouden ja arvioinnin päätöksenteko linkittyvät keskenään. Edellisen tarkastuslautakunnan toimikaudella on laadittu talouden ja arvioinnin päätöksenteon vuosikello, jota päivitettiin syksyllä 2021.

Arviointityönsä ohella tarkastuslautakunnalla on lakisääteinen velvoite vastata sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden valvonnasta ja ilmoitusten saattamisesta valtuustolle tiedoksi. Lautakunta huolehtii myös sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen ilmoittamisesta kaupungin verkkosivulla. Kuntalaissa on määritelty ilmoitusvelvolliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat. Ilmoitusvelvollisia oli Hyvinkään kaupungilla vuoden 2021 lopussa yhteensä 73 henkilöä. He kaikki toimittivat ilmoituksen sidonnaisuuksistaan. Lautakunta antoi sidonnaisuusilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi 15.11.2021 § 92. Sidonnaisuusrekisteri: [Sidonnaisuudet | hyvinkaa.sidonnaisuusrekisteri.fi](https://www.hyvinkaa.fi/sidonnaisuudet)

Tarkastuslautakunnan jäsenet

Kaupunginvaltuusto nimesi tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 2021–2025 kokouksessaan 23.8.2021 § 55.

Tarkastuslautakunnan jäsenille ja varajäsenille järjestettiin heti toimikautensa alussa lakisääteisiin tehtäviin liittyvää perehdytystä. Lisäksi toteutettiin edellisen ja nykyisen lautakunnan yhteinen työpajatyypinen tilaisuus kokemustiedon vaihtamiseksi.

Tarkastussihteeri Merja Peltomäki toimi tarkastuslautakunnan asioiden valmistelijana ja esittelijänä sekä avusti lautakuntaa arviointitehtävissä.

Arviointikertomus 2021

Tarkastuslautakunta keskittyi ensimmäisenä toimintavuotenaan pääasiassa valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Vuoden arvioinnissa kokouksien aiheina olivat:

- Kaupunkistrategian päivitys
- Osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen
- Museotoiminnan uudelleenorganisointi
- Sveitsin uimalan laajennuksen valmistuminen
- Lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvä tavoite
- Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma ja liityntäpysäköinnin periaatteet
- Hyvinkään Veden tavoitteet ja toiminta
- Tilinpäätös 2021
- Tytäryhteisöjen Hyvinkään Lämpövoima Oy, Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas tavoitteet ja toiminta
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sen koordinoinnin resurssit
- Laajennettu oppivelvollisuus
- Kouluterveyskysely.

Lisäksi lautakunta kuuli kaupungin työllisyyspalvelujen edustajaa TE-palvelujen siirtymisestä kuntien vastuulle. Lautakunta tutustui myös eri palvelujen asiakastytyväisyyskyselyjen tuloksiin.

Arviointikertomuksen tekstit toimitettiin arviointikohteille luettaviksi ja kommentoitaviksi ennen niiden julkaisemista.

Tarkastuslautakunta 23.8.2021 alkaen

Varsinaiset jäsenet

Tuula Latosuo,
puheenjohtaja

Anu Karvinen,
varapuheenjohtaja

Marja Heinimäki

Kosti Kallio

Juha Lappalainen

Santeri Leinonen

Toni Rintala

Timo Suikkanen

Anne Vuorinen

Henkilökohtainen varajäsen

Jasmine Kaaya
(26.9.2021 saakka)
Kaisa Lanttola
(27.9.2021 alkaen)

Heikki Ahtonen

Lotta Savolainen

Marko Pihlajamaa

Seppo Nieminen

Soile Kalliomäki

Jesse Raja-aho

Mikko Heikkinen

Kristiina Hakala

Tilintarkastus

Tilintarkastus on luonteeltaan laillisuustarkastusta. Tilintarkastajan on kuntalain mukaan tarkastettava kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Hyvinkään kaupungin lakisääteisenä tilintarkastusyhteisönä toimi arviointivuonna BDO Audiator Oy päävastuullisena tilintarkastajanaan HT, JHT Minna Ainasvuori. Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 4.12.2019 edellä mainitun tilintarkastusyhteisön Hyvinkään kaupungin tilintarkastuspalvelujen tuottajaksi tilivuosille 2019–2022.

Tarkastuslautakunta päätti käyttää hankintasopimuksen sisältämää optiomahdollisuutta ja päätti kokouksessaan 1.3.2022 hyväksyä Hyvinkään kaupungin ja BDO Audiator Oy:n välisen tilintarkastuspalveluja koskevan hankintasopimuksen jatkamisen kahdella (2) optiovuodella eli tilivuosille 2023 ja 2024 hankintasopimuksen mukaisin ehdoin.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan työsuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja esitti tilivuoden 2021 tarkastusta koskevan työsuunnitelmansa tarkastuslautakunnalle 5.10.2021. Tilintarkastaja raportoi työsuunnitelmansa mukaisista tarkastuksista ja niissä esille tulleista havainnoista lautakunnalle kolme kertaa. Väliraportit ja loppuraportti toimitettiin myös kaupungin johtoryhmälle. Yksittäiset tarkastuskohtaiset tilintarkastajan raportit toimitettiin kyseisten tarkastuskohteiden esimiehille ja talousjohdolle.

Vuoden 2021 toiminnan tavoitteiden arviointi

Onko talousarviossa 2021 asetetut sitovat tavoitteet johdettu Pelikirjasta eli kaupunkistrategiasta?

Ovatko sitovat toiminnan tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa saavutettu?

Ovatko tavoitteet ja niiden toteutumista todentavat mittarit yksiselitteisiä ja konkreettisia?

Onko toimintakertomuksen raportointi tavoitteiden toteutumisesta riittävää ja selkeää ja onko tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta yhteneväinen tilinpäätösraportoinnin kanssa?

Arviointi: Talousarviossa 2021 asetetut sitovat toiminnalliset tavoitteet tukevat Pelikirjan linjausten ja päämäärien edistymistä.

Kaupungin toimintaan kohdistuvista 20 tavoitteesta 50 % toteutui. Kärkihankkeista Hangonsilta, Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki, Aktiivinen tapahtumakaupunki sekä Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi etenivät tavoitteiden mukaisesti.

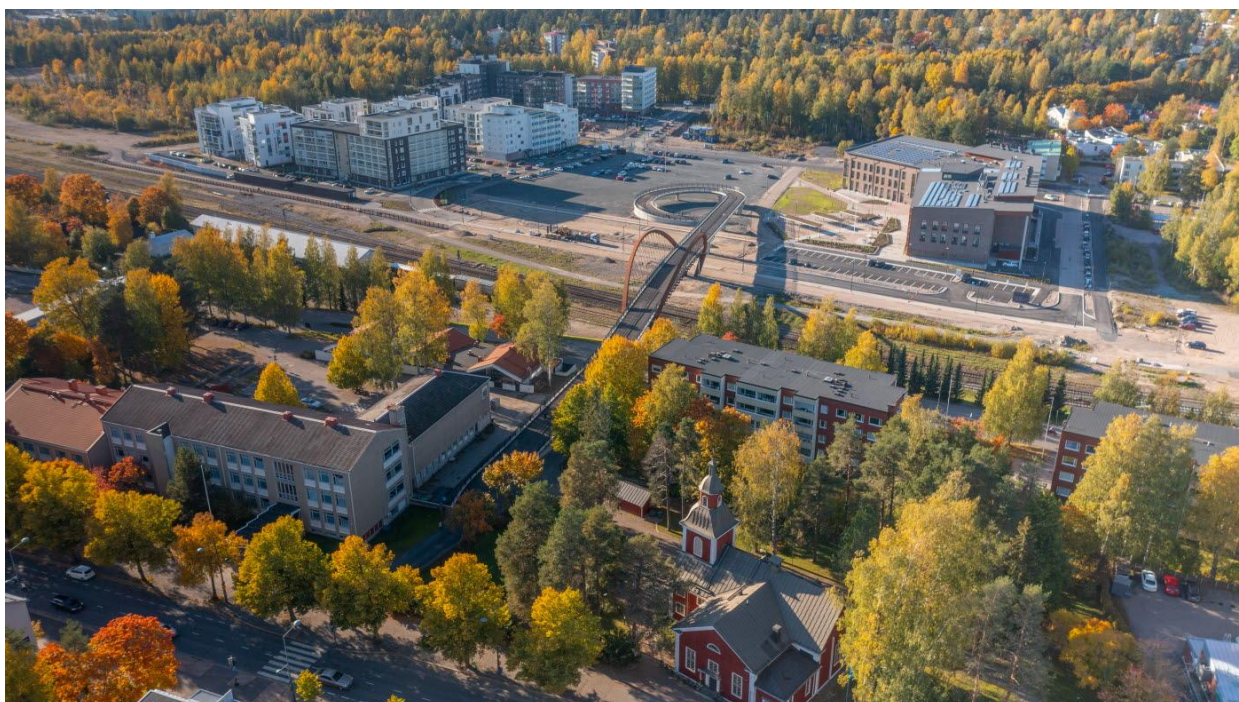
Hyvinkään Sveitsi-kärkihankkeessa uimalan laajennusosa onnistuttiin avaamaan lähes tavoitteen mukaisessa aikataulussa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kahden viikon viive ei ole oleellinen. On kuitenkin todettava, että uimalan laajennushankkeessa kilpailutus- ja rakentamisvaiheiden aikana ilmaantuneiden haasteiden vuoksi uimalan laajennusosa valmistui alkuperäisiä suunnitelmia merkittävästi myöhemmin. Alkuperäisen suunnitelman mukaan uimalan laajennusosa piti ottaa käyttöön jo vuoden 2020 kuluessa.

Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihankkeelle asetetut tavoitteet kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman valmistumisesta sekä pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin hyväksymisestä jäivät vieläkin saavuttamatta. Kyseisten toimenpiteiden valmistuminen on asetettu tavoitteiksi jo edellisinä vuosina. Tavoitteisiin pääseminen edellyttää laajaa ja monipuolista suunnitelmatyötä, mikä vaatii myös riittäviä voimavaroja. Sekä kaavoituksen että kunnallistekniikan suunnittelun henkilöstövajauksen vuoksi suunnittelu- ja kehittämistyölle on jäänyt vähemmän aikaa. Lisäksi eräät muut hankkeet on priorisoitu tavoitteiksi asetettujen tehtävien edelle.

Valtuustotavoitteet ja niiden toteutumista todentavat mittarit olivat pääosin selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Samoin toimintakertomuksessa annetut selvitykset tavoitteiden toteutumisesta olivat pääsääntöisesti riittäviä ja selkeitä. Yhden tavoitteen kohdalla sen saavuttamisesta ei raportoitu asetetuilla mittareilla. Lisäksi yhdellä tavoitteella mittari ei ollut yksiselitteinen ja sen vuoksi tavoitteen toteutumisen arviointi oli haasteellista.

Tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista toteutui 62 %. Yksittäisten tytäryhteisöjen välillä oli eroja tavoitteiden saavuttamisessa. Hyvinkään Lämpövoima Oy, Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Sairaalanmäki saavuttivat tavoitteensa hyvin tai erinomaisesti. Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas ei päässyt tavoitteisiinsa.

Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden saavuttamisesta oli lähes yhdenmukainen toimintakertomusraportoinnin kanssa. Kahden tavoitteen kohdalla lautakunnan arviointi poikkeaa toimintakertomuksen selvityksestä (valokuituhankkeen käynnistäminen kyläalueilla ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen). Lautakunnan arvion mukaan kyseisten tavoitteiden toteutumista ei voinut luotettavasti arvioida puutteellisen tavoiteasettelun vuoksi.

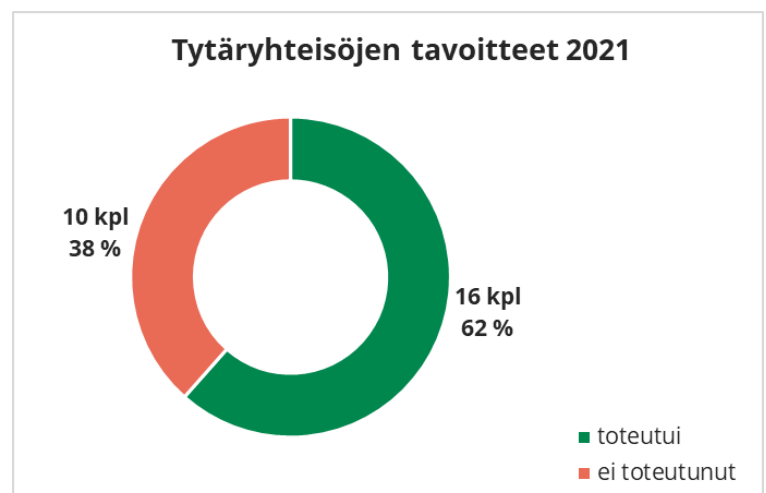
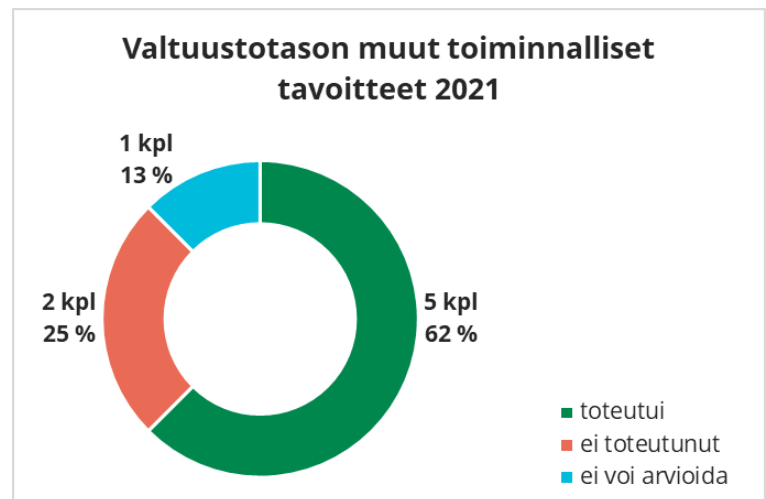
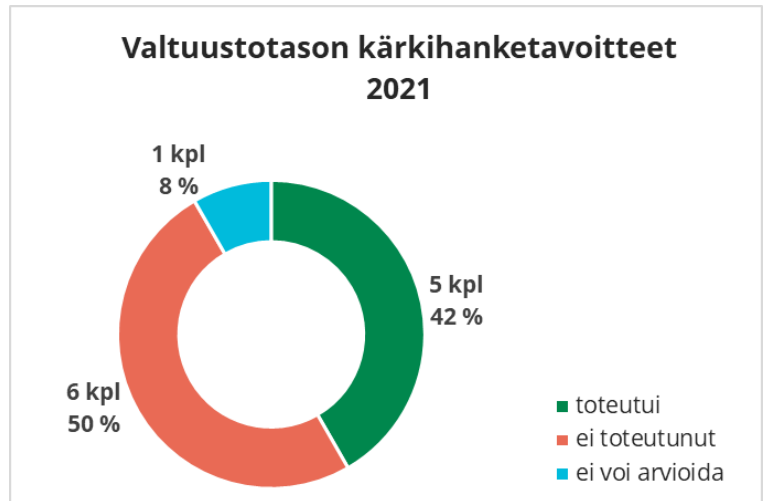

Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta

Kaupunginvaltuusto asetti vuoden 2021 talousarviossa yhteensä 20 sitovaa toiminnallista tavoitetta. Niistä 12 oli Pelikirjan eli kaupunkistrategian mukaisille kärkihankkeille asetettuja tavoitteita ja kahdeksan muita toiminnallisia tavoitteita. Tavoitteiden saavuttamista todentavia mittareita oli asetettu yhteensä 29.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteista toteutui 10. Kahdeksan tavoitetta jäi saavuttamatta, mutta näistä kahden kohdalla päästiin hyvin lähelle tavoitetasoa. Lisäksi kahden tavoitteen toteutumista ei voinut luotettavasti arvioida niiden saavuttamista todentavien mittareiden epäselvyyden vuoksi. Toinen tavoitteista koski valokuituhankkeen käynnistämistä kyläalueilla ja toinen lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä.

Talousarviossa 2021 oli asetettu tavoitteet myös neljälle merkittävimmälle tytäryhteisölle. Tavoitteita oli yhteensä 26 ja niiden saavuttamista todentavia mittareita yhteensä 38. Tavoitteista 16 toteutui. Yhtiöistä parhaiten tavoitteet saavutti Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki.

Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia

Tarkastuslautakunta linjasi hyväksymässään työohjelmassa tietyt valtuustotason tavoitteet tarkemman arvioinnin kohteeksi. Lautakunta esittää arviointikertomuksessaan arviointinsa kyseisten tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi lautakunta tuo esille ne toteutumattomat tavoitteet, joista lautakunta katsoo tarkoituksenmukaiseksi antaa oman arviointinsa tai lisätietoa tavoitteisiin liittyvistä toimenpiteistä.

Hyvinkään Sveitsi

Tavoite:

Uimalaremontin valmistuminen ja uuden laajennusosan käyttöönotto.

Mittari:

Uimalan vanha osa saadaan avattua asiakkaiden käyttöön vuoden 2021 tammikuussa. Ulkouimalan aukioloajat palautetaan remonttia edeltäneelle tasolle viimeistään kesäkuussa 2021. Uimalan laajennusosa käyttöönotetaan ja avataan asiakkaille 30.9.2021 mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite onnistui lähes aikataulussa, uimalan laajennus otettiin käyttöön 14.10.2021. Ulkouimala oli kesäkauden käytössä.

Sveitsin uimalan laajennusosan toteutuneet kustannukset ovat 10,1 miljoonaa euroa vuoden 2021 loppuun mennessä. Lopulliset kustannukset eivät ole vielä varmuudella tiedossa, koska kaupungin ja pääurakoitsijan välillä on erimielisyys lisä- ja muutostöihin sekä urakan viivästymiseen liittyvistä kustannuksista. Kaupunki on esittänyt sovintoesityksen pääurakoitsijalle syksyllä 2020 ja uudelleen talvella 2022. Neuvottelut ja sovintoesitykset eivät johtaneet sovintoon asiassa. Hyvinkään kaupunki on saanut 11.4.2022 Itä-Uudenmaan käräjäoikeudelta tiedoksi pääurakoitsijan jättämän haasteen riita-asiassa.

Tarkastuslautakunta suositteli edellisessä arviointikertomuksessaan kaupunkia huolehtimaan tarjouspyyntö- ja sopimusasiakirjojen laatimisesta niin, että Sveitsin uimalan laajennushankkeen kaltaisilta haasteilta ja riskeiltä vältyttäisiin tulevissa investointihankkeissa. Suositukseen annetun lausunnon mukaan investointien kilpailutukseen liittyviä ohjeistuksia on muutettu. Esimerkiksi vuonna 2021 aloitetussa Tapainlinnan koulun laajennusta koskevassa hankkeessa oli vahvasti mukana laatupisteet tarjouksia vertailtaessa.

Uimalan laajennusosa saatiin käyttöön lähes tavoitellussa aikataulussa. Asiakkaat ovat antaneet positiivista palautetta uimalasta. Laajennuksen myötä sen palvelut monipuolistuivat. Uimaseurat ovat saaneet riittävästi ratavuoroja. Vesijuoksua harrastavat ovat saaneet lisäratoja käyttöönsä. Kassaporttijärjestelmästä on tullut asiakkailta kritiikkiä. Kyseisen järjestelmän kehittäminen on työn alla.

Seuraava vaihe uimalan kunnostamisessa on vanhan osan peruskorjaus. Uimalan nykytilaselvitys on käynnissä ja sen on tarkoitus valmistua vuoden 2022 aikana. Peruskorjaustarve on selkeä, mutta ei kuitenkaan akuutti. Kaupunki valmistelelee peruskorjausta yhteistyössä käyttäjien ja sidosryhmien kanssa.

Arviointi: Uimalan laajennusosan käyttöönotto ei toteutunut aivan asetetun tavoitteen mukaisesti, mutta kahden viikon viive ei ole oleellinen. Uimalan laajennusurakka on ollut haasteellinen, joten siihen nähden sen valmistuminen lähes lopullisen aikataulun puitteissa on hyvä saavutus.

Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki

Tavoite:

Museotoiminnan uudelleen organisointi ja kehittäminen (yhdistetyn museotoiminnan malli)

Mittari:

Museotoiminnan yhdistämisen edellyttämät toimenpiteet on tehty Hyvinkään kaupunginmuuseon ja taidemuseon johtamisen ja tilojen osalta. Muutos-toimenpiteet toteutettu vuoden 2021 loppuun mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Toteutunut suunnitelman mukaisesti. Tilasuunnitelma valmiina. Uusi museonjohtaja aloitti 29.3.2021. Kauppakeskuksen näyttelytilasta luovuttu 31.12.2021. Tilojen käyttö ja johtamismalli esitelty kuhlassa 16.12.2021.

Taidemuseon ja kaupunginmuseon toimintojen yhdistämisen suunnitteluun ja toteuttamiseen vaikuttivat kaupungin kestävän talouden ohjelman mukaiset säästövelvoitteet, johtamisjärjestelmän uusiminen ja kaupunginmuseon tilojen soveltumattomuus pitkäaikaiseen työskentelyyn. Museotoiminnan uudelleen organisoinnilla saadaan noin 90 000 euron säästö vuodessa (yhden johtajan malliin siirtyminen ja ulkopuolisista tiloista luopuminen).

Tilaselvitysohjelma käynnistyi vuonna 2018, jotta kaupunginmuseolle saataisiin terveysturvalliset ja tarkoituksenmukaiset tilat. Museon varasto ja toimistotilat siirtyivät vuonna 2018 uusiin tiloihin Villatehtaalla ja näyttelytilat väliaikaisesti kauppakeskus Willaan (2019 – 2021). Näyttelytilat päätettiin sitemmin siirtää taidemuseon näyttelytilojen yhteyteen kaupungin ydinkeskustassa sijaitsevaan Jussintorin kiinteistöön, jotta kaupungin ei tarvitse maksaa vuokraa ulkopuoliselle taholle.

Taidemuseon johtajan ja museopalveluiden johtajan siirtyminen uusiin tehtäviin joulukuussa 2019 käynnisti museotoimintojen yhdistämisprosessin yhden johtajan alaisuuteen.

Yhteisten toimitilojen hyötynä on henkilöstön yhteiskäyttö kahden museon välillä. Tämä konkretisoituu asiakkaille laajemmilla aukioloajoilla. Lisäksi yhteiskäyttö lisää henkilökunnan turvallisuutta yksin työskentelyn vähentyessä.

Asiakkaille toimintojen yhdistyminen tuo ennen kaikkea enemmän sisältöjä sekä monipuolisempaa ohjelmaa yhden oven ja yhden pääsylipun periaatteella. Jatkossa museovieraat voivat tutustua samalla kertaa niin kaupunginmuseon kulttuurihistorialliseen näyttelyyn kuin taidemuseon taidenäyttelyyn. Pääsylippuihin tuli yhden euron korotus yli 18-vuotiaiden asiakkaiden kohdalle. Eläkeläisten, opiskelijoiden sekä varus- ja siviilipalvelusmiesten osalta lipun hinta säilyi samana.

Museokeskuksen tilojen remontointiin taidemuseon ja kaupunginmuseon yhdistymistä varten oli varattu investointibudjettiin vuosille 2021 ja 2022 yhteensä 60 000 euroa. Lisäksi tilapalvelujen palvelualue varasi vuodelle 2021 kunnostukseen 30 000 euroa. Museokeskus Taikan remontointi valmistui aikataulussaan ja näyttelyt saatiin avattua suunnitellusti maaliskuussa 2022.

Museotoimintojen ollessa suljettuna koronaviruksen tuomien rajoitusten ja museotilojen remontin vuoksi taidemuseo työsti kokoelmia digitaaliseen muotoon eri sovelluksia hyväksi käyttäen. Kokoelmat ovat saavutettavissa Taide.art- ja Finna-sivustojen kautta sekä ArcGis-sovellusta käyttäen.

Todettakoon, että yleisölle suunnatut näyttelyt ja asiakaspalvelutyö ovat vain kolmasosa museoiden toimintaa ja sisältöä. Molemmilla museoilla on lakisääteisesti muitakin tehtäviä, esimerkiksi edistää kulttuuriperinnön sekä taiteen säilymistä tuleville sukupolville ja harjoittaa siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä. Hyvinkään museot keräävät tämän vuoksi aktiivisesti paikallista muistitietoa, tallentavat alueen taidetta ja historiaa esine- ja valokuvakokoelmiinsa sekä antavat esimerkiksi lausuntoja kulttuuriympäristöasioissa.

Museovirasto on kehittänyt museoiden arviointi- ja kehittämismallin, joka tukee museon toiminnan kehittämistä ja omasta toiminnasta oppimista. Mallin avulla museo voi tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämispainopisteitä sekä tarkastella toimintaansa tavoitteellisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmista. Arviointimalli on tarkoitettu suomalaisille ammatillisesti hoidetuille museoille, mutta myös muut museot voivat hyödyntää sitä soveltuvin osin toiminnan kehittämisen työkaluna. Hyvinkään kaupunginmuseo ja taidemuseo ovat tutustuneet kyseiseen malliin, mutta sitä ei ole systemaattisesti käytetty. Museot ovat kuitenkin toteuttaneet itsearviointia luodessaan Oma Museo 2019 -palvelukonseptia. Taidemuseo on käyttänyt mm. SWOT-analyysiä itsearvioinnissaan.

Tarkastuslautakunta tutustumassa Museokeskus Taikaan 8.3.2022

Arviointi: Pelikirjan mukaan Hyvinkään tavasta toimia todetaan mm. seuraavaa: "Uskallamme tehdä asioita uudella tavalla." Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunginmuseon ja taidemuseon toimintojen ja tilojen yhdistäminen tukee tätä periaatetta erinomaisesti, sillä Suomessa ei tällä hetkellä ole montaa samalla konseptilla toimivaa museokeskusta.

Museotoimintojen ja tilojen keskittäminen tuo etuja sekä henkilöstölle että asiakkaille. Jatkossa museokeskus kykenee tarjoamaan monipuolisempia näyttelyitä ja enemmän oheisohjelmaa, mikä mahdollistaa myös asiakasmäärän ja tulojen kasvattamisen.

Museokeskuksen toteuttama kokoelmien digitalisointi edesauttaa taiteen helpompaa ja laajempaa saavutettavuutta. Toimintatapojen uudistaminen teknologiaa hyödyntäen on kaupunkistrategian linjausten mukaista.

Suositus: Museokeskus Taikan kannattaa toteuttaa itsearviointi sen jälkeen, kun uudistettu organisaatio ja toimintamalli ovat olleet toiminnassa noin vuoden ajan. Museokeskuksen on suositeltavaa hyödyntää itsearvioinnissaan valtakunnallista museoiden arviointi- ja kehittämistyökalua tarkoituksenmukaisin osin. On erittäin tärkeää kartoittaa myös asiakkaiden mielipiteitä siitä, miten he ovat kokeneet museotoimintojen yhdistymisen vaikutukset palveluihin.

Pelikirja

Tavoite:

Kaupunkistrategian päivitystyön valmistelu etenee ja päivitys saadaan uuden kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi vuoden 2021 aikana.

Mittari:

Kaupunkistrategiapäivitys on aloitettu vuoden loppuun mennessä.

(Alkuperäinen mittari: Kaupunkistrategiapäivitys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa vuoden 2021 loppuun mennessä.)

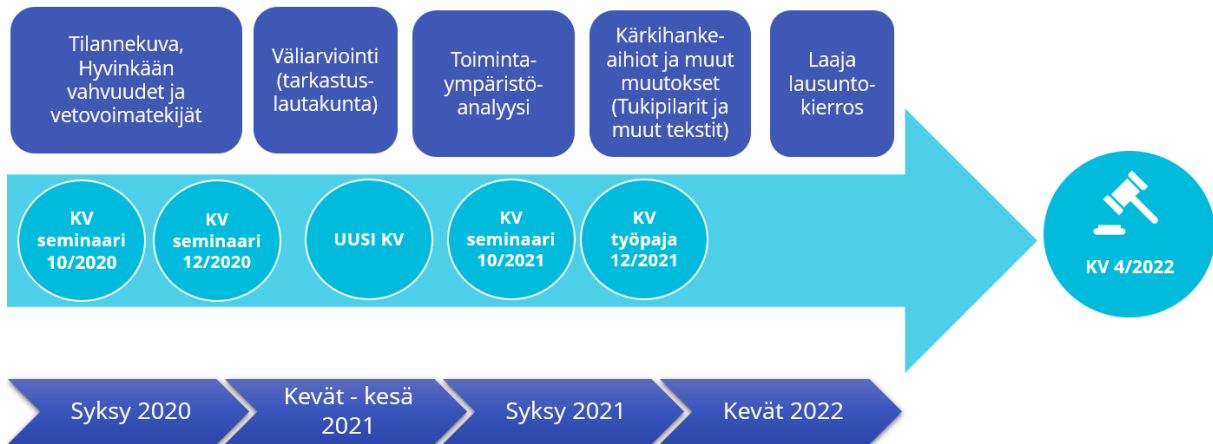

Raportointi toimintakertomuksessa:

Kaupunkistrategian päivitystyö on jatkunut syksyllä 2021 ja tavoitteena on saada päivitetty Pelikirja päätöksentekoon keväällä 2022.

Osavuosisikatsausta 2021 käsitellessään kaupunginvaltuusto hyväksyi 27.9.2021 edellä olevan tavoitteen toteutumista todentavan mittarin muuttamisen. Kunnallisvaalien siirtyminen ja keskeiset henkilövaihdokset vaikuttivat siihen, ettei Hyvinkään Pelikirjan päivitys olisi ollut mahdollista valmistua alkuperäisen aikataulun mukaisesti.

Pelikirjan päivitysaikataulu / valtuusto

Pelikirjan päivitystyön aikana osallistettiin useita eri tahoja. Valtuustoryhmillä ja nuorisovaltuustolla oli mahdollisuus esittää näkemyksensä Hyvinkään kaupungin visiosta. Edellä mainittujen tahojen lisäksi kaupungin johtoryhmältä ja henkilöstöltä sekä lukiolaisilta tiedusteltiin ehdotuksia kaupungin arvoiksi. Kaupunki olisi toivonut ehdotuksia myös Hyria koulutus Oy:n opiskelijoilta, mutta osallistaminen ei Hyrian taholta onnistunut.

Esityksiä kärkihankkeiksi tiedusteltiin kuntalaiskyselyn, elinvoimatyöpajan ja valtuutetuille järjestetyn työpajan avulla. Kuntalaisille järjestettiin avoin nettikysely marraskuussa 2021. Vastauksia tuli 80 kappaletta.

Kehittämisjaoston tehtävänä Pelikirjan päivityksen osalta on valmisteluprosessin poliittinen ohjaus ja tuki. Kehittämisjaosto on käsitellyt Pelikirjan päivitykseen liittyviä asioita 29.11.2021 § 104 ja 31.1.2022 § 10. Tammikuun kokouksessaan kehittämisjaosto päätti pyytää eri tahoilta lausunnot Pelikirja 2.0 -versiosta (lausuntopyyntö 21 eri taholle). Lausuntokierroksen jälkeen kehittämisjaosto hyväksyi kokouksessaan 28.3.2022 päivitetyn kaupunkistrategian, Hyvinkään Pelikirja 2.0, ja lähetti sen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi. Tavoitteena on, että valtuusto hyväksyy Pelikirja 2.0:n huhtikuussa 2022.

Uusiksi kehittämishankkeiksi oli valmisteltu viisi kärkihanketta. Valtuuston käsittelyn yhteydessä 25.4.2022 kärkihankkeisiin tuli muutama muutos. Vielä voimassa olevassa Pelikirjassa kärkihankkeita on seitsemän: "Hangonsilta", "Hyvinkään Sveitsi", "Kehittyvä kaupunkikeskusta", "Aktiivinen tapahtumakaupunki", "Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki", "Kaupunki ja monimuotoiset kylät" sekä "Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi". Vain yksi kyseisistä kärkihankkeista on mukana päivitettyssä kaupunkistrategiassa (kehittyvä kaupunkikeskusta). Sen sijaan tukipilarit säilyvät samoina ja ne ovat strategian pysyviä rakenteita.

Pelikirja 2.0

Kärkihankkeet

- Meidän Hyvinkää
- Monimuotoinen asuminen ja elinvoimaiset kylät
- Aktiivinen elämyskaupunki
- Laadukas koulutuspolku
- Kehittyvä kaupunkikeskusta
- Business Hyvinkää

Tukipilarit

- Demokratia ja osallisuus
- Talous
- Henkilöstö
- Turvallisuus
- Kestävä kehitys
- Digitalisaatio (aiemmin Sähköiset palvelut)

Kullekin uudelle kärkihankkeelle on nimetty vetäjät. Samoin kullekin tukipilarille on määrätty vastuuhenkilöt. Jokaiselle kärkihankkeelle on tavoitteena laatia hankesuunnitelma koko strategiakaudelle 2023 – 2027. Myös tukipilareille laaditaan suunnitelmat. Tukipilarit aiotaan huomioida kaikessa kaupungin toiminnassa, myös kärkihankkeiden toteutuksessa. Tukipilarien jalkauttamiseksi ja toimeenpanemiseksi tehtävä työ halutaan saada myös enemmän näkyväksi.

Vuositavoitteet talousarvioon johdetaan kärkihanke- ja tukipilarisuunnitelmista. Kyseisten tavoitteiden lisäksi tullaan asettamaan strategiamittarit, jotka mittaavat strategiatyön vaikuttavuutta koko strategiakaudella.

Arviointi: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteen toteutumista todentavan mittarin muuttamiselle osavuositarkastuksen käsittelyn yhteydessä oli perustellut syyt. Pelikirjan päivitystyö on edennyt muutetun aikataulun mukaisesti ja näin ollen tavoite toteutui.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin myönteisenä sitä, että arviointikertomuksen 2020 sisältämää kattavaa Pelikirjan toteutumisen arviointia on hyödynnetty kaupunkistrategian päivitystyössä.

Osallistaminen on ollut tärkeässä roolissa Pelikirjan päivitystyön aikana ja osallistamisen tavat ovat olleet monipuolisia. Osallistamista on lisännyt myös se, että lautakunnilla ja eri tahojen edustajilla on ollut mahdollisuus antaa lausunto päivitetystä Pelikirjasta ennen kaupunginhallituksen ja -valtuuston hyväksymiskäsittelyä.

Suunnitelmat strategisten kärkien kytkemisestä tiiviisti Pelikirjan mukaisiin kehittämishankkeisiin ja strategisten mittarien asettaminen koko strategiakaudelle tulee tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan selkeyttämään ja yhdenmukaistamaan Hyvinkään kaupungin kehittämisen suunnitelmallisuutta.

Tarkastuslautakunta pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että myös tukipilareille aiotaan laatia suunnitelmat ja että kyseisten suunnitelmien toteutumista seuraamaan on nimetty vastuuhenkilöt. Kyseinen menettelytapa edesauttaa tukipilarien ottamisen paremmin huomioon tavoiteasetannassa.

Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi

 <p>Tavoite:</p> <p>Osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen</p>	 <p>Mittari:</p> <p>1) Toteutus vuonna 2021 asukkailla avoimen teemahaun puitteissa, teemana kaupungin viihtyisyyden parantaminen (20.000 euroa)</p> <p>2) Koulujen osallistuvan budjetoinnin jatkaminen (peruskoulut ja lukio) 20.000 euroa</p> <p>Osallistuvan budjetoinnin toteutus osana viheralueiden suunnittelua ja rakentamista (yhden leikkipuiston osalta), kuntalaisten osallistuminen hankintoja koskevien valintojen tekemiseen.</p>	 <p>Raportointi toimintakertomuksessa:</p> <p>1) Toteutettu marras-joulukuussa 2021.</p> <p>2) Koulujen osallistuva budjetointi toteutettiin vuoden 2021 aikana.</p> <p>Kuntalaisille on tehty kysely, jonka perusteella on valittu mm. leikkivälineitä tänä vuonna toteutettavan Sahamäenpuiston leikkipaikan korjauksessa.</p>
---	---	--

Kuntalain mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää esimerkiksi järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun. Yksi keino siihen on osallistuva budjetointi.

Hyvinkään osallistuvan budjetoinnin periaatteena on, että se tuottaa hyötyä ja hyvinvointia mahdollisimman monelle. Vuonna 2021 osallistuvaan budjetointiin varattiin 40 000 euroa, joka kohdennettiin puoliksi koulujen osallistuvaan budjettiin ja koko kaupungin kyseiseen toimintamalliin (20 000 + 20 000 euroa).

Osallistuvasta budjetoinnista vastaava kärkihankeryhmä nimettiin viranhaltijamuutosten vuoksi uudelleen syksyllä 2021. Koko kaupunkia koskevassa osallistuvassa budjetoinnissa ei kuntalaisilta kysytty uusia teemoja rahan käyttöä varten, jotta äänestys ehdittiin toteuttaa vuoden 2021 aikana. Osallistuvasta budjetoinnista tiedotettiin kaupungin kotisivulla ja some-kanavissa sekä paikallislehti Aamupostissa.

Äänestykseen otettiin vuonna 2020 toteuttamatta jääneistä ehdotuksista ne, jotka oli lyhyellä aikataululla mahdollista toteuttaa. Äänestykseen eteni 11 ehdotusta, joista toteuttamiseen valittiin kaksi eniten ääniä saanutta ehdotusta: Kaupunkisillan maauimalan kehittäminen sekä viihtyisyyden lisääminen joulu-/kausivaloilla. Uimalaan hankitut kiinteät kalusteet asennetaan kevään 2022 aikana. Viihtyisyyttä lisäävät kausivalot toteutettiin Jussintorille, rautatieasemalle, Vehkojan ja Martinlehdon liikenneympyröihin.

Koulujen osallistuva budjetointi toteutettiin kaikissa peruskouluissa. Koulut saivat itse päättää, millä tavoin osallistaminen tapahtui. Useissa kouluissa ehdotusten keräämisen ja äänestyksen teutti oppilaskunta. Osassa kouluista ehdotukset kerättiin luokittain. Päätetyt toimenpiteet ja hankinnat saatiin toteutettua vuoden 2021 aikana. Osa kouluista päätti hankkia määrärahalta koulun viihtyisyyttä lisääviä tarvikkeita ja osa järjesti virkistystilaisuuksia.

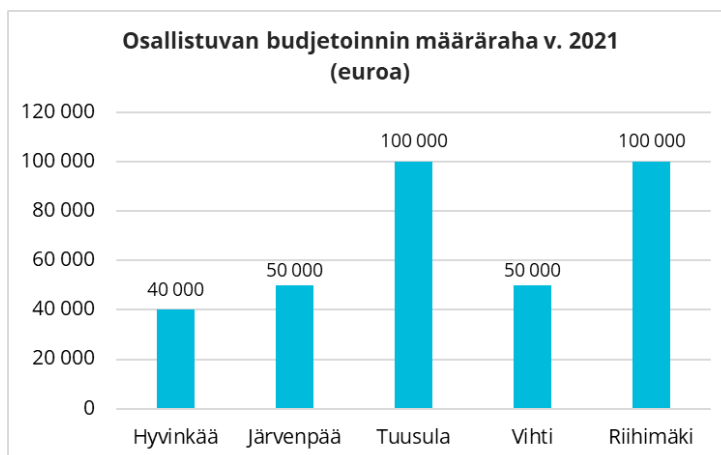
Lukiassa keskityttiin uuden lukion toiminnan käynnistämiseen ja siksi osallistuva budjetointi jäi siellä toteuttamatta. Lukiolle varattu määräraha jäi käyttämättä.

Osallistuvaa budjetointia hyödynnettiin myös Sahanmäenpuiston leikkipaikan kunnostussuunnittelussa. Asukkaille toteutetussa kyselyssä selvitettiin, minkälaisia leikkivälineitä leikkipaikalle toivotaan. Toiveissa eniten esiin nousseet leikkivälineet asennettiin Sahanmäenpuiston leikkipaikalle. Sahanmäenpuistoon lisättiin myös liikuntavälineitä.

Osallistuvan budjetoinnin toimintamallit ja määrarahat vaihtelevat kunnittain. Kaikki kunnat eivät ole kyseistä toimintamallia vielä ottaneet lainkaan käyttöön. THL:n tilastoraportin 41/2021 mukaan 36 % kunnista on ottanut sen käyttöön.

Kaaviossa on esitetty osallistuvan budjetin määrärahan suuruus vuonna 2021 KUUMA-seudun kunnissa, joissa osallistuva budjetointi oli vuonna 2021 käytössä. Vertailukohteiksi on valittu yli 20 000 asukkaahan kunnat. Lisäksi vertailuun on otettu naapurikaupunki Kanta-Hämeen puolelta.

Sipoossa osallistuva budjetointi ei ollut vuonna 2021 käytössä, mutta vuodelle 2022 siihen on varattu 70 000 euron määräraha (Mun Siipoo -hanke).

Nurmijärvellä 2021 oli välivuosi osallistuvan budjetoinnin osalta. Nurmijärvi etsii toimivampaa mallia kuntalaisten osallistamiseen, joten kunta ei toteuta osallistuvaa budjetointia myöskään vuonna 2022. Keravalla ja Kirkkonummella ei ole ollut kyseistä osallistavaa toimintamallia ollenkaan käytössä.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää erinomaisena ja tärkeänä, että osallistuva budjetointi kyettiin toteuttamaan vuoden 2021 aikana henkilöstövaihdoksista huolimatta. Osallistuva budjetointi on yksi keino lisätä hyvinkääläisten luottamusta kaupungin hallintoa ja päätöksentekoa kohtaan. Se on oiva toimintamalli, jossa kaupunkilaisilla on mahdollisuus omilla ehdotuksillaan vaikuttaa hyvinvointiin ja kaupungin viihtyisyyteen.

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena sitä, että osallistuvan budjetoinnin käyttöä on vuoden 2021 aikana laajennettu hyödyntämällä toimintamallia yhden leikkipaikan kunnostussuunnittelussa ja rakentamisessa.

Tarkastuslautakunta näkee erinomaisena sen, että kaupunki on panostanut osallistuvan budjetoinnin osalta myös äänestyksen jälkeiseen tiedottamiseen. Kertomalla kaupunkilaisille, mitä osallistuvalla budjetilla toteutetaan heidän äänestystuloksen perusteella, on luottamusta herättävä vaikutus. Kaupunkilaiset kokevat, että heidän mielipiteillään on vaikutusta.

Hyvinkään kaupunki kuuluu siihen edistykselliseen kolmannekseen Suomen kunnista, joilla on osallistuva budjetointi käytössä. Merkille pantavaa on kuitenkin se, että Hyvinkäällä osallistuvan budjetoinnin määräraha on pienempi kuin verrokkikunnissa.

Suositus: Osallistuvan budjetoinnin käyttöä on suositeltavaa kehittää edelleen ottamalla käyttöön erityyppisiä toimintamalleja sen toteuttamiseksi. Tarkastuslautakunta kannustaa ottamaan kuntalaiset vielä enemmän mukaan miettimään, mihin yhteiset taloudelliset voimavarat käytetään. Osallistuvan budjetoinnin toimintamalleja voi käyttää myös päinvastaisessa tilanteessa eli pohdittaessa säästökohteiden valintaa.

Lasten ja nuorten hyvinvointi

Tavoite:

Kehitetään yhteistyötä kaupungin ja Keusoten asiakastyötä tekevien työntekijöiden välillä. Otetaan käyttöön uusia tapoja tiedonkulun ja yhteistyön parantamiseksi ennaltaehkäisevissä ja korjaavissa palveluissa työskentelevien välillä.

Lisätään ammattilaisten ohjaamaa ryhmätoimintaa erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhemmille.

Koulupoissaolojen vähentäminen. Vahvistetaan kouluvalmentajien avulla toimintamallia, jolla poissaoloihin puututaan varhaisessa vaiheessa.

Mittari:

1. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus 0-17-vuotiaista pienenee vuoteen 2020 verrattuna.

2. Ryhmätoimintaan osallistuneiden vanhempien määrä nousee vuoteen 2020 verrattuna.

3. Oppilaiden koulupoissaolojen määrä laskee verrattuna vuoteen 2020.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Vuoden 2021 aikana sijoitettiin kodin ulkopuolelle yhteensä 203 0-17-vuotiasta lasta. (vuonna 2020 214 lasta)

v. 2021 ryhmätoimintaan osallistui 22 vanhempaa (v. 2020 10 vanhempaa)

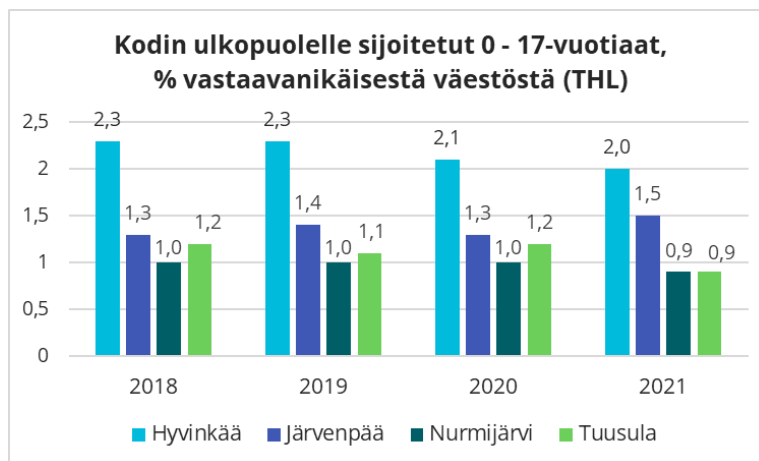
Kouluvalmentajien (4-5) avulla/tukemana koulua käyneitä nuoria oli kevtlukukaudella 2021 84 ja syyslukukaudella 2021 68. Vuodelta 2020 ei ole saatavissa vertailukelpoista, koska toiminta alkoi yhdellä (1) kouluvalmentajalla 2020.

Vuoden 2021 aikana Hyvinkään kaupungin ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) työntekijöiden välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua kehitettiin mm. seuraavilla toimenpiteillä:

- oppilashuollon ja lastensuojelun henkilöstön väliset tapaamiset käyttöön
- oppilashuollon ja perhetyön henkilöstön väliset tapaamiset osaksi toimintaa
- varhaiskasvatuksen ja Keusoten yhteistyöhön liittyvien lomakkeiden yhtenäistäminen

- varhaiskasvatuksen osallistuminen hyvinvointialueen perhekeskuksen kohtaamispaikka-verkostoon ja lisäksi Hyvinkäälle perustettiin oma kohtaamispaikkatyöryhmä, jossa myös Keusote on edustettuna
- varhaiskasvatuksen psykologi osallistuu Keusoten työryhmään, joka käsittelee koulutuksellista terapiaa osana keskittymättömän ja levottoman lapsen palveluketjua
- Keusoten neuvolapalvelut on nimennyt kaksi kummiterveydenhoitajaa, joiden kanssa varhaiskasvatus kehittää neuvolayhteistyötä.

IKodin ulkopuolelle sijoitettujen 0 - 17-vuotiaiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä oli Hyvinkäällä 2,1 % vuonna 2020 ja 2,0 % vuonna 2021. Vuoden 2021 osalta tiedot ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) maaliskuun 2022 lopulla julkaisemia ennakkotietoja.

Vuoden 2021 aikana peruskouluissa työskenteli neljä kouluvalmentajaa. Heidät palkattiin valtion erityisavun turvin. Kouluvalmentajien tehtävänä on tukea erityisesti yläkoulujen oppilaita, joilla on suuria haasteita koulunkäynnin kanssa. Kouluvalmentajien tuen avulla kyetään pitämään näitä nuoria mukana opiskelussa ja samalla myös ennaltaehkäisemään syrjäytymistä.

Kaupunginvaltuusto vakinaisti kouluvalmentajatoiminnan lukuvuoden 2022 - 2023 alusta lukien talousarvion 2022 hyväksymisen yhteydessä. Talousarvio sisältää määrärahat neljän kouluvalmentajan toimintaa varten.

Arviointi: Mittari "Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus 0 - 17-vuotiaista pienenee vuoteen 2020 verrattuna" on siinä mielessä ongelmallinen, kun vuoden 2021 tietoa ei ole saatavissa vielä tilinpäätöstä laadittaessa. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä oli tiedossa, mutta ei osuutta vastaavanikäisestä väestöstä. Tämän vuoksi kaupunginhallituksen 28.3.2022 hyväksymässä tilinpäätöksessä tavoitteen saavuttamisesta ei raportoitu asetetulla mittarilla. Sinänsä osuus kertoo paremmin todellisen tilanteen, sillä lasten ikäluokat ovat viime vuosina koko ajan pienentyneet.

Kyseisen tavoitteen toteutumisen raportointia on korjattu kaupunginhallituskäsittelyn jälkeen ja siinä yhteydessä on lisätty myös kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus. Kyseisen raportoinnin mukaan tavoitetaso vuonna 2021 saavutettiin.

Hyvinkäällä kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia/nuoria on tarkastelujaksolla 2018 - 2021 ollut joka vuosi enemmän kuin muissa samankokoisissa Keusoten jäsenkunnissa. Kehityssuunta on kuitenkin oikea, sillä kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0 - 17-vuotiaiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä on lähtenyt alentumaan vuoden 2019 jälkeen.

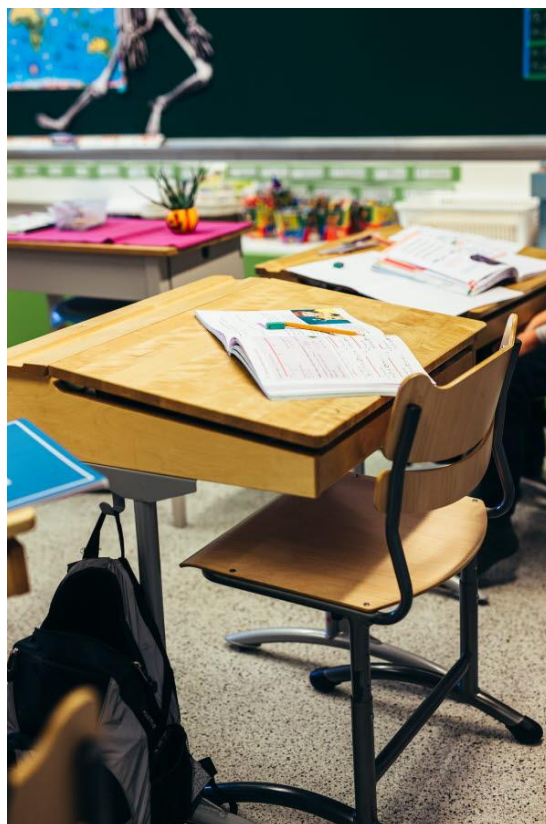
Ammattilaisten ohjaamaan ryhmätoimintaan osallistuneiden vanhempien määrä oli tavoitteen mukaisesti edellistä vuotta suurempaa. Kuitenkin vertailtavuutta vuosien 2020 ja 2021 välillä heikentää se, että vuonna 2020 ryhmätoiminta oli koronarajoitusten vuoksi hyvin vähäistä. Syksyllä 2021 kysyntää vanhemmuusryhmiin oli tarjontaa enemmän. Tämä kertoo siitä, että erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhemmille järjestettävälle vanhemmuusryhmille on ilmeinen tarve.

Tavoitteen mukaista yhteistyötä kaupungin ja Keusoten työntekijöiden välillä on onnistuttu kehittämään erityisesti varhaiskasvatuksessa ja oppilashuollossa. Tuloksia käyttöön otettujen uusien toimintatapojen vaikuttavuudesta tiedonkulun toimivuuteen sekä lasten/nuorten hyvinvoinnin edistämiseen nähdään paremmin vasta tulevana vuosina.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite ”Yhteistyön kehittäminen kaupungin ja Keusoten työntekijöiden välillä ja uusien toimintatapojen käyttöön otto tiedonkulun parantamiseksi” ja sen saavuttamisen todentamista varten asetettu mittari eivät ole täysin yhteensopivia. Kyseisen tavoitteen toteutumista voidaan mitata paremmin mittareilla, jotka todentavat, mitä uusia yhteistyömuotoja on otettu käyttöön ja millaisin toimenpitein tiedonkulkua on parannettu. Kaiken kaikkiaan kyseinen tavoite on laaja. Tavoitteen toteutumisesta saisi luotettavamman kuvan, kun sen todentamista varten olisi asetettu useampi mittari todistamaan tavoitteen saavuttamista eri näkökulmista. Mittarina käytetty ”kodin ulkopuolelle sijoitettavien lasten osuuden pieneneminen” voi kylläkin todentaa toiminnan tulosten vaikuttavuutta.

Kouluvalmentajatoiminta vahvistui vuoden 2021 aikana tavoitteen mukaisesti kouluvalmentajien määrän kasvassa. Kouluvalmentajien toiminnalle on ollut selkeä tarve. Opetuksesta kotiin jääneitä nuoria on saatu takaisin kouluun heidän avulla.

Oppilaiden poissaolojen määrä on tavoitteen mittarina ongelmallinen, sillä oppilaiden opiskelun tueksi tehdyt erilaiset opetusjärjestelyt ja huoltajien anomat lomat normaalin koulutyön aikana vääristävät poissaolomääriä. Lisäksi koronavirustilanteen vuoksi sairauspoissaoloja oli toimintavuonna normaalia enemmän, joten senkään vuoksi poissaolotuntien määrä ei kerro koko totuutta. Näiden syiden vuoksi kyseisellä mittarilla ei ole todennettavissa tavoitteen toteutumista eli sitä, mikä vaikutus kouluvalmentajien tuella on ollut koulupoissaolojen määrään.

Suositus: Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi toteutettujen ennaltaehkäisevien ja varhaisen tuen toimenpiteiden vaikutuksia on hyvä tuoda enemmän esille ja asettaa tarkoituksenmukaisia vaikuttavuutta todentavia mittareita. Oikeanlaisten mittareiden avulla on mahdollista seurata tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tehtyjen toimenpiteiden tulokset eivät välttämättä näy heti ja siksi onkin suositeltavaa asettaa pidemmän aikavälin mittareita, joille asetetaan myös välitavoitteet. Tällöin voidaan vuosittain seurata, onko edetty tavoiteltuun suuntaan.

Mikäli tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen, tavoitteen saavuttamista todentavassa mittarissa on tarkoituksenmukaista näkyä myös lasten oma näkemys hyvinvoinnistaan ja sen muutoksesta. Tässä voi hyödyntää lapsille/nuorille kohdennettujen kyselyiden tuloksia (esim. kouluterveyskysely, Mannerheimin Lastensuojeluyhdistyksen kysely).

Valtuustotavoitteeseen liittyvät opetuslautakunnan tavoitteet

Opetuslautakunnan kaksi tavoitetta liittyivät kiinteästi edellä mainittuun valtuustotavoitteeseen ja siksi tarkastuslautakunta arvioi myös niiden saavuttamista.

Opetuslautakuntaan nähden sitovana tavoitteena oli selvittää toimintamallit ja mahdolliset päällekkäisyydet lasten ja nuorten palveluissa sekä laatia vastuunjakotaulukko. Opetuslautakunnalle annetussa selvityksessä tavoitteen toteutumisesta todetaan, että vastuunjaossa Keusoten kanssa on edelleen epäselvyyksiä ja asioista käydään neuvotteluja osapuolten kesken. Vastuunjakotaulukkoa ei saatu valmiiksi.

Toisena opetuslautakunnan tavoitteena oli yhteisöllisyyden lisääminen kouluissa ja päiväkodeissa, kiusaamiskyselyn toteuttaminen kouluilla sekä yhteistyön tiivistäminen nuorisopalveluiden ja muiden toimijoiden välillä.

Kiusaamisen vastainen toimintamalli perusopetuksessa on päivitetty ja se otettiin käyttöön lukuvuoden 2021 – 2022 alusta alkaen ("Oppilaiden suojaaminen väkivallalta ja kiusaamiselta Hyvinkään perusopetuksessa"). Toimintamallia on käsitelty oppilashuollon ohjausryhmässä, perusopetuksen johtoryhmässä ja koulujen yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton hyvinvointikysely, joka sisältää kiusaamiseen liittyviä kysymyksiä, toteutettiin tavoitteen mukaisesti kaikilla peruskouluilla syyslukukaudella 2021. Kyseisen kyselyn ja kouluterveyskyselyn tulosten perusteella on suunniteltu yhteisöllisiä toimia. Koronarajoitukset ovat kuitenkin suurelta osin estäneet yhteisölliset tapahtumat kouluilla.

Nuorisopalvelujen ja koulujen välistä yhteistyötä on tiivistetty mm. kuukausittaisilla kouluvierailuilla, joissa nuorisopalvelujen työntekijät tarjoavat nuorille välituntitoimintaa. Lisäksi kaikille peruskouluille ja toisen asteen oppilaitoksille on nimetty yhteistyötä varten nuoriso-ohjaajat. Erityisnuorisotyöntekijät tekevät säännöllistä yhteistyötä joustavan perusopetuksen, kuntouttavan luokan ja Martin koulun kanssa. Koronavirusepidemiasta johtuen osa nuorisopalveluiden palveluista ja tapahtumista on joutunut olemaan tauolla tai niitä on toteutettu erityisjärjestelyin (esimerkiksi ulkotoimintana tai etätoteutuksena).

Opetuslautakunnan tavoitteen onnistumista todentavana yhtenä mittarina oli käsiteltäväksi tulleiden kiusaamistapausten määrän väheneminen aiempaan verrattuna. Tavoitteen saavuttamista ei kyseisellä mittarilla voinut todistaa, koska vertailukelpoista tietoa vuodelta 2020 ei ollut saatavissa. Vuoden 2021 aikana kiusaamistapaukset käsiteltiin päivitetyn kiusaamisen vastaisen toimintamallin mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä oma kiusaamisen vastainen toimintamalli, joka on varhaiskasvatuksen turvallisuusohjeissa. Sitä käsitellään yksikkö- ja ryhmätasolla.

Neljässä päiväkodissa työskentelee yhteisöllinen erityisopettaja. Lisäksi hankeavustuksen turvin on palkattu kaksi yhteisöllisen varhaiskasvatuksen sosionomia ja yksi ”suomi toisena kielenä” -opettaja. Varhaiskasvatuksessa toimii myös yhteisöllisen toiminnan puheterapeutti, jonka työn tavoitteena on saada päiväkotien arki kuntouttavaksi ja kielellisiä/vuorovaikutuksellisia häiriöitä ennaltaehkäiseväksi.

Tiedonkulun haasteita kaupungin ja Keusoten välillä on nostettu esille ja tiedonkulkua parantavia toimenpiteitä on tehty, mutta edelleenkin tiedonkulun toimivuudessa on epäkohtia. Keusoten henkilöstön suuri vaihtuvuus on yksi syy tiedonkulun puutteisiin. Keusoten henkilöstökertomuksen 2021 mukaan henkilöstön vaihtuvuus ilman eläkkeelle siirtyneitä oli toimintavuonna 15 % (vuonna 2020 12 %). Erityisesti lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus oli huomattava ollen peräti 47 % vuonna 2021. Keusoten käyttösuunnitelman toteutumisvertailussa 2021 mainitaan lastensuojelun kohdalla, että vaihtuvuus ja jatkuva rekrytointi vaikuttavat negatiivisesti toiminnan laatuun ja toimintavarmuuteen. Lisäksi kyseisessä asiakirjassa todetaan, että vastuutyöntekijän vaihtuminen aiheuttaa asiakkaalle haittaa mm. siten, että alkaneet prosessit katkeavat ja tietoa katoaa.

Arviointi: Keusote on toiminut jo neljä vuotta, mutta silti palveluihin liittyvissä vastuunjaoissa kaupungin ja Keusoten välillä on edelleen epäselvyyttä. Tavoitteen mukaista vastuunjakotaulukkoa ei saatu kaupungin ja Keusoten yhteistyönä vuoden 2021 aikanakaan valmiiksi. Vastuunjakotaulukon valmistuminen oli asetettu opetuslautakunnan tavoitteeksi jo vuodelle 2020.

Tarkastuslautakunta on jo vuosien 2019 ja 2020 arviointikertomuksissaan tuonut esille huolensa kaupungin ja Keusoten välisissä yhteistyörakenteissa, hoitopalveluketjuissa ja tiedonkulussa ilmenneistä puutteista. Tarkastuslautakunta on suositellut sopimaan lasten ja nuorten tukemiseen liittyvistä yhteisistä toimintatavoista ja selkeistä työnjaoista kaupungin ja Keusoten kesken. Puutteet yhteistyössä ja tiedonkulussa heikentävät palveluiden laatua ja oikea-aikaisuutta, mikä voi huonontaa lasten ja nuorten hyvinvointia ja jopa lisätä kodin ulkopuolisen sijoituksen riskiä.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana Keusoten vakituisen henkilöstön vaihtuvuuden kasvua. Työntekijöiden suuren vaihtuvuuden on todettu olevan yksi syy kaupungin ja Keusoten välisen yhteistyön ja tiedonkulun haasteisiin.

Kouluilla on suunniteltu tavoitteen mukaisesti toimenpiteitä yhteisöllisyyden lisäämiseksi, mutta niiden toteuttaminen on ollut haasteellista koronarajoitusten vuoksi. Yhteisöllisyyttä kasvattavilla toiminnoilla ja tapahtumilla on siksi entistä tärkeämpi merkitys tilanteen normalisoituessa. Yhteisöllisyyttä lisäävien toimintojen toteuttamista puoltaa se, että kouluterveyskyselyn 2021 tulosten perusteella koulukiusaaminen on kääntynyt kasvuun vuodesta 2019 sekä 4.- ja 5.-luokkalaisten että 8.- ja 9.-luokkalaisten kohdalla. Lisäksi 8.- ja 9.-luokkalaisten keskuudessa kuuluvuus koulu- ja luokkayhteisöön on vähentynyt koko ajan vuodesta 2017 alkaen.

Suositus: On ensiarvoisen tärkeää, että vastuut ja yhteistyörakenteet huolehditaan pikimmiten kuntoon kaupungin ja tulevan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen välillä. Vastuiden pallottelu kahden julkisen organisaation välillä ei ole kenenkään etu, ei asiakkaiden eikä työntekijöiden. Toimivaa yhteistyötä tarvitaan päätöksenteossa, johtamisessa, kehittämisessä ja asiakastyön varmistamisessa.

Jatkossa on varmistettava myös koulujen ja oppilashuollon välinen suunnitelmallinen yhteistyö ja tiedonkulku, kun oppilashuolto siirtyy hyvinvointialueen järjestämisvastuulle vuoden 2023 alusta lukien. Psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat nimenomaan opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta. Siksi oppilashuollon ja opetuksen järjestäjän yhteistyön ja tiedonkulun toimivuus on ratkaisevaa lapsen ja nuoren kannalta.

Kehittyvä kaupunkikeskusta

Tavoite:

Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman (Master Plan) valmistuminen. Master Plan sisältää myös liikenteen yleissuunnitelmaa koskevan osion. Kehittämissuunnitelmista laaditaan valtuuston käsittelyä varten vähintään kaksi vaihtoehtoa.

Pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin periaatteiden hyväksyminen

Mittari:

Kehittämissuunnitelmavaihtoehtojen pohjalta on tehty kaupunginvaltuuston päätös vuoden 2021 loppuun mennessä.

1) Pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin periaatteet hyväksytyt KV:ssä toukokuun 2021 loppuun mennessä.

2) Periaatteita laadittaessa on otettu huomioon kaupungin ilmastotavoitteet (HINKU ja FISU-tavoitteet).

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite ei toteutunut. Työ ei valmistunut vuoden 2021 loppuun mennessä. Uusille valtuutetuille järjestettiin laadituista kehittämissuunnitelmavaihtoehtoista infotilaisuus marraskuussa. Vaihtoehtojen valmistelua jatketaan ja valtuutetuille järjestetään vuoden 2022 alkupuolella työpaja, jotta valtuusto voi tehdä päätöksen vaihtoehtojen pohjalta keväällä 2022.

1. Tavoite ei toteutunut. Pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin periaatteiden laadintatyössä edettiin. Hyväksyminen siirtyi vuodelle 2022.

2. Työssä on huomioitu kaupungin ilmastotavoitteet.

Kaupunkikeskustan ja sen liikenteen kehittämis- ja yleissuunnitelmien valmistuminen on asetettu useana vuonna tavoitteeksi. Keskustan liikenteen yleissuunnitelman valmistuminen oli ensimmäisen kerran tavoitteena jo vuodelle 2018. Tarkastuslautakunta totesi vuoden 2020 arviointikertomuksessaan arvioidessa Pelikirjan kärkihankkeiden saavuttamista, että keskustan ja sen liikenteen kehittämistä koskevat suunnitelmat ovat edenneet, mutta niiden valmistuminen on viivästynyt oleellisesti tavoitelluista aikatauluista.

Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman valmistumiselle määriteltiin vuoden 2020 aikana uusi tavoiteaikataulu, jonka mukaan suunnitelmavaihtoehtojen pohjalta tuli tehdä kaupunginvaltuuston päätös vuoden 2021 loppuun mennessä.

Liityntäpysäköintiin liittyvä asemakaavoitus käynnistettiin vuoden 2020 aikana. Liityntäpysäköinnin toteuttamisen edellytykset ovat varmistuneet Väyläviraston kanssa marraskuussa 2020 käydyissä neuvotteluissa.

Keskustan liikenteen ja maankäytön suunnittelukokonaisuuteen liittyy yhtenä osana paikallisliikenteen bussiterminaalin sijainti. Linja-autotermiinalin sijaintivaihtoehtoista teetettiin selvitys (30.6.2021) päätöksenteon tueksi, vaikkei sijainnista päätetäkään kehittämissuunnitelmatasolla.

Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma sekä pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin periaatteet eivät valmistuneet vuodelle 2021 asetetun tavoitteen mukaisesti. Kaavoitusyksikössä ja kunnallistekniikan suunnittelussa on ollut henkilöstövaje. Kaavoituksesta on puuttunut kaava-arkkitehti ja vuoden 2022 alusta kaavoitusinsinööri ja kunnallistekniikan suunnittelupuolelta on puuttunut suunnittelupäällikkö. Henkilöstövajeen vuoksi kehittämistyölle on jäänyt vähemmän aikaa. Tehtäviä on jouduttu priorisoimaan toteuttamalla ensin kiireelliset hankkeet.

Kaupunkikeskustan yleissuunnitelma (Masterplan)

Masterplan on pitkän tähtäimen kaavoitusta ja toimintojen kehittämistä ohjaava ohjelma. Se on visio, jolla hahmotellaan alueen kehittämistä kartoin, havainnekuvin ja tekstein. Se kokoaa yhteen kaikki keskustaa koskevat hankkeet ja suunnitelmat.

Kaupunkikeskustasta on laadittu kolme vaihtoehtoista kehittämissuunnitelmaa. Ne yhdistyvät käynnissä olevaan keskustan liikenteen yleissuunnittelutyöhön, radan länsipuolen yleissuunnitteluun ja keskustassa käynnissä oleviin kaavahankkeisiin. Suunnitelmista on pidetty tilannekatsaus kehittämisjaostolle 28.6.2021. Uudelle kaupunginvaltuustolle suunnitelmia on esitelty valtuustoseminaarissa 24.11.2021. Lisäksi valtuutetuille on 2.3.2022 järjestetty aiheeseen liittyvä työpaja ja valtuustoryhmille 4.4.2022 keskustelutilaisuus, jonka perusteella työtä jatketaan kahdella vaihtoehdolla.

Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelmien on tarkoitus edetä päätöksentekoon kaupunginhallitukseen ennen kesää 2022 ja valtuustoon syksyllä. Toteutusta jatketaan valitun vaihtoehdon mukaan suunnitelmia tarkentamalla mm. katusuunnitelmien laadinnalla, vaiheittaisella asema-kaavoituksella sekä paikallisliikenteen bussiterminaalien sijoituksesta päättämällä. Suunnitelmia täydentävät Hyvinkään pysäköinnin linjaukset. Lisäksi täydennysrakentamisen periaatteiden tarkentaminen jatkuu mm. korttelisuunnitelmin.

Liityntäpysäköinnin tilanne

Asemanseudulla on tällä hetkellä ajoneuvojen liityntäpysäköintiä radan länsipuolella kolmella eri alueella yhteensä noin 420 paikkaa. Varsinaisia liityntäpysäköintipaikkoja on 250, muut paikat ovat epävirallisia. Ennen korona-aikaa niiden käyttöaste oli 100 %.

Tulevina vuosina tarvitaan sekä uusia että käytöstä poistuvia korvaavia liityntäpysäköintipaikkoja. Hangonradan varren hiekkakentän paikat poistuvat liityntäpysäköintikäytöstä Red Carpet Areenan rakentamisen myötä. Lisäksi Koritsoonin alueen kehittäminen tulee vaikuttamaan sen alueen liityntäpysäköintipaikkoihin. Lähitulevaisuudessa liityntäpysäköinnin tarve ajoneuvoille on noin 550 – 600 paikkaa ja polkupyörille noin 1 350 paikkaa. Moottoriajoneuvopaikoista noin 220 toteutettaisiin radan itäpuolelle ja noin 400 länsipuolelle.

Kaupunginvaltuusto on ilmaissut tahtotilansa liityntäpysäköinnin asemakaavoituksen osalta 21.6.2021 käsitellessään kaavoitusohjelmaa 2021 – 2023 ja 23.8.2021 käsitellessään kaavoituskatsausta 2021 hyväksymällä molemmissa kokouksissa ponsiesityksen. Ponsiesityksen mukaan valtuusto edellyttää, että liityntäpysäköinnin asemakaavoitusta jatketaan aiempien suunnitelmien mukaisesti radan länsipuolelle ns. Koritsoonin alueelle.

Asemanseutua ja asemanseudun liityntäpysäköintiä kehitetään kokonaisuutena pääradan molemmin puolin osana keskustan kehittämistä ja viedään eteenpäin vaiheittain. Liityntäpysäköinnin suunnittelun edetessä liityntäpysäköintipaikkojen sijoittumista sekä läntiselle että itäiselle puolelle on perusteltu asemanseudun sujuvilla matkaketjuilla ja hyvällä saavutettavuudella pääradan molemmin puolin. Liityntäpysäköinnin hajauttamisen katsotaan poistavan rautatieasemalle suuntautuvaa liikumistarvetta itäpuolelta länsipuolelle ja näin vähentävän keskusaukion ruuhkaisuutta.

Itäisen liityntäpysäköinnin toteuttaminen ennen läntisen puolen liityntäpysäköintiä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi myös siihen saatavan valtion KUHA-rahoituksen vuoksi (KUHA = liikenneinfrastruktuurin pienet kustannustehokkaat hankkeet). KUUMA-seudun KUHA-hankkeiden ohjelma on hyväksytty Helsingin seudun liikennejärjestelmätoimikunnan kokouksessa 24.11.2020. KUHA-rahoituksen saannin edellytyksenä on toteutuksen edistyminen riittävästi vuonna 2023. Tämä tarkoittaa, että asemakaavan tulee valmistua vuoden 2022 loppupuolelta mennessä ja toteutus suunnittelun on käynnistettävä vuoden 2022 aikana. Itäisen liityntäpysäköinnin osalta tämä on aikataulullisesti mahdollista. Läntisen liityntäpysäköinnin suunnittelutyö vaatii enemmän aikaa. Autopysäköinnin osalta KUHA-rahoitusta saataisiin valtiolta noin 30 % ja pyöräpysäköinnin osalta noin 50 % kustannuksista.

Kaupunginhallitus hyväksyi 4.10.2021 asemakaavamuutoksen käynnistämisen radan itäpuolen liityntäpysäköintiin liittyvän alueen osalta.

Itäinen liityntäpysäköinti on tarkoitus toteuttaa erillisenä pysäköintilaitoksena. Siihen kytkeytyy myös pyöräpysäköintiä ja asematunnelin jatke radan itäpuolelle. Suunniteltu pysäköintilaitos ei ulotu Aseman koulun tontille eikä koulun vieressä kulkevalle kevyen liikenteen väylälle. Länsipuolen liityntäpysäköinti liittyy Koritsoonin alueen suunnitteluun ja rakentamiseen. Kustannusarviot molemmista liityntäpysäköintialueista laaditaan hankkeiden konkretisoituessa ja suunnittelun edetessä.

Radan länsipuolella suunnittelua on edistetty yleissuunnitelmatasolla ja alueen ratkaisuihin vaikuttaa myös valittava keskustan kehittämissuunnitelma. Tämä alue on kaupungin merkittävimpiä maankäytön kehittämisen kohteita. Radan länsipuolen liityntäpysäköinti ratkaistaan Koritsoonin alueen suunnittelun yhteydessä osana kyseisen alueen maankäytön kokonaisuutta, johon liittyy myös MAL-sopimuksen mukaisten asuntotuotantotavoitteiden ohjelmointi Koritsoonin alueella (MAL-sopimus = Maankäytön, asumien ja liikenteen sopimukset). Alue on tarkoitus toteuttaa vaiheittain vuodesta 2026 alkaen, mikä edellyttää myös alueen maanhankintaa ennen asemakaavoituksen käynnistämistä.

Arviointi: Kaupunkikeskustan kehittäminen ja siihen kiinteästi liittyvä pysäköinnin ja liityntäpysäköinnin suunnittelu vaativat monivaiheista ja pitkäjänteistä valmistelutyötä. Henkilöstövajaus sekä kunnallistekniikassa että kaavoitus -yksikössä ovat vuonna 2021 hidastaneet kaupunkikeskustan yleissuunnitelmien valmistumista. Suunnitelmien laatiminen on edennyt tavoitteiden suuntaisesti vuoden 2021 aikana. Tästä huolimatta kyseessä oli jo neljäs vuosi, kun tavoitteet jäivät saavuttamatta.

Liityntäpysäköinnin periaatteita laadittaessa on kuitenkin otettu tavoitteen mukaisesti huomioon kaupungin ilmastotavoitteet, esimerkiksi pyöräpysäköinnin kehittäminen ja sähköautojen latausinfra mahdollistaminen.

Tarkastuslautakunta on huolissaan kuntapuolen työpaikkojen heikentyneestä veto-voimaisuudesta. Lautakunnan saaman tiedon mukaan suunnittelijoita on haasteellista saada avoimiin paikkoihin niin kuntatekniikan puolella kuin kaavoituspuolella. Ongelma ei koske vain Hyvinkään kaupunkia, vaan on valtakunnallinen ilmiö.

Henkilöstövajaus on näkynyt harmillisesti myös harjoittelijoiden käytön vähentymisenä. Kaavoitukseen ja kunnallistekniikan suunnitteluun ei ole kyetty ottamaan harjoittelijoita, koska ei ole resursseja perehdyttää heitä tehtäviinsä. Riittävä perehdyttäminen on välttämätöntä ja ensiarvoisen tärkeää, jotta harjoittelijat saavat myönteisen kuvan Hyvinkään kaupungista työnantajana ja että heidän työpanoksestaan on hyötyä yksiköissä. Harjoittelijat ovat myös potentiaalisia uusia työntekijöitä Hyvinkään kaupungille.

Talouden toteutuminen

Miten valtuuston vuodelle 2021 asettamat talouden tavoitteet toteutuivat?

Onko talouden oleellisista poikkeamista annettu riittävät selvitykset toimintakertomuksessa 2021?

Arviointi: Kokonaisuudessaan kaupungin talous kehittyi arvioitua merkittävästi myönteisemmin. Sekä kaupungin että konsernin tilinpäätös oli ylijäämäinen ja kaikki talouden tunnusluvut paranivat edellisestä vuodesta. Tuloslaskelmaosan kaikki valtuustoon nähden sitovat erät toteutuivat muutettua talousarviota paremmin. Myös lainamäärää onnistuttiin vähentämään.

Palvelualueet saavuttivat talouden tavoitteensa hyvin, sillä lähes kaikkien palvelualueiden toimintakatteet toteutuivat muutettua talousarviota paremmin.

Hyvinkään kaupungin hyvään taloudelliseen tulokseen vaikuttivat erityisesti sosiaali- ja terveystoimen menojen pieneneminen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän saamien koronaturvien johdosta, Kestävän talouden ohjelman tulosta parantavat toimenpiteet, verotulojen hyvä kehitys, käyttömöaisuuden myyntivoittojen kasvu sekä harkinnanvaraisen valtionosuuden saanti vuodelle 2021. Osa näistä taloudellisesti hyvään vuoteen johtaneista syistä ei ole luonteeltaan pysyviä, joten niiden ei voida olettaa tuovan hyötyä tulevina vuosina. Talouden tasapainon ylläpitämiseksi Kestävän talouden ohjelman toteuttamisella onkin tärkeä merkitys sen jäljellä olevina vuosina.

Tällä hetkellä voimassa olevista kriisikuntakriteereistä Hyvinkäällä ei täyty mikään.

Toimintakertomuksessa 2021 oli kaikista talouden oleellisista poikkeamista kattavat selvitykset. Niiden perusteella sai riittävän kuvan poikkeamien syistä. Toimintakertomusta laadittaessa on selkeästi panostettu talouden poikkeamien raportointiin.

Tilinpäätökseen liitetty Kestävän talouden ohjelman seurantaraportti ansaitsee kiitokset. Raportti on selkeä ja se antaa riittävät selvitykset ohjelman sisältämien taloutta tasapainottavien toimenpiteiden toteutumisesta.

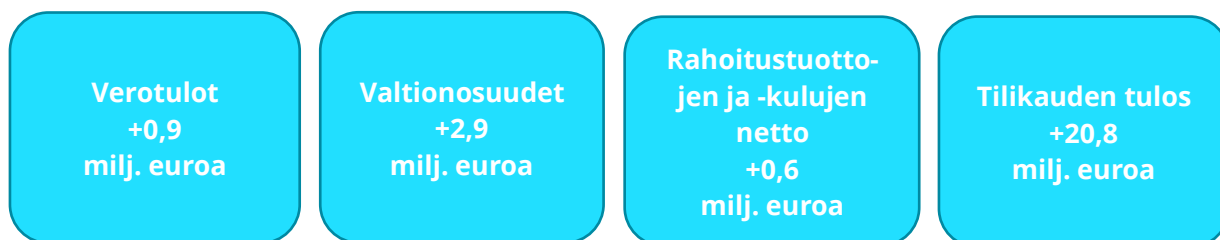
Talousarvion 2021 toteutuminen

Tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa 2021 on selvitty Hyvinkään kaupungin ja konsernin talouden toteutumisesta erittäin kattavasti, joten ei ole tarkoituksenmukaista toistaa niitä arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta tuo esille tuloslaskelmaosassa kaupunginvaltuustoon nähden sitovien erien poikkeamat. Myönteiset poikkeamat eli talousarviota paremmin toteutuneet erät on merkitty plusmerkillä (+). Toteutuneita lukuja on verrattu muutettuun talousarvioon.

Talousarviossa 2021 todetaan, että kaupungin tuloslaskelma on sitova ilman Hyvinkään Veden liikelaitosta. Sen vuoksi tarkastuslautakunta vertaa toteutumia yksinomaan kaupungin lukujen perusteella.

Tuloslaskelmaosan sitovien erien poikkeamat muutettuun talousarvioon nähden

Palvelualueiden osalta valtuustoon nähden sitovana tasona oli **toimintakate** eli kulujen ja tuottojen erotus. Lähes kaikkien palvelualueiden talous toteutui muutettua talousarviota paremmin. Vain kaupunginvaltuuston sekä kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan toimintakate oli budjetoitua huonompi, mutta poikkeama oli hyvin pieni. Kaikista talousarvion poikkeamista on annettu kattavat selvitykset toimintakertomuksessa.

Kokonaisuudessaan talousarvion toimintakate toteutui 16,4 milj. euroa muutettua talousarviota ja 3,5 milj. euroa alkuperäistä talousarviota paremmin (luvuissa ei mukana Hyvinkään vesiliikelaitos).

Kaikki **tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman tunnusluvut** kohentuivat edellisestä vuodesta. Vuosikatteen ja poistojen suhde ei ole yltänyt näin hyvälle tasolle ainakaan viimeiseen yhdeksään vuoteen. Laskennallinen lainanhoitokate on ollut yhtä hyvällä tasolla viimeksi vuosina 2016 ja 2017. Omavaraisuusaste kehittyi edellisestä vuodesta nousemalla 46,5 %:sta 53,0 %:iin, mutta ei vielä ole lähelläkään hyvänä tavoitetasona pidettävää 70 %:n omavaraisuutta.

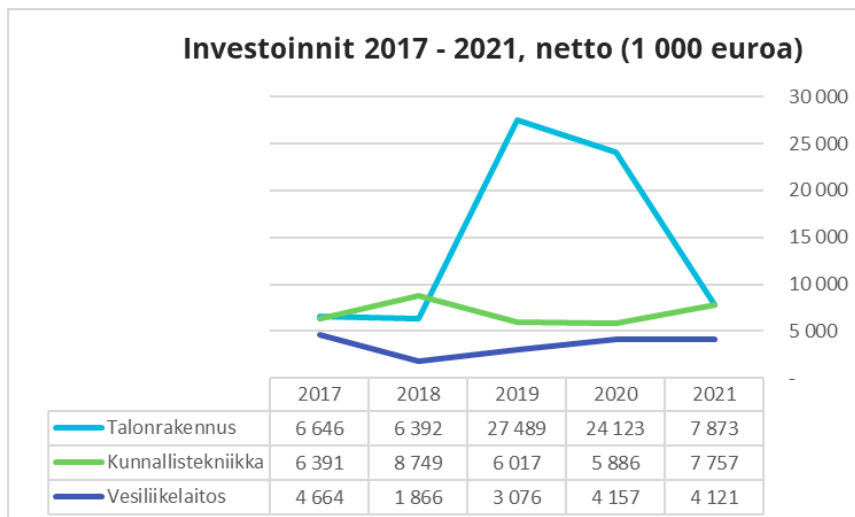
Tilivuoden 2021 hyvään tulokseen vaikuttivat erityisesti

- sosiaali- ja terveystoimen menojen pieneneminen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän saamien koronatukien johdosta,
- Kestävän talouden ohjelman tulosta parantavat toimenpiteet,
- verotulojen hyvä kehitys,
- käyttöomaisuuden myyntivoittojen kasvu,
- harkinnanvaraisen valtionosuuden saanti vuodelle 2021.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelmassa vuosille 2022–2024 on arvioitu kertyvän ylijäämää yhteensä 14,3 milj. euroa ilman vesiliikelaitosta.

Investointiosan sitovuutena on investointimenojen ja -tulojen välinen erotus investointityypeittäin. Eri investointeihin meni budjetoitua vähemmän rahaa lukuun ottamatta kunnallistekniikan korvausinvestointeja, joiden menot ylittivät 76 000 euroa. Ylitys ei ollut olennainen. Vehkojan koulun ja Nuorisotalo Sillan peruskorjauksia ei toteutettu vuonna 2021, joten niiden kohdalla määräraha jäi käyttämättä.

Viimeisen viiden vuoden aikana rakennusten uudisrakentamiseen ja peruskorjaukseen on investoitu yhteensä 72,5 milj. euroa. Kunnallistekniikkaa on rakennettu ja korjattu yhteensä 34,8 milj. eurolla. Vesiliikelaitos on toteuttanut korvaus- ja uudisrakentamista yhteensä 17,9 milj. eurolla.

Talouden tunnuslukujen vertailua verrokkeihin

Tarkastuslautakunta on valinnut verrokikunniksi väestömäärältään samaa kokoluokkaa olevat Keusoten jäsenkunnat vertaessaan tiettyjen talouden tunnuslukujen kehitystä. Luvuiksi on valittu keskeisiä konsernituloslaskelman, -taseen ja -rahoituslaskelman tunnuslukuja. Luvut on kerätty kunkin kunnan konsernitilinpäätöksestä.

Vuosina 2017–2020 Hyvinkään ja Järvenpään tuloveroprosentti oli 19,75 %, Nurmijärven ja Tuusulan 19,50 %. Vuonna 2021 Hyvinkään ja Järvenpään tuloveroprosentti oli 20,25 %, Nurmijärven ja Tuusulan 0,5 prosenttiyksikköä pienempi eli 19,75 %.

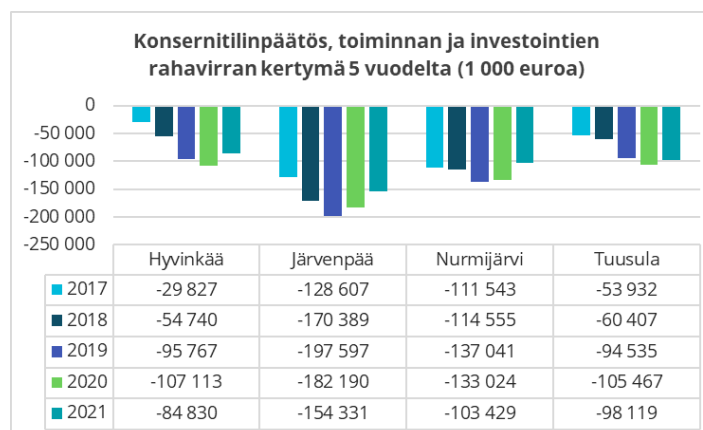
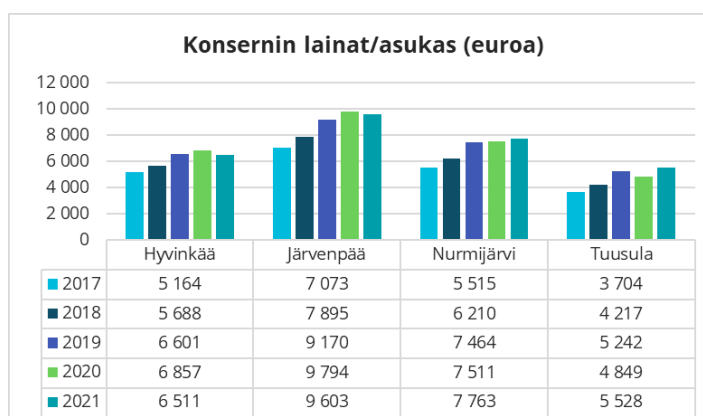
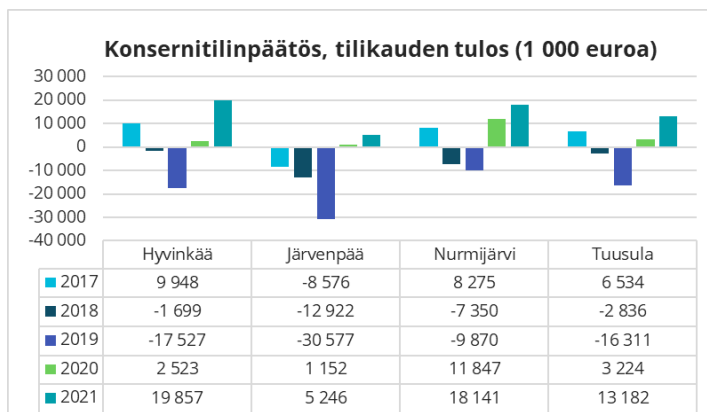

Arviointi: Talouden kehitys on Hyvinkäällä ja verrokkikunnissa ollut saman suuntainen viiden viimeisen vuoden aikana. Konsernitilinpäätöksen mukainen tilikauden tulos on kaikilla tarkastelun kohteena olevilla kunnilla kääntynyt positiiviseksi vuonna 2020 kahden negatiivisen vuoden jälkeen. Vuonna 2021 kunkin kunnan konsernitilinpäätöksen tulos oli selkeästi tarkastelujakson paras. Hyvinkäällä tulos muodostui kaikkein suotuisimmaksi.

Konsernin lainojen määrässä kehitys on ollut kaikilla tarkastelun kohteena olevilla kunnilla nousujohteinen vuosina 2017-2019. Myös vuonna 2020 lainojen määrä kasvoi kaikissa muissa verrokkikunnissa paitsi Tuusulassa. Vuonna 2021 Hyvinkäällä onnistuttiin pienentämään konsernilainojen määrää hyvin.

Konsernin lainojen määrässä kehitys on ollut kaikilla tarkastelun kohteena olevilla kunnilla nousujohteinen vuosina 2017-2019. Myös vuonna 2020 lainojen määrä kasvoi kaikissa muissa verrokkikunnissa paitsi Tuusulassa. Vuonna 2021 Hyvinkäällä onnistuttiin pienentämään konsernilainojen määrää hyvin.

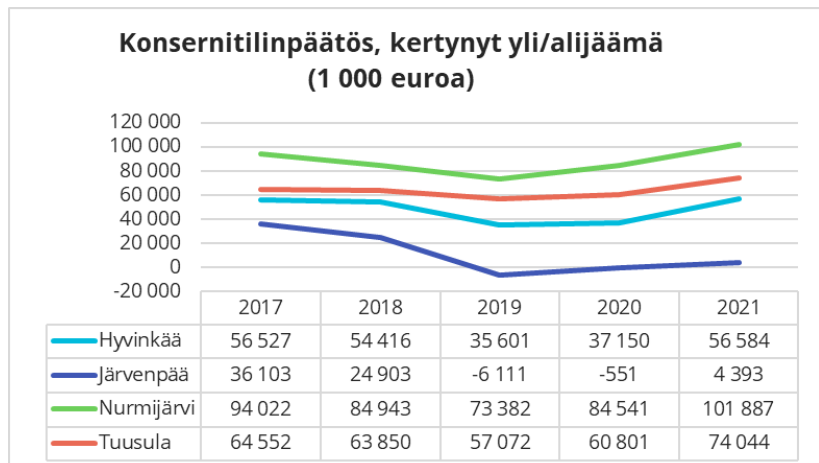
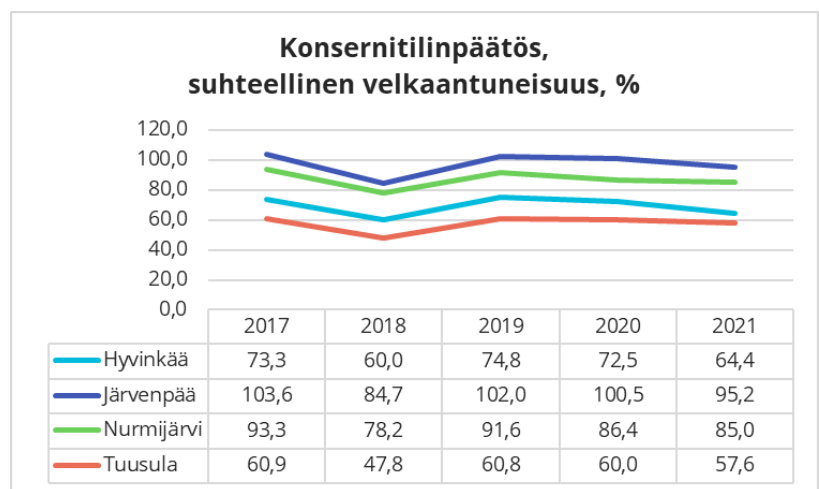
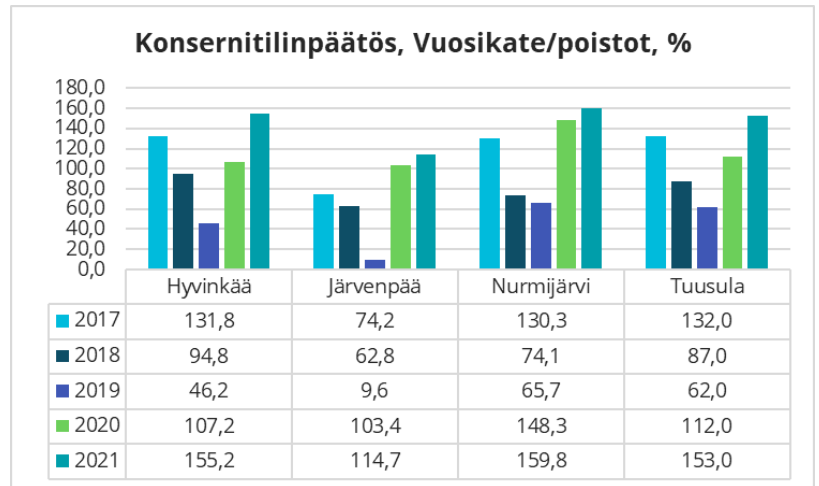
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta on ollut kaikilla verrokkikunnilla negatiivinen koko tarkastelujakson ajan. Rahoitus ei ole ollut tasapainossa missään kyseisistä kunnista investointimäärään nähden. Hyvinkäällä kehitys oli vuonna 2021 positiivisin verrokkeihin nähden.

Vuosikatteen riittävydessä poistoihin on kaikilla verrokkikunnilla ollut samansuuntainen kehitys. Konsernitilinpäätöksen mukaisen tunnusluvun arvo on heikentynyt vuosina 2018 ja 2019, jonka jälkeen se on jälleen kohentunut kaikilla tarkastelun kohteena olevilla kunnilla. Vuoden 2021 arvo on kaikilla kunnilla seurantajakson paras, joten kaikissa verrokkikunnissa talous on kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Verrokkikuntien kohdalla konsernin suhteellinen velkaantuneisuus on kehittynyt kaikilla samansuuntaisesti. Konsernitilinpäätöksen mukainen suhteellinen velkaantuneisuus on koko viimeisen viiden vuoden ajan ollut korkein Järvenpäässä ja matalin Tuusulassa. Hyvinkäällä se on ollut toiseksi matalin. Verrokkikunnista Hyvinkää onnistui vuonna 2021 pienentämään velkaantuneisuuttaan edellisestä vuodesta kaikkein merkittävimmin.

Konsernitilinpäätöksen mukainen kertynyt yli/alijäämä on kehittynyt kaikilla verrokkikunnilla samansuuntaisesti. Nurmijärvellä kertyneen ylijäämän määrä on kaikkein suurin.

Kestävän talouden ohjelman toteutuminen vuonna 2021

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2020 Kestävän talouden ohjelman vuosille 2020–2024 kaupungin talouden tasapainottamiseksi. Valtuuston hyväksymä ohjelma sisältää yhteensä noin 14 miljoonan euron edestä kaupungin taloutta kohentavia toimenpiteitä. Tästä summasta vuoden 2021 talousarvio sisälsi taloutta edistäviä toimintoja noin 7,8 miljoonalla eurolla.

Tarkastuslautakunta ei edellisenä vuonna kyennyt todentamaan Kestävän talouden ohjelman toteutumista täysin luotettavasti. Kaikista vuodelle 2020 kohdennetuista ohjelman mukaisista toimenpiteistä ja niiden euromääristä ei ollut selvitystä toimintakertomuksessa. Kyseisiä tietoja ei ollut arviointihetkellä muutoinkaan saatavilla. Edellinen tarkastuslautakunta suosittelikin, että Kestävän talouden ohjelman mukaisten toimenpiteiden ja niiden euromäärien toteutuminen dokumentoidaan toimialoilla ja talouspalveluissa riittävällä tavalla vuoden aikana. Näin myös toimintakertomuksessa voidaan raportoida koko vuoden toteutuneet euromäärät.

Tilinpäätöksen 2021 liitteenä on nyt esitetty yksityiskohtainen selvitys Kestävän talouden ohjelman sisältyvien toimenpiteiden toteutumisesta euromäärineen. Sen mukaan vuodelle 2021 ajoitetuista taloutta parantavista toimenpiteistä noin 0,8 miljoonan edestä siirtyy toteutettavaksi ohjelman jäljellä oleville vuosille. Vuosien 2020–2021 aikana on toteutunut toimenpiteitä yhteensä noin 8,9 miljoonan euron edestä.

Arviointi: Valtuuston hyväksymä Kestävän talouden ohjelma on tähän mennessä toteutunut pääosin suunnitellusti.

Tarkastuslautakunta on erittäin tyytyväinen Kestävän talouden ohjelman toteutumisen seurantaraporttiin ja sen liittämiseen tilinpäätökseen 2021. Raportti on yksityiskohtainen ja se sisältää riittävät ja selkeät selvitykset ohjelman mukaisista poikkeamista. Tarkastuslautakunnan edellisessä arviointikertomuksessa antama suositus Kestävän talouden ohjelman seurannasta ja sen dokumentoinnista on otettu erittäin hyvin huomioon. Ohjelman perusteellinen seuranta ansaitseekin kiitokset.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vuoden 2021 aikana toteuttamattomille toimenpiteille oli perustellut syyt siirtää ne suoritettaviksi Kestävän talouden ohjelman tuleville vuosille.

Hyvinkään Vesi

Miten Hyvinkään Vesi saavutti toiminnan ja talouden tavoitteensa vuonna 2021?

Arviointi: Hyvinkään Vesi saavutti toiminnalliset tavoitteensa hyvin, sillä johtokunnan asettamasta seitsemästä tavoitteesta viisi toteutui suunnitellusti. Toteutumattomien tavoitteidenkin kohdalla oli edetty niiden suuntaisesti.

Tavoitteet olivat selkeitä ja Hyvinkään Pelikirja on ollut ohjaavana tekijänä tavoiteasetannassa. Tavoitteet edistivät Pelikirjan mukaisten tukipilareiden linjauksia.

Vesiliikelaitoksen talous toteutui budjetoitua merkittävästi paremmin. Tulevaisuutta ajatellen Hyvinkään Vesi on pitkäjänteisellä suunnittelulla onnistunut minimoimaan taloudelliset riskit.

Toiminnan tavoitteet

Laskuttamattoman veden määrän vähentäminen

Tavoite:

Kohdennettu talousperusteinen saneerausohjelma tutkimustulosten perusteella.

Mittari:

Ohjelma neljälle vuodelle eteenpäin valmiina.

Raportointi toimintakertomuksessa:

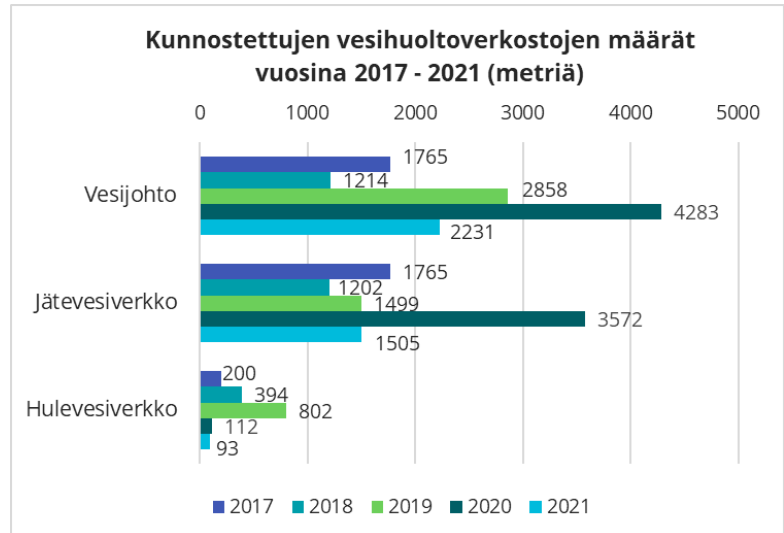
Hyvinkään Vedelle on laadittu saneeraussuunnitelma vuosille 2022 – 2027 yhteistyössä kaupungin kuntatekniikan kanssa. Suunnitelma on valmis ja esitellään Veden johtokunnalle tammikuussa 2022.

Ennen saneeraussuunnitelman laatimista Hyvinkään Vesi toteutti vuotovesiprojektin 1.9.2019 – 31.5.2020, jonka yhteydessä tutkittiin viemäriverkostoa kuvaamalla ja savukokeella sekä vesijohdoverkostoa vuotokuuntelulla. Lisäksi vesiliikelaitos kävi läpi kaikki dokumentoidut tapahtumat vuodoista, tukoksista, korjaustoista ja saaduista asiakaspalautteista.

Hyvinkään Vesi on käynyt korjaussuunnitelman läpi teknisen keskuksen kanssa, jonka yhteydessä selvitettiin kaupungin tarpeita katusaneerauksille. Suunnitelman kohteet sovitettiin yhteen katusaneerausten kanssa, jotta työmaista aiheutuvat haitat pysyvät mahdollisimman pieninä.

Tällä hetkellä korjattavaa vesijohtoa on noin 58 km ja jätevesiverkkoa noin 40 km, josta sekaviemärien osuus noin 12 km. Lisää korjausvelkaa tulee joka vuosi verkoston vanhetessa. Tällä hetkellä saneerausvelan määrä on noin 19 % koko verkostosta.

Saneeraussuunnitelman mukainen kunnostettava verkostopituus on noin 21 km. Suunnitelman mukaisilla kohteilla saadaan korjausvelasta alle puolet kuoletettua.

Kunnostettavien kohteiden määrä tulee olemaan mittava. Samaan aikaan vesiliikelaitoksella on muitakin korjauskohteita, kuten Kaltevan jätevedenpuhdistamo, Hikiän siirtolinja ja etäluettavien mittareiden asentaminen. Mittavat korjausinvestoinnit aiheuttavat paineita vesi- ja jätevesimaksujen korotustarpeelle tulevaisuudessa.

Suunnitelmallisella vesihuoltoverkoston kunnostuksella on monia hyötyjä. Uusimalla vanhoja vuotavia verkostoja turvataan pohjavesivarannot ja saadaan laskuttamattoman veden määrä vähentymään. Lisäksi tärkeä syy saneeraukselle on sekaviemäroinnistä eroon pääseminen. Sekaviemärointi kuormittaa jäteveden puhdistamista.

Arviointi: Hyvinkään Vesi on toteuttanut perusteellisen selvityksen vesihuoltoverkoston kunnosta ennen viiden vuoden saneeraussuunnitelman laatimista. Se luo varmuutta siihen, että kunnostussuunnitelma on laadittu riskiperusteisesti. Hyvinkään Vesi toimii vastuullisesti kunnostaessaan vesihuoltoverkostoa suunnitelmallisesti.

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite:

Työhyvinvointiryhmä kokoontuu edistämään henkilöstön hyvinvointia ja työtyytyväisyyskysely toteutetaan.

Mittari:

Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa. Työtyytyväisyyskysely toteutettu vuoden aikana.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Ryhmä kokoontui vuonna 2021 kaksi kertaa. Työtyytyväisyyskysely järjestettiin marras-joulukuussa 2021.

Vesiliikelaitos on toteuttanut omat työtyytyväisyyteen liittyvät kyselyt vuosina 2019 ja 2021. Kyselyiden jälkeen on henkilöstön kanssa yhdessä pohdittu toimenpiteitä työtyytyväisyyden parantamiseksi. Kehitysehdotuksia on tullut henkilöstöltä itseltään.

Henkilöstön työtyytyväisyyden parantamiseksi vuonna 2021 käynnistettiin mm. seuraavia toimenpiteitä: koko henkilökunnan infotilaisuus, ideaatikko työolojen parantamiseksi ja yhteinen työturvallisuuspäivä.

Vuonna 2021 toteutetun kyselyn tulosten perusteella työtyytyväisyys on vesiliikelaitoksella parantunut usealla osa-alueella edellisen kyselyn tuloksiin verrattuna.

Arviointi: Vesiliikelaitos on viime vuosien aikana panostanut henkilöstön työtyytyväisyyden parantamiseksi konkreettisin toimenpitein. Hyvinkään Vesi on toiminut esimerkillisesti siinä, että se on ottanut henkilöstön vahvasti mukaan ideoimaan ehdotuksia työtyytyväisyyden kehittämiseksi. Menettelytapa edistää henkilöstön yhteenkuuluvuutta ja arvostusta.

Tarkastuslautakunta pitää vuoden 2021 työtyytyväisyyskyselyn tuloksia hyvänä saavutuksena, sillä koronaepidemian vuoksi vuodet 2020 ja 2021 ovat olleet haasteellisia monella tavalla.

Asiakastyytyväisyyden ylläpito ja edelleen parantaminen

Tavoite:

Kokonaisuutena vähintään aiemman vuoden tasoon pääseminen asiakastyytyväisyystutkimuksessa ja vastausprosentin parantaminen.

Mittari:

Hyvä menestys asiakastyytyväisyystutkimuksessa. Vastausprosentti kasvaa.

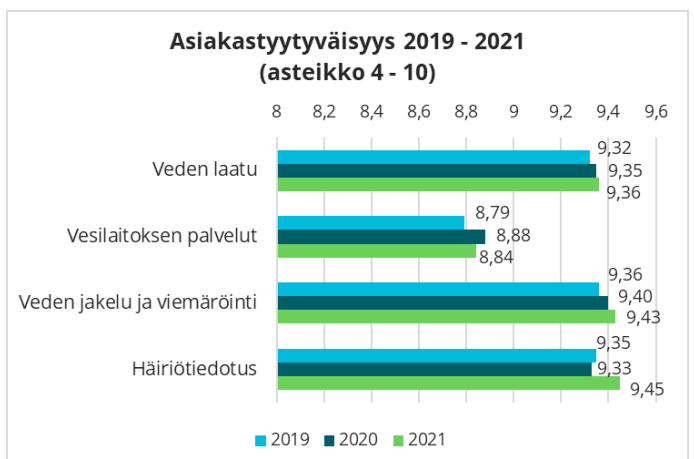

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tulokset olivat keskimääräistä vertailudataa (mukana useita vesilaitoksia) korkeammat. Vastausaktiivisuusprosentti laski hieman edellisvuoteen verrattuna. 2020 33 % → 2021 31,1 %.

Hyvinkään Vesi on teetättänyt neljänä vuotena peräkkäin asiakastyytyväisyystutkimuksen samalla ulkopuolisella taholla.

Asiakastyytyväisyyskyselyn vastausaktiivisuus ei yltänyt aivan tavoitellulle tasolle, mutta se oli kuitenkin korkeampi kuin vuosina 2018 ja 2019.

Arviointi: Hyvinkään Veden asiakastyytyväisyystutkimuksen tulokset ovat olleet jo vuosia kiitettävällä tasolla. Vuonna 2021 tulokset paranivat entisestään lähes kaikilla osa-alueilla. Vesiliikelaitoksen toiminta on ollut luottamuksen arvoista. Se on suoriutunut perustehtävissään erinomaisesti ja laitoksen imago onkin erittäin hyvä. Tulokset kertovat ammattitaitoisesta henkilöstöstä.

Poikkeustilanteisiin varautumisen tehostaminen

Tavoite:

Pidetään varautumisharjoitus yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Mittari:

Varautumisharjoitus pidetty vuoden 2021 aikana.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Suunnittelu ja valmistelu etenivät aikataulun mukaisesti ja harjoitus pidettiin 26.10.2021.

Hyvinkään Veden varautumissuunnitelma ja kriisiviestintäohje päivitettiin vuonna 2021. Vesilaitos on lisäksi toteuttanut erilaisia toimenpiteitä toimintavarmuutensa parantamiseksi poikkeusoloissa. Uhkatilanteiden sattuessa myös yhteistyötahot ovat tiedossa.

Arviointi: Vesiliikelaitoksen toiminta on vastuullista, sillä se on ennakolta varautunut erilaisiin vahinkoriskeihin. Tämä toimintatapa onkin ensiarvoisen tärkeä, sillä vesiliikelaitoksella on elintärkeä tehtävä ja sen toiminta tulee kyetä varmistamaan kaikissa tilanteissa.

Veden ja jäteveden laatu

Vuoden 2021 aikana ei esiintynyt yhtään merkittävää häiriötä veden jakelussa. Vain suunniteltuja katkoksia oli. Myöskään pahoja putkirikkoja ja -vuotoja ei ilmennyt.

Talousvesi ja puhdistettu jätevesi täyttivät kaikki niille asetetut vaatimukset.

Arviointi:

Vesihuoltopalveluiden toimintavarmuus oli vuonna 2021 erittäin hyvällä tasolla.

Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta valitsi tilivuoden 2021 arviointikohteiksi merkittävimmistä Hyvinkään kaupungin tytäryhtiöistä Hyvinkään Lämpövoima Oy:n, Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n ja Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas Oy:n. Kaikissa kolmessa yhtiössä Hyvinkään kaupungin omistusosuus on 100 %.

Tarkastuslautakunta keskittyi tytäryhtiöiden arvioinnissa yhtiöille vuoden 2021 talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Lisäksi lautakunta arvioi tavoitteiden yhteyttä Hyvinkään Pelikirjaan.

Lautakunnan arviointi perustuu Hyvinkään kaupungin tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa 2021 annettuihin tietoihin, tytäryhtiöiden edustajilta saatuihin tietoihin ja edellisiin arviointikertomuksiin.

Hyvinkään Lämpövoima Oy

Miten Hyvinkään Lämpövoima Oy:lle vuoden 2021 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat?

Tukevatko tavoitteet Hyvinkään Pelikirjan mukaisia linjauksia?

Arviointi: Yhtiö saavutti tavoitteensa hyvin. Yhtiölle asetetuista seitsemästä tavoitteesta viisi toteutui täysin ja yhden tavoitteen osalta päästiin hyvin lähelle tavoiteltua tasoa.

Bioenergian osuus koko energiantuotannosta ei yltänyt asetettuun tasoon kylmän talven vuoksi, joten tavoitteen toteutumattomuus johtui yhtiön ulkopuolisista syistä.

Yhtiön tavoitteet olivat selkeitä ja ne tukevat hyvin Hyvinkään Pelikirjan ja kaupungin omistajapolitiikan mukaisia linjauksia.

Kestävä kehitys / Oman lämmöntuotannon elinkaarisuunnitelmat

Tavoite:

Tehdään pitkän tähtäimen suunnitelmat oman energiantuotantokapasiteetin elinkaaresta.

Mittari:

Oman energiantuotantokapasiteetin elinkaartilanteesta tehdään selvitys, jonka pohjalta laaditaan pitkän tähtäimen modernisointi / korvaussuunnitelmat.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite toteutui. Elinkaariselvitys valmistui tavoitteiden mukaisesti ja pitkän tähtäimen suunnitelmat on käsitelty hallituksessa.

Elinkaariselvityksen perusteella todettiin, että kaikki yhtiön nykyiset lämpökeskukset ovat hyvässä käyttökunnossa ja käytävissä ainakin 2030-luvulle saakka. Yhtiön hallituksen linjauksen mukaisesti nykyisten lämpökeskusten hyvästä käyttökunnosta huolehditaan edelleen ainakin koko 2020-luvun ajan ja merkittäviä investointeja varalaitoksiin pyritään minimoimaan. Nykyinen varakapasiteetti riittää hyvin turvaamaan Hyvinkään alueen lämmöntoimituksen poikkeustilanteissa.

Kaukolämpöverkko on erinomaisessa kunnossa. Toimitusvarmuus on ollut 99,9 %. Kaukolämpöverkon kunnostusta on toteutettu pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti jo 10 vuoden ajan. Myös pääsiirtolinjat on korjattu.

Arviointi: Yhtiö on noudattanut viisasta ja tarkoituksenmukaista lämpökeskusten ja kaukolämpöverkoston ylläpitokunnostusta toimintakautensa aikana, jonka johdosta ne ovat hyvässä kunnossa. Infran moitteeton toimintavarmuus onkin erityisen tärkeää sekä palvelun käyttäjien että yhtiön imagon kannalta.

Kestävä kehitys / Öljylämmityksen vähentäminen

Tavoite:

Tarjotaan kaukolämpöä aktiivisesti nykyisille öljylämmityskiinteistöille.

Mittari:

Markkinoidaan aktiivisesti kaukolämpöä öljylämmityskiinteistöille. Vuoden 2021 aikana on tehty 10 sopimusta öljylämmityskiinteistöjen kanssa kaukolämpöön liittymisestä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite toteutui. Uusia sopimuksia tehtiin 16 kappaletta.

Markkinointia öljylämmityksen vaihtamisesta kaukolämpöön toteutettiin vuoden 2021 aikana mm. Mustanmännistön alueella. Lisäksi EnergiaHelpin kautta tuotiin kuluttajille lisätietoa öljylämmityksen vaihtamiseen hyödynnettävistä tukimahdollisuuksista. Vuonna 2022 ennakkomarkkinointia on jatkettu erityisesti alueilla, joissa toteutetaan katu- ja vesihuoltosaneerauksia tulevana kesänä. Öljylämmityksestä kaukolämpöön vaihtaneista suurin osa on omakotitaloja.

Arviointi: Yhtiö saavutti tavoitteen erinomaisesti, sillä öljylämmityskiinteistöjä siirtyi kaukolämpöön tavoiteltua enemmän.

Tavoite tukee Hyvinkään Pelikirjan mukaisia kestävän kehityksen periaatteita. Tavoitteen mukaiset toimenpiteet vaikuttavat omalta osaltaan hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen. Lisäksi maanalaisten öljysäiliöiden poistaminen edesauttaa pohjavesien suojelemista.

Kilpailukyvyyn säilyttäminen energiamarkkinoilla

Tavoite:

Kaukolämmön hinta pidetään valtakunnallisen keskihinnan alapuolella.

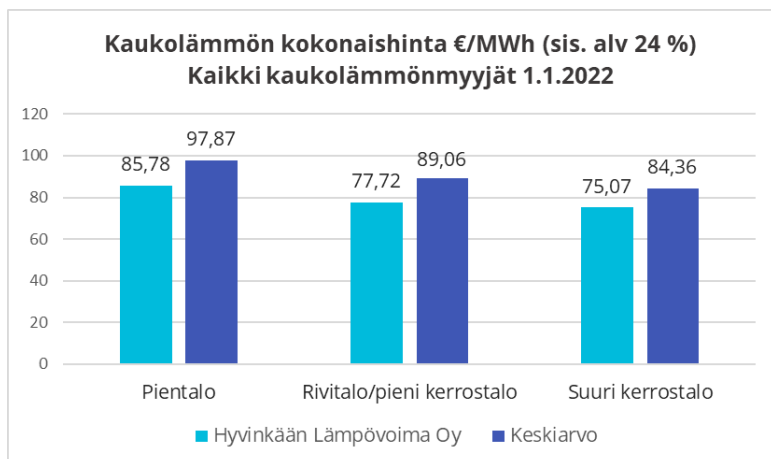
Mittari:

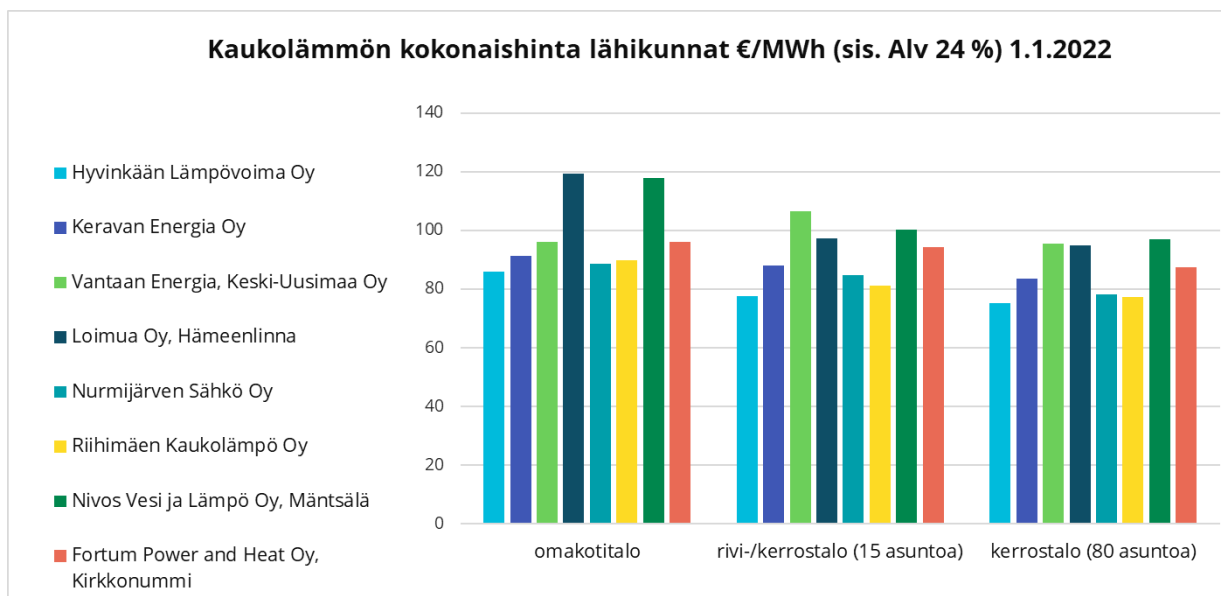
HLV:n energian hinta on alempi kuin valtakunnallinen keskihinta. Seuranta Energiategollisuus ry:n tilastoista 1.7. ja 1.1.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite toteutui. Kaukolämmön hinta oli 1.7.2021 selvästi (noin -15 %) valtakunnallisen keskihinnan alapuolella. Kaukolämmön valtakunnalliset hintatilastot 1.1.2022 eivät ole vielä valmistuneet.

Hyvinkään Lämpövoima Oy:n kaukolämmön kokonaishinta oli valtakunnallisen keskihinnan alapuolella Energiategollisuus ry:n tilaston mukaan sekä 1.7.2021 että 1.1.2022. Eri asumismuodoissa hinta oli heinäkuun 2021 tilaston perusteella 14 – 18 % keskihintaa edullisempi ja tammikuun 2022 tilaston mukaan 11 – 13 % alhaisempi.

Vuonna 2021 kaukolämmön hinta ei muuttunut edellisestä vuodesta. Sen sijaan vuoden 2022 alussa hintaa korotettiin keskimäärin 8 % johtuen polttoaineiden maailmanmarkkinahintojen merkittävästä noususta syksyn 2021 aikana.

Arviointi: Hyvinkään Lämpövoima Oy on onnistunut suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen energialähteiden hankintapolitiikan ja kehittämistoimintojen ansiosta saavuttamaan erittäin kilpailukykyisen kaukolämmön hintatason. Lämmön tuotannossa hyödynnetään valtaosin hukka- ja biolämpöä. Edulliseen hintaan verrokkeihin nähden vaikuttaa myös se, että yhtiö on kokonaan Hyvinkään kaupungin omistama. Hyvinkään kaupungin omistajapoliittisten linjausten mukaisesti yhtiön tulee tuottaa ja toimittaa Hyvinkäälle kaukolämpöä kilpailukykyisesti ja ympäristöystävällisesti sekä pitää kaukolämmön hinta alueellisesti edullisimpana. Yhtiö on toiminut omistajapoliittisten linjausten mukaisesti.

Yhtiön toimittaman kaukolämmön lähteiden suuresta eko- ja biolämmön osuudesta (90 %) on hyötyä myös mahdollisten kriisien aikana. Tähänkin peilaten yhtiön pitkäjänteinen lämmönlähteisiin liittyvä kehittämistyö on ollut erittäin viisasta luoden riippumattomuutta globaaleista energiamarkkinoista.

Yhteistyön lisääminen kaupunkikonsernin sisällä

Tavoite:

Käydään avointa keskustelua ja tarjotaan aktiivisesti yhteistyömahdollisuuksia kaupunkikonsernin sisällä.

Mittari:

Markkinointia on toteutettu yhteistyössä kaupungin elinvoiman kanssa suunnitelman mukaisesti. Tehty markkinointikampanja yhteistyössä kaupungin kanssa yritysten tavoittamiseksi.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite toteutui. Markkinointiyhteistyötä on tehty yhdessä kaupungin elinvoiman kanssa yhteisesti sovitusti.

Hyvinkään Lämpövoima Oy on toteuttanut yhteistyötä sekä kaupungin että muiden tytäryhtiöiden kesken vuoden 2021 aikana mm. seuraavasti:

- selvittänyt kaupunkikonsernin yhteisen etäluentapalvelun toteutusratkaisua yhteistyössä kaupunkikonsernin toimijoiden kanssa
- tutkinut kaupungin tilapalvelujen kanssa öljylämmityskohteiden muuttamista lämpöpumpuille sekä tehnyt tarjouksen muutoksista elinkaari palvelumallilla
- selviteltyt aurinkopaneelien tuoton hyödyntämistä toisessa kaupungin omistamassa pilotikohteessa
- kartoittanut Hyvinkään Veden kanssa yhteistyömahdollisuuksia ja -ratkaisuja palopostien käytönvalvonnassa
- kehittänyt kaupungin ympäristökeskuksen ja rakennusvalvonnan kanssa energianeuvonnan palvelualustaa EnergiaHelppiä
- valmistellut kaupungin hankintayksikön kanssa sähkönhankintapolitiikan päivitystä
- kehittänyt Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n (HyVa) kanssa olosuhdeseurantapalvelua, joka otetaan käyttöön vuokrataloyhtiön ensimmäisissä kohteissa keväällä 2022. HyVan kanssa on vuoden 2021 aikana selvitetty useita muitakin yhteistyömahdollisuuksia.
- Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki on ottanut käyttöön Lämpövoiman tuottaman Valvomopalvelu WiRE:n.

Arviointi: Yhtiö on toteuttanut konserniyhteistyötä aktiivisesti ja monipuolisesti. Hyvinkään Lämpövoiman Oy:n asiantuntemuksen hyödyntäminen kaupunkikonsernin sisällä on järkevää ja molempia osapuolia hyödyttävää niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Miten Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:lle vuoden 2021 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat?

Tukevatko tavoitteet Hyvinkään Pelikirjan mukaisia linjauksia?

Arviointi: Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy (HyVa) saavutti tavoitteet erittäin hyvin. Yhtiölle oli asetettu viisi tavoitetta, joista se saavutti neljä. Toteutumattoman tavoitteen kohdalla yhtiö pääsi lähelle tavoittelemaansa, sillä kolmesta tavoitteen onnistumista mittaavasta mittarista kaksi toteutui.

Tavoitteet tukivat Pelikirjan mukaisia linjauksia. Vedenkulutuksen pienentämiseen tähtäävä tavoite edistää kestäväen kehityksen periaatteita. Uudistuotannon jatkamisella ja asuntomarkkinoinnilla yhtiö myötävaikuttaa Hyvinkään houkuttelevuuteen asumispaikkakuntana.

Tavoitteet

Kiinteistöstrategian mukainen kiinteistöjen kehittäminen

Tavoite:

Jatketaan kiinteistöjen suunnitelmallista peruskorjaustoimintaa ja realisoidaan rajoitteista vapaita kiinteistöjä suunnitellusti.

Mittari:

Yhtiö suunnittelee yhden uuden peruskorjauskohteen peruskorjauksen. Peruskorjaus rahoitetaan ARAn korkotukilainalla joka haettava vuonna 2021.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite saavutettiin. Jussilankatu 2-4 peruskorjaus 6 kerrostaloa saatiin suunniteltua. Hankkeelle saatiin ARAn korkotukilainapäätös 2021.

Jussilankadun 50 vuotta vanhat kiinteistöt uudistetaan perusteellisesti. Rakennusten vesi- ja viemärijohdot, kylpyhuoneet ja keittiöt uusitaan. Asuntojen pohjia muuttamalla huoneistojen määrä kasvaa 11 huoneistolla yhteensä 143 huoneistoon. Jokaiseen porraskäytävään asennetaan hissit jälkiasennuksena. Myös parkkipaikka uusitaan ja puolet autopaikoista katetaan. Lisäksi pihalle rakennetaan ulkokuntosali. Kahden kerrostalon päätyyn maalataan muraalit kesällä 2022.

Peruskorjaus etenee talo kerrallaan. Vuonna 2022 valmistuu kaksi kerrostaloa. Viimeinen valmistuu helmikuussa 2024.

Peruskorjaushanke toteutetaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) korkotukilainalla sekä hissi- ja esteettömyys avustuksella.

Arviointi: Yhtiö on toteuttanut aktiivisesti ja suunnitelmallisesti vanhan kiinteistökantansa peruskorjaamista jo useiden vuosien ajan. Näin toimimalla se on menetellyt kaupungin omistajapoliittisten linjausten mukaisesti kasvattamalla olemassa olevan rakennusomaisuutensa arvoa. Peruskorjausten myötä kiinteistöjen käyttöikä pitenee huomattavasti. Lisäksi talot tulevat palvelemaan vuokralaisten tarpeita entistä paremmin. Asumistason laatu paranee.

Peruskorjauskohteessa Jussilankatu 2 - 4 edistetään Hyvinkään asuntopolitiikan linjausten mukaisesti esteettömyyttä lisäämällä hissit talojen jokaiseen porraskäytävään.

Havainnekuva Niko Huttu: Jussilankatu 2 - 4

Hyvinkään houkuttelevuus

Tavoite:

Uudistuotannon jatkaminen kaupungin asumisen linjausten mukaisesti.

Mittari:

Uusi ARA vuokrakerrostalokohde toteutuksessa vuonna 2021

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite saavutettiin. Karsikkotie 1 ARA kerrostalojen rakentaminen alkoi loppusyk-systä 2021.

Karsikkotielle on rakenteilla kaksi uutta kerrostaloa, joihin tulee yhteensä 72 vuokra-asuntoa. Hanke valmistuu tammikuussa 2023. Rakennushanke rahoitetaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) korkotukilainalla sekä käynnistysavustuksella.

Arviointi: Yhtiö on kaupungin omistajapoliittisten linjausten mukaisesti huolehtinut asuntopolitiikkaa tukevasta asuntotarjonnasta rakennuttamalla aktiivisesti uusia vuokratalokohteita.

Havainnekuva Arkkitehti Armin Valter: Karsikkotie 1

Kannattavuuden ja kiinteistöjen arvojen ylläpitäminen

Tavoite:

Vuositavoitteena on hoitokate, vuokrausaste ja vuokrasaamiset. Toimenpiteet: asuntojen kunnossapito, asuntojen aktiivinen vuokraustoiminta, kustannusten aktiivinen seuranta ja tehokas vuokrien perintä.

Mittari:

Mahdollisimman korkea käyttöaste laajenevassa kiinteistökannassa. Kilpailukyky / houkuttelevuus vuokramarkkinoilla muiden tunnuslukujen näkökulmasta. Hoitokate 52,0 %. Vuokrausaste 97,5 %. Vuokrasaamisten määrä pysyy alle 130 000 euron tason.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Vuokrausaste 98,5 %, vuokrasaamiset 119 000 euroa, hoitokate 47,5 %. Kolmesta osatavoitteesta kaksi saavutettiin.

Hoitokatteen laskentaan vaikuttaa toteutuneet korjaussuunnitelman mukaiset vuosittaiset kunnostukset. Mikäli ilmenee akuuttia suunnitelman ulkopuolista korjattavaa, se laskee hoitokatetta. Yhtiö on katsonut, että se toteuttaa välttämättömät työt niiden ilmaantuessa. Yhtiö ei näe tarkoituksenmukaiseksi siirtää korjauksia tuleville vuosille, vaikka hoitokatetavoite siitä kärsisikin. Yhtiön mukaan kyseinen tavoite ei sovellu hyvin kunnalliselle vuokrataloyhtiölle.

Arviointi: HyVa on kyennyt pitämään vuokrausasteen korkealla tasolla jo usean vuoden ajan. Vuokrasaamisten määrä on pysynyt maltillisella tasolla. Ne ovat olleet alle 120 000 euroa jo neljättä vuotta peräkkäin.

Toimintakertomusvuosi on nyt toinen vuosi peräkkäin, kun yhtiö ei ole saavuttanut hoitokatetavoitetta.

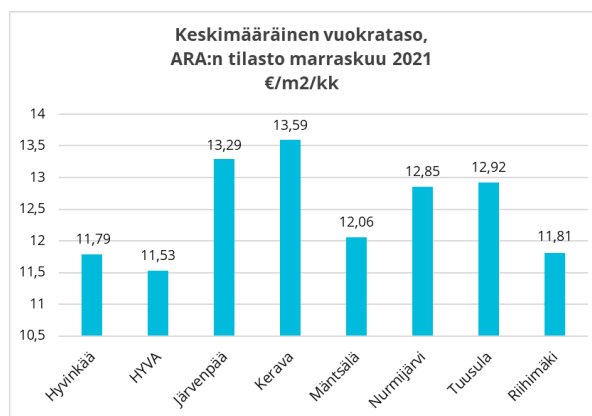

Suositus: Hoitokatetavoitteen tilalle on suositeltavaa ottaa käyttöön yhtiön toimialaan paremmin soveltuva talouden mittari.

Vuokrataso

ARA julkaisee kaksi kertaa vuodessa tilaston ARA-vuokra-asuntojen keskimääräisistä vuokrasta. ARA-asunnoiksi lasketaan arava- ja korkotukilainoilla rakennetut vuokra- ja asumisoikeusasunnot.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n asuntojen vuokratason edullisuuteen verrokkeihin nähden on vaikuttanut mm. pääomakulujen pienuus ja Hyvinkään edullinen kaukolämmön hinta.

Yhtiön asuntokannasta eniten jonotetaan yksiöitä ja kaksioita rautatieaseman läheisyydestä. Korona-aikana kysyntä myös isoista asunnoista on kasvanut etätöyön yleistyttyä.

Arviointi: HyVa on kyennyt tarjoamaan edullisia ja monipuolisia vuokra-asuntoja asukkaille Hyvinkään kaupungin omistajapoliittisten linjausten mukaisesti. Lähikuntiin nähden yhtiön ARA-asuntojen vuokrat ovat edelleen edullisimmat. Tämä on selkeä kilpailuetu markkinoitaessa Hyvinkäätä asuinpaikkakuntana.

Muita huomioita

HyVa on tarkastanut ja kunnostanut kaikki yhtiön omistuksessa olevat väestönsuojat, joita on yhteensä 30. Yhtiö aloitti tarkastamisen loppusyksystä 2021. Kaikki väestönsuojat saatiin tarkastetuksi vuoden 2022 alkuun mennessä.

Arviointi: Yhtiö on toiminut vastuullisesti ja oikea-aikaisesti tarkastaessaan ja kunnostaessaan sen omistuksessa olevat väestönsuojat.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Miten Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanhalle Villatehtaalle vuoden 2021 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat?

Tukevatko tavoitteet Hyvinkään Pelikirjan mukaisia linjauksia?

Arviointi: KOy Hyvinkään Wanhan Villatehtaan tavoitteiden toteutumataso oli erittäin heikko. Mikään yhtiölle asetetuista seitsemästä tavoitteesta ei toteutunut. Osasy syy tavoitteiden saavuttamatta jäämiseen oli yhtiön talouden tilan heikkeneminen koronatilanteen pitkittymisen myötä.

Tavoitteet itsessään olivat selkeitä ja noudattelivat Hyvinkään Pelikirjan linjauksia. Tavoitteet liittyivät kaupunkistrategian mukaiseen kaupunkikeskustan kehittämiseen, aktiiviseen tapahtumatoimintaan ja kestävään kehitykseen.

Yhtiöllä on useana vuonna ollut samat tavoitteet yhtiön toiminnan ja hallitsemansa kiinteistöalueen kehittämiseksi, mutta tavoitteet ovat vuosittain jääneet saavuttamatta. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan koronatilanne ei selitä kaikkea tavoitteiden toteutumattomuutta. Tavoiteasetannassa on joko epäonnistuttu tai työ tavoitteiden saavuttamiseksi ei ole ollut tarpeeksi määrätietoista. Kyseisten tavoitteiden edistäminen vaatii yhtiön rahoitusaseman kuntoon saattamista ja tilanteen selkiytymistä koronan jälkeen.

Kehittyvä kaupunkikeskusta

Tavoite:

TAVOITE: Villatehdas osana kehittyvää kaupunkikeskustaa TOIMENPIITEET (Hankkeet) 1) Kulkureittien avaaminen Kutomokadun puolelle.

Mittari:

1) Toteutus valmis syyskuussa 2021, Villa Arttuun uusi sisäänkäynti myös Kutomokadun kautta helpottamaan kulkua.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Ei toteutunut. Rakentaminen on pysäytetty toistaiseksi.

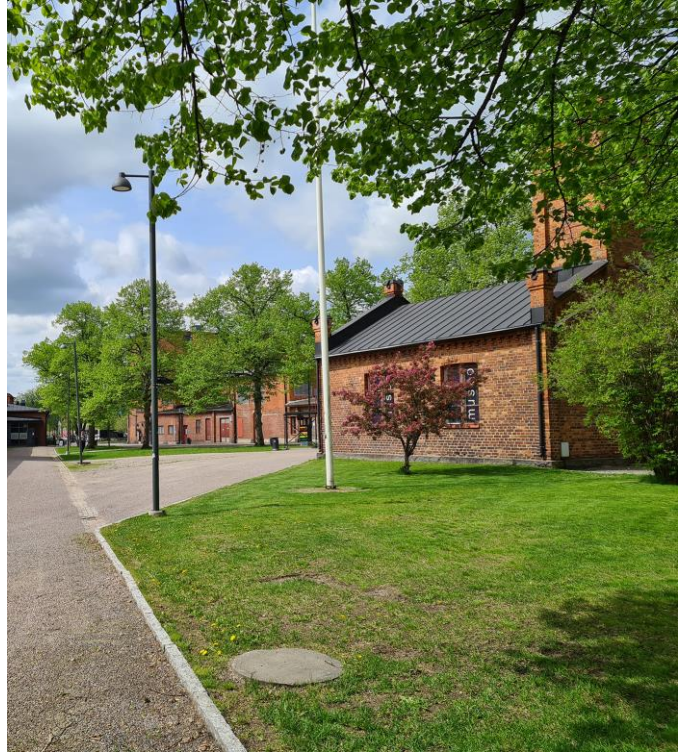
Kulkureitin avaaminen Kutomokadun puolelle on asetettu yhtiölle vuosittain tavoitteeksi jo vuodesta 2019 alkaen, mutta tavoite on edelleen saavuttamatta.

Yhtiö ei näe tarkoituksenmukaiseksi eikä taloudellisesti mahdolliseksi kulkureitin rakentamista Kutomokadulle tilanteessa, jossa yhtiön vuokratulot ovat pienentyneet vuokralaisten vähentyessä. Toimistotiloja on tyhjentynyt vuokralaisten sanottua vuokrasopimuksensa irti. Toimistotilojen osalta kysyntä on vähentynyt etätyökäytäntöjen yleistyttyä pitkittyneen koronatilanteen vuoksi. Vuokratulojen pienenemiseen on vaikuttanut myös se, että erällä Villatehtaan vuokralaisilla on merkittäviä maksuvaikeuksia.

Yhtiö näkee kulkureitin avaamisen silloin tarkoituksenmukaiseksi, kun Villatehtaan kiinteistön tyhjätilat saadaan uudelleen vuokrattua ja alueelle tulee uusia toimijoita.

Suositus: Hyvinkään kaupungin omistajapolitiittisten linjausten mukaan KOy Hyvinkään Wanha Villatehtaan edellytetään pitävän tilojensa käyttöaste korkeana. Koronatilanteen pitkittyessä ja siitä johtuvien etätyökäytäntöjen lisääntyessä toimistotilojen irtisanomisia on ollut aiempaa enemmän. Yhtiön ja kaupungin onkin syytä tarkastella, voidaanko toimistotiloja jalostaa johonkin sellaiseen käyttötarkoitukseen, jolle on enemmän kysyntää.

Villatehtaan kehittäminen

Tavoite:

Kankurinkadun itäpäähän kehittäminen (myymälähalli) sekä ratkaisuehdotus käyttämättömälle rakennusoikeudelle.

Mittari:

Selvitys vaihtoehdoista on valmis vuoden loppuun mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Ei toteutunut. Alustava näkemys on syntynyt ja kehittämisen suuntaviivoista on keskusteltu alustavasti.

Kyseinen tavoite oli asetettu yhtiölle tavoitteeksi jo edellisenä vuonna.

Kankurinkadun itäpäähän kehittämisessä on kyse erittäin suuresta taloudellisesta investoinnista. Yhtiön näkemyksen mukaan hanke ei ole mahdollinen ilman kaupungin myötävaikutusta.

Nykyiset kaavamääräykset rajoittavat puheena olevan alueen tulevaisuuden kehitysvaihtoehtoja. Kaupungin ja yhtiön edustajien on yhdessä tarkasteltava ja suunniteltava kaavoitukseen liittyviä seikkoja.

Kankurinkadun itäpäähän kehittämiseen liittyi myös toinen yhtiölle asetettu tavoite: osasuunnitelmien teko Villatehtaan alueen itäpäähän eri rakennuksille. Päätöksiä kyseisten rakennusten osalta ei tilikauden aikana tehty.

Suositus: Villatehdas on olennainen osa Hyvinkään kaupungin keskustaa ja historiaa. Siksi on tärkeää, että kaupungin ja yhtiön yhteistyö on tavoitteellista, jolla vahvistetaan yhteistä näkemystä Villatehtaan alueen elinvoimaisuuden kehittämiseksi. Alueen kehittäminen on pitkäjänteistä työtä kaavoituksineen, joten on suositeltavaa asettaa sille välitavoitteita, jotta voidaan havaita, edetäänkö tavoitteen suuntaan.

Wanhan Areenan tuleva käyttötarkoitus

Tavoite:

Selvitetään Wanhan Areenan tarkoituksenmukainen käyttö. Perustetaan työryhmät selvittämään nykyisen käytön jatkamisen mahdollisuutta ja uusia käyttötarkoituksia.

Mittari:

Työryhmät luovuttavat esityksen käyttötarkoituksesta jatkotoimenpiteineen toukokuun loppuun mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Ei toteutunut. Työryhmiä ei perustettu. Areenan vakiintuneet käyttäjäryhmät jatkoivat tilan käyttöä uudella sopimuksella keväeseen 2023 asti.

Tarkastuslautakunta suositteli edellisessä arviointikertomuksessaan yhtiön ja kaupungin yhteistyössä laatimaan vaihtoehtoiset pitkän aikavälin suunnitelmat kustannuslaskelmineen Wanhan Areenan osalta. Lisäksi lautakunta suositteli suunnittelun yhteydessä analysoimaan eri vaihtoehtojen hyödyt ja haitat koko kaupunkikonsernin kannalta.

Suosituksen annettussa lausunnossa todetaan, että tilojen kattava peruskorjaus tai -parannus ei ole mahdollista nykyisten käyttäjien tarpeen tai näiltä saatavien tuottojen perusteella. Lisäksi lausunnossa todetaan, että Wanhan Areena -hallin (nykyisin Villatehdas Areena) käyttötarkoitusta on syytä tarkastella osana koko kaupungin liikuntapaikkasuunnitelmaa.

Nykyisen vakiintuneen käytön ja käyttäjäkunnan jatkaminen tiloissa ilman mittavaa saneerausta on yhtiön mukaan edelleen mahdollista noin 3 - 5 vuotta.

Arviointi: Villatehdas Areenan tulevan käyttötarkoituksen selvitystyö ja sen valmistuminen ovat olleet viimeiset neljä vuotta tavoitteena, mutta kyseisen hallin tuleva käyttötarkoitus on edelleen avoin.

Suositus: On toivottavaa, että Villatehdas Areenan käyttötarkoitusta tarkastellaan osana koko kaupungin liikuntapaikkasuunnitelmaa ja sen myötä hallin tulevalle käyttötarkoitukselle syntyisi suuntaviivat.

Erityiset arviointikohteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sen koordinoimisen resursointi

Onko työ hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja sen koordinoimiseksi resursoitu Hyvinkäällä tarkoituksenmukaisella tavalla?

Onko hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen huomioitu Pelikirjassa (kaupunkistrategia) ja talousarviossa asetetuissa tavoitteissa?

Arviointi: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä ja sen koordinoinnista vastaavan henkilöstön resursseissa ja heidän asemoitumisessa kunnan organisaatioon on eroavaisuuksia Keusoten jäsenkuntien kesken. Tarkastuslautakunta näkee yhteistyön saumattoman toimivuuden kannalta parhaimpana vaihtoehtona sen, että molemmat hyvinvointi- ja osallisuustyötä tekevät työntekijät ovat saman toimialan/palvelualueen alaisuudessa, niin kuin Hyvinkäällä nyt on. Nykyistä sijaintia sivistystoimessa puoltaa se, että valtaosa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä tapahtuu nimenomaan sivistystoimen eri palvelualueiden ja yksiköiden kanssa.

Hyvinvointipalveluiden henkilöstön tehtäväkenttä on hyvin moninainen ja toimenkuvaan kuuluvien tehtävien määrä on suuri voimavaroihin nähden. Lisäksi useiden työryhmien jäsenyys vie erityisesti hyvinvointipäällikön työajasta mittavan osan.

Tarkastuslautakunta pitää kaupungin ja Keusoten välistä erimielisyyttä ei-lakisääteisten sote-palvelujen järjestämistä vastuusta hyvin valitettavana. Kahden julkisen organisaation välinen asioiden pallottelu ei näytä hyvältä ulkopuoliselle. Tilanne ei ole yhdenkään osapuolen etu.

Mikäli kaupungin vastuulle siirtyisi sellaisia sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä tehtäviä, jotka vaativat sosiaali- ja terveydenhoidon ammattitaitoa, hyvinvointipalveluiden nykyinen henkilöstöresurssi ei ole riittävä ja asianmukainen. Tuolloin tarvittaisiin myös sosiaali- ja terveydenhuollon erityisasiantuntijuutta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävä toiminta on huomioitu sekä nykyisessä että tulevassa kaupunkistrategiassa. Strategian linjaukset ovat konkretisoituneet talousarviossa ja erilaisissa hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä koskevissa suunnitelmissa asetetuilla tavoitteilla ja niiden toteuttamisella.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi kaupunki on yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteuttanut oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä mittaavien sekä kaupungin asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia mittaavien indikaattorien tulokset ovat vuodesta 2020 kehittyneet myönteisesti.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö edellyttää selkeitä toimintamalleja toimivan ja tarkoituksenmukaisen yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi niin kaupungin sisällä kuin kaupungin ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän, tulevan hyvinvointialueen, välillä. Lisäksi yhteistyö hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä Hyvinkäällä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yleishyödyllisten yhteisöjen ja järjestöjen kanssa on välttämätöntä.

Asiakkaan hyvinvointiin ja terveyteen liittyvät haasteet ja ongelmat vaativat kokenutukseen usein moniammatillista apua. Monilla kuntien palveluilla, kuten sivistyspalveluilla, työllisyyden hoidolla ja kotouttamispalveluilla on yhdyspintoja sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tämän vuoksi yhteistyön ja tiedonkulun saumaton toimivuus kunnan ja tulevan hyvinvointialueen välillä on ehdoton edellytys. Näissä on vielä ollut puutteita.

Suositus: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on moniammatillista ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevien palvelujen sujuvuuden ja oikea-aikaisuuden takaamiseksi eri organisaatioiden on sovittava selkeistä yhteistyön muodoista ja tiedonkulusta.

Vuoden 2022 aikana tulee kaupungin ja Keusoten välisissä neuvotteluissa päättää, kumpi organisaatio vastaa ei-lakisääteisten sote-järjestöjen avustamisesta. Päätös avustuksen saannista jommankumman organisaation taholta antaa kyseisille yhdistyksille varmuutta ja motivaatiota jatkaa inhimillisesti tärkeää, ennaltaehkäisevää ja vaikuttavaa toimintaansa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä työryhmiä sekä suunnitelmia ja ohjelmia on lukuisa määrä sekä Hyvinkään kaupungilla että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä. On tarkasteltava kriittisesti, mitkä kaupungin omista työryhmistä sekä suunnitelmista/ohjelmista ovat välttämättömiä alueellisten lisäksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on raportissaan ”Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet, prosessit ja toimenpiteet kunnissa sekä alueilla” tuonut esille, että on keskeistä varmistaa riittävä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijuus kuntien hyvinvointijohtamisessa, jos sosiaali- ja terveyspalvelut tuotetaan alueella. Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään, onko Hyvinkään kaupungilla tarvetta sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijuudelle osana hyvinvointijohtamista.

Tarkastuslautakunnan painopiste arvioinnissa

Tarkastuslautakunnan arviointikohde perustuu 26.4.2021 luovutettuun valtuustoaloitteeseen. Valtuustoaloitteessa esitettiin, että tarkastuslautakunta ottaisi työsuunnitelmaansa tai arviointisuunnitelmaansa valtuustokauden 2021 - 2024 aikana arvioinnin kohteeksi sen, onko työ hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja sen koordinoimiseksi resursoitu Hyvinkäällä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin kohde on erittäin laaja, koska hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää työtä toteutetaan kaikilla kaupungin toimialoilla. Lisäksi työtä tehdään erittäin laajan yhteistyöverkoston kanssa. Kohteen laajuuden vuoksi tarkastuslautakunta näki tarkoituksenmukaiseksi rajata arvioinnin tässä ensimmäisessä vaiheessa koskemaan erityisesti seuraavia painopisteitä:

- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinointi ja sen voimavarat ja organisointi Hyvinkään kaupungilla
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät työryhmät
- kaupungin ja sote-järjestöjen välinen yhteistyö.

Tarkastuslautakunta tarkasteli hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja siihen liittyvää koordinoitua myös ennakoiden ja peilasi tilannetta aikaan, jolloin Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän toiminta lakkaa ja sote- sekä pelastustoimen palvelut siirtyvät Keski-Uusimaan hyvinvointialueen järjestämistä vuodelle 2023 alusta alkaen. Koska tarkastuslautakunnan tärkein tehtävä kuntalain mukaan on tavoitteiden toteutumisen arviointi, lautakunta tarkasteli myös, onko hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen otettu huomioon kaupunkistrategiassa ja talousarviossa asetetuissa tavoitteissa.

Laeista tulevat velvoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi

Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvistä tehtävistä on säädetty sekä kuntalain 6 §:n mukaan kesäkuussa 2021 hyväksytyssä Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. Viimeksi mainittu laki velvoittaa kuntaa, hyvinvointialuetta ja muita hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä toteuttavia toimijoita tekemään yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sovelletaan hyvinvointialueen järjestämistä vuodelle 2023 alusta alkaen olevan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja valvontaan. Kuitenkin kyseisen lain 6 §:ä sovelletaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kunnassa. Kyseisessä lain kohdassa on määritelty kuntaa koskevat tehtävät.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 7 §:n mukaan hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa alueensa kuntien sekä muiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytysten ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen on puheena olevassa laissa määritelty sekä kuntien että hyvinvointialueiden tehtäväksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämällä pyritään

- kaventamaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja
- ylläpitämään ja parantamaan hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä
- vahvistamaan mielenterveyttä
- ehkäisemään sairauksia, tapaturmia, syrjäytymistä ja osattomuutta.

Kunta toteuttaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä toimintoja kaikilla toimialoilla, kuten seuraavista kuvista ilmenee.

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Timo Ståhl (Sote-uudistus ja kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen)

Esimerkkejä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnissa

Terveellinen, turvallinen ja liikkumista edistävä ympäristö

Valaistut, auratut ja hiekoitetut kadut, turvalliset pyöräteitit ja kunnostetut pyörätiet, terveysnäkökulman huomioivat rakennusmääräykset, melun ja häiriöiden torjunta ja valvonta, vähittäismyyntin ja ravintoloiden vastuullisuuden tuki, puhdas vesi ja toimiva jätehuolto jne.

Kulttuuripalvelut ja harrastamisen paikat

Kaupunginmuseot ja kansalaisopistot, räätälöidyt ja subventoidut palvelut erityistä tukea tarvitseville (esim. työttömät, maahanmuuttajat) jne.

Sivistys, varhaiskasvatus ja koulut

Kirjastojen monipuoliset palvelut, koulupäivän liikunnan lisääminen, kiusaamisen ehkäisy, erityistä tukea tarvitsevien tunnistaminen ja ohjaaminen palveluihin, terveellinen joukkoruokailu jne.

Keskushallinto

Hyvinvointi ja terveys osaksi kuntastrategiaa ja taloussuunnittelua

Päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutusten ennakoarviointi

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointiryhmä tms.

Hyvinvointikoordinaattori

Elinvoiman edistäminen

Yritysneuvonta, nuorten kesätyöt, pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien työllistymisen tukitoimet ja palveluohjaus, työnantajien päihdeohjelmat jne.

Liikuntapalvelut ja harrastamisen paikat

Lähiliikuntapaikat, koulujen ja päiväkotien pihat kaikille, päihdeettömyys, räätälöidyt ja subventoidut palvelut erityistä tukea tarvitseville (esim. työttömät, maahanmuuttajat) jne.

Osallisuuden vahvistaminen

Asukkaiden osallistumisen paikat ja mahdollistaminen, järjestötoiminnan tukeminen, vanhus- vammais- ym. neuvostot ja asukasraadit, osallisuus palveluiden kehittämisessä jne.

Suositus: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä velvoittaa kunnan ja hyvinvointialueen keskinäiseen yhteistyöhön kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinkään kaupunki ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä ovat jo neljän vuoden ajan hioneet yhteistyömallejaan. Vieläkin yhteistyössä ja tiedonkullussa kaupungin ja Keusoten välillä on joiltain osin puutteita. Yhteistyömuotoja on jalostettava kaupungin ja hyvinvointialueen väliseksi toimiviksi rakenteiksi niin, että asiakkaille taataan saumattomat palveluketjut hyvinvointia ja terveyttä edistävässä palveluissa. Lain hengen mukaisesti myös yhteistyöstä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen kanssa on sovittava kaupungin ja Keski-Uusimaan hyvinvointialueen välillä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen huomiointi Pelikirjassa ja tavoitteissa

Hyvinkään Pelikirjan 2017 – 2027 kärkien linjaukset tukevat kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Lisäksi Pelikirjan jokainen kärkihanke ja kaikki tukipilarit edistävät kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta joko suoraan tai välillisesti. Kärkihankkeista erityisesti ”Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi” ja tukipilareista ”Turvallisuus”, ”Demokratia ja osallisuus” sekä ”Kestävä kehitys” sisältävät asukkaiden hyvinvointia hyödyttäviä linjauksia. Myös päivitetystä kaupunkistrategiassa, Hyvinkään Pelikirja 2.0, otetaan huomioon asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen.

Vuoden 2021 talousarviossa oli asetettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä tavoitteita niin valtuusto-, kaupunginhallitus- kuin lautakuntatasolle.

Kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä on asetettu myös erilaisissa suunnitelmissa. Tällaisia ovat esimerkiksi Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018 – 2021, Turvallisuussuunnitelma 2017–2021, Hyvinkään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2022 – 2025, Hyvinkään kaupungin liikkumissuunnitelma 2021 – 2025, Hyvinkään kaupungin ehkäisevän työn suunnitelma 2022 – 2025, Hyvinkään kestävä liikkuminen 2030-ohjelma ja Keski-Uudenmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020–2025. Hyvinvointipalvelut -yksikön henkilöt ovat olleet mukana laatimassa useimpia näistä.

Hyvinkään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa 2022 - 2025 on kattava luettelo hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen oleellisimmista erillisohjelmista ja -suunnitelmista (yhteensä 21 kappaletta). Siksi ei ole tarkoituksenmukaista luetella kaikkia niitä tässä yhteydessä. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa mainittujen ohjelmien lisäksi on joukko muita erillisohjelmia/suunnitelmia.

Arviointi: Hyvinkään vielä voimassa olevassa sekä päivitetystä Pelikirjassa on huomioitu asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen kuntalain hengen mukaisesti. Pelikirjan linjaukset on jalkautettu talousarviossa ja erilaisissa hyvinvointia koskevissa suunnitelmissa asetetuilla tavoitteilla. Kuntalaisten hyvinvointia on edistetty kyseisten tavoitteiden saavuttamista edistävillä toimenpiteillä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan erilaisia hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä koskevia suunnitelmia ja ohjelmia on lukuisa määrä. Herää kysymys, seurataanko jokaisen ohjelman ja suunnitelman tavoitteiden toteutumista johdonmukaisesti? Entä riittävätkö kaikkien tavoitteiden toteuttamiseen voimavarat?

Lakisäätteiset hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyvät ohjelmat ja suunnitelmat ovat tärkeimmät. Niiden lisäksi laadittujen suunnitelmien tarkoituksenmukaisuutta tulee tarkastella kriittisesti. Sisältävätkö jotkut hyvinvointia koskevat suunnitelmat kenties samoja asioita? Toisaalta mitä enemmän on ohjelmia ja suunnitelmia, sitä suurempi on riski, etteivät ne ole linjassa keskenään.

Suositus: Jatkossa on tarkasteltava kriittisesti, mitä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyviä ohjelmia ja suunnitelmia tarvitaan kaupunkitasolla lakisäätteisten suunnitelmien lisäksi. Tarvitaan myös koordinoitua, jotta tulevan hyvinvointialueen ja kaupungin omat suunnitelmat ovat linjassa keskenään.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnin voimavarat

Kaupungin sivistystoimen toimialalle vuonna 2019 perustetun hyvinvointipalvelut -yksikön tehtävänä on

- edistää kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia vahvistavaa paikallista ja alueellista verkosto- ja kehittämistyötä
- tukea ja edistää paikallista järjestö- ja yhteisötoimintaa
- luoda, koota ja jakaa tietoa hyvinvointia vahvistavista sekä uhkaavista tekijöistä
- nostaa esiin Hyvinkään kaupungin eri palvelualueiden ja muiden tahojen tekemää työtä hyvinvoinnin edistämisen ja kehittämisen näkökulmasta.

Vuonna 2020 hyvinvointipalvelujen tehtäväkenttä muuttui oleellisesti koronavirusepidemian myötä. Korona-aika toi aivan uusia tehtäviä, esimerkiksi yhteydenotto kaikkiin hyvinkääläisiin ikäihmisiin puhelimitse ja kirjeitse, Hyvinkään kaupungin Apua korona-arkeen -nettisivuston luonti, poikkeusajan ruoka-avun järjestely sekä kasvomaskien jakaminen vähävaraisille. Koronavirusepidemian pitkittyessä osa tehtävistä jatkui myös vuonna 2021.

Hyvinvointipalveluiden henkilöstö

Hyvinvointikoordinaattori huolehtii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä kunnan eri sektoreiden, muiden julkisten toimijoiden (esim. seurakunta, poliisi), järjestöjen, yhdistysten sekä alueellisten toimijoiden kanssa. Hyvinkäällä kyseistä tehtävää hoitaa hyvinvointipäällikkö apunaan hyvinvointi- ja osallisuussuunnittelija. He toimivat hyte-työn mahdollistajina ja tukijoina sekä yhteishenkilöinä eri toimijoiden kesken. He ovat mukana erilaisissa hyte-työryhmissä, niin paikallisissa kuin alueellisissakin.

	Hyvinkää	Järvenpää	Nurmijärvi	Tuusula
Nimike	Hyvinvointi-päällikkö + Hyvinvointi- ja osallisuus-suunnittelija	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaja	Hyvinvointi-päällikkö	Kehittämispäällikkö + Osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattori
Työaika / resurssi hyte-työlle	100 % + 100 %	30 % lisäksi osallisuuden erityisasiantuntija konsernipalveluissa. 100 %	100 % lisäksi osallisuuskoordinaattori konsernipalveluissa, 100 %	50 % + 100 % osallisuus- ja hyte-työhön

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tilastoraportin 41/2021 mukaan vuonna 2021 kunnista 89 % oli nimennyt henkilön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinoitiin. Pääasiassa tehtävää hoidettiin osa-aikaisesti tai oman toimen ohella (65 %). Kokopäiväinen koordinaattori oli 23 %:ssa kunnista. Tyypillistä on, että pienissä kunnissa toimii osa-aikainen ja isoissa kunnissa kokopäiväinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä koordinoiva henkilö.

Valtakunnallisesti tarkasteltuna yleisimmin koordinaattorin tehtävä oli vuonna 2021 sijoitettu keskushallintoon (26 %). Toiseksi yleisin sijoituspaikka oli sivistys-/opetustoimi (21 %).

Hyvinkäällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoivia hoitavat henkilöt pitävät sijoituspaikkaansa kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan alaisessa hyvinvointipalveluiden yksikössä luontevana ja tarkoituksenmukaisena, sillä heidän tärkeimpiä yhteistyökumppaneitaan kaupungin sisällä ovat kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Kun tarkastellaan suurin piirtein samankokoisia Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) jäsenkuntia keskenään, kaikissa niissä hyte-työtä koordinoivat ovat asemoituneet sivistyksen tai hyvinvoinnin palvelualueelle lukuun ottamatta Tuusulaa, jossa he ovat johdon tuki -palvelualueella.

Hyte-vastaava ei ole missään Hyvinkään kanssa samaa kokoluokkaa olevassa Keusoten jäsenkunnassa kunnan johtoryhmän jäsen. Pornaisten kunnassa hyte-vastaavana toimii sivistysjohtaja oman toimensa ohella ja hän on kunnan johtoryhmän jäsen.

Arviointi: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä ja sen koordinoivasta vastaavan henkilöstön resursseissa ja heidän asemoitumisessa kunnan organisaatioon on eroavaisuuksia Keusoten jäsenkuntien kesken. Hyvinkäällä ja Nurmijärvellä henkilöstövoimavarat ovat yhteneväiset, muissa kunnissa ne ovat pienemmät. Hyte-vastaavien aseointi kunnan organisaatiossa on Hyvinkäällä ja Tuusulassa rakenteellisesti selkein, sillä niissä molemmat hyvinvointipalveluiden työntekijät työskentelevät saman toimialan sisällä.

Tarkastuslautakunta näkee yhteistyön saumattoman toimivuuden kannalta parhaimpana vaihtoehtona sen, että molemmat hyvinvointi- ja osallisuustyötä tekevät työntekijät ovat saman toimialan/palvelualueen alaisuudessa, niin kuin Hyvinkäällä

nyt on. Nykyistä sijaintia sivistystoimessa puoltaa se, että valtaosa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä tapahtuu nimenomaan sivistystoimen eri palvelualueiden ja yksiköiden kanssa. Lasten ja nuorten hyte-työssä erityisesti varhaiskasvatus, perusopetus, yleissivistävä koulutus ja nuorisopalvelut ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita kaupungin organisaation sisällä. Iäkkään väestön hyte-työssä korostuu taas liikunta- ja kulttuuripalvelujen kanssa tehtävä yhteistyö. Lisäksi kotouttamispalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö kaikkien väestöryhmien osalta tulee olemaan entistä tärkeämmässä roolissa maahanmuuton kasvaessa.

Hyte-vastaavien sijoittuminen keskushallintoon todennäköisesti korostaisi hyte-työn strategisuutta ja kiinteämpää yhteistyötä kaupungin johtoryhmän kanssa. Esimerkiksi THL:n sivuilla kohdassa ”Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen” on tuotu esille hyvinvointikoordinaattorin yhtenä tehtävänä jäsenyys kunnan johtoryhmässä. Tarkastuslautakunta ei kuitenkaan näe hyte-vastaavan kuulumattomuutta kaupungin johtoryhmään ongelmallisena, koska hän kuuluu hyvinvoinnin ja terveyden johtoryhmään, jossa on lähes sama kokoonpano kuin kaupungin johtoryhmässä.

Hyvinvointipalveluiden työntekijöiden tehtäväkenttä koki ison muutoksen vuonna 2020 koronavirusepidemian myötä tulleiden täysin uusien tehtävien vuoksi. Uudet tehtävät veivät heidän työajastaan suuren osan ja he eivät ole pystyneet keskittymään heidän varsinaisiin tehtäviinsä siinä määrin kuin normaalioloissa.

Hyvinvointipalveluiden henkilöstön tehtäväkenttä on hyvin moninainen ja toimenkuvaan kuuluvien tehtävien määrä on suuri voimavaroihin nähden. Lisäksi useiden työryhmien jäsenyys vie erityisesti hyvinvointipäällikön työajasta mittavan osan.

Mikäli kaupungin vastuulle siirtyisi sellaisia sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä tehtäviä, jotka vaativat sosiaali- ja terveydenhoidon ammattitaitoa, hyvinvointipalveluiden nykyinen henkilöstöresurssi ei ole riittävä ja asianmukainen. Tuolloin tarvittaisiin myös sosiaali- ja terveydenhuollon erityisasiantuntijuutta.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee tarkastelemaan huolellisesti hyvinvointipalveluiden henkilöstön toimenkuvia ja vuosittain arvioimaan heidän hoitamiensa tehtävien sisältöä ja vaikuttavuutta.

Hyvinvointipalveluiden määrärahat

Tilinpäätös 2020 (toimintakate, euroa)	Tilinpäätös 2021 (toimintakate, euroa)	Talousarvio 2022 (toimintakate, euroa)
-99 655	-106 734	-133 936 + -92 000 (lisämääräraha käytettäväksi tiettyjen sote-yhdistysten avustuksiin)

Hyvinvointipalveluiden menot koostuvat pääosin henkilöstökuluista. Vuoden 2022 määrärahat ovat edellisiä vuosia suuremmat, koska talousarvion 2022 hyväksymisen yhteydessä vakinaistettiin hyvinvointi- ja osallisuussuunnittelijan tehtävä. Vuosina 2019 - 2021 kyseistä tehtävää on hoidettu määräaikaisena Laihue-testamentin ja Eero Eskola -rahaston turvin.

Hyte-työhön käytettävät avustukset (raha-avustus, tilojen antaminen)

Hyvinkäällä on noin 85 sote-yhdistystä, joista aktiivisesti toimivia on noin puolet. Sote-yhdistykset saavat toimintaansa rahaa pääasiassa myymästään palvelutuotannosta, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta, myyjäisistä, jäsenmaksuista ja lahjoituksista. Suurimmalla osalla sote-yhdistyksistä vuosibudjetti on vaatimaton ja toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen.

Vuonna 2021 kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan päätöksellä annettiin kaupunginhallituksen päätöksen pohjalta avustusta kaupunginhallituksen määrärahoista ohessa olevasta taulukosta ilmeneville sote-yhdistyksille.

Hyvinkään Mäntylä ry	47 000 euroa
Mielenterveysyhdistys Hyvinkään Verso ry	38 000 euroa
Hyvinkään Kehitysvammaisten Tuki ry	7 000 euroa
Yhteensä	92 000 euroa

Merkittävä yhdistysten ja järjestöjen tukemisen muoto on tilojen antaminen niiden käyttöön. Yhteisöalo Onnin kiinteistö on annettu maksutta sote-yhdistysten ja vapaaehtoisverkostojen käyttöön (vuosikulut 13 000 euroa hyvinvointipalveluiden määrärahoista). Järjestökeskus Onnensilta on Hyvinkään yhdistykset ry:n käytössä yhden euron nimellisellä vuosivuokralla (vuosikulut 106 000 euroa jäävät kaupungin tilapalvelujen kustannuksiksi). Teollisuuskadulla sijaitseva kiinteistö on Hyvinkään Toimari ry:n käytössä maksutta (vuosikulut 112 000 euroa jäävät tilapalvelujen kustannuksiksi).

Kaupunginvaltuusto myönsi 21.3.2022 kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnalle lisämäärärahan vuoden 2022 talousarvioon sote-yhdistysten avustamiseen edellisen vuoden toteuman suuruisena. Avustus on tarkoitettu seuraaville yhdistyksille: Hyvinkään Mäntylä ry, Mielenterveysyhdistys Hyvinkään Verso ry, Hyvinkään Toimari ry ja Hyvinkään Kehitysvammaisten tuki ry. Avustus koskee vain vuotta 2022. Yhdistysten tulee käynnistää neuvottelut vuoden 2023 toiminnastaan Keusoten kanssa.

Vuonna 2021 Hyvinkään kaupunki osallistui 18 000 euron erillisellä avustuksella työllisyyspalvelut-yksikön määrärahoista Hyria säätiö ry:n vetämän hävikkiruokaterminaalin ylläpitoon. Hyvinkään kaupunki osallistuu toiminnan tukemiseen myös vuonna 2022 samalla summalla niin, että 8 000 euroa on taloudellista tukea Hyrian tänä vuonna päättyvälle hankkeelle ja 10 000 euroa tilatukea.

Ennen Keusoten toiminnan käynnistymistä 1.1.2019 hyvinkääläisten sote-yhdistysten avustaminen kuului kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuuteen.

Keusoten perussopimuksen 3 §:n mukaan kuntayhtymän järjestämisvastuuseen kuuluvat ehkäisevät, korjaavat ja hoitavat, kuntouttavat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena. Lisäksi perussopimuksen 2 §:ssä todetaan, että jäsenkuntaa ei voida ilman sen suostumusta velvoittaa osallistumaan uusien vapaaehtoisten tehtävien hoitamiseen ja näistä aiheutuviin kustannuksiin.

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan 3.3.2022 § 9 antamassa vastineessa valtuustoaloitteeseen ”Keusoten ja kaupungin rajapinnassa olevat toiminnot” todetaan, että Keusote ei ole kaupungin esittämistä pyynnöistä huolimatta osallistunut hyvinkääläisten sote-yhdistysten tukemiseen. Keusote on myös ilmaissut, ettei se vastaa tietyistä ennaltaehkäisevistä ja kuntouttavista tehtävistä (esim. ikääntyneiden päiväkeskustoiminta), vaan niitä siirretään kuntien vastuulle. Hyvinkään nykyisellä kaupunkiorganisaatiolla ei ole siihen henkilöstöä, taloudellisia resursseja eikä tiloja.

Kaupunki ei ole nähnyt palvelujärjestelmän kokonaisedun ja heikoimmassa asemassa olevien kuntalaisten vuoksi tarkoituksenmukaiseksi jättää sote-yhdistyksiä kokonaan ilman avustusta. Kaupunki on vuodesta 2019 alkaen myöntänyt avustuksia, vaikka niitä varten ei ollut budjetoitu määrärahoja kaupungin talousarvioon. Avustukset on myönnetty joko lisämäärärahojen turvin tai avustuksiin käytetty euromäärä on ollut pois kaupungin muusta toiminnasta.

Rahallisen avustamisen ja tilojen antamisen lisäksi kaupungin hyvinvointipalvelujen yksikkö tukee sote-yhdistyksiä myös monilla muilla tavoilla. Yksikkö huolehtii yhdistysten tiedottamisesta, tilaisuuksien järjestämisestä ja kouluttamisesta. Lisäksi yksikkö toteutti vuonna 2020 laajan sote-yhdistyskyselyn. Kyselyn toteutusajankohta oli alkuvuodesta 2020, joten tulokset koskivat vuoden 2019 toimintaa.

Sote-yhdistyskyselyn tulosten mukaan suurimmalla osalla yhdistyksistä on ollut toimintaansa varten tilat käytössä. Oli kuitenkin yhdistyksiä, jotka kaipasivat tiloja tilapäiseen käyttöön (20 % vastanneista), kuten koulutuksiin ja kokouksiin. Lisäksi sote-yhdistykset kaipasivat tiloja yhteisiin isompiin tilaisuuksiin, kuten seminaareihin, yleisöluentoihin ja myyntitapahtumiin.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää kaupungin ja Keusoten välistä erimielisyyttä eilakisääteisten sote-palvelujen järjestämisvastuusta hyvin valitettavana. Kahden julkisen organisaation välinen asioiden pallottelu ei näytä hyvältä ulkopuoliselle. Tilanne ei ole yhdenkään osapuolen etu. Asiakkaan ja palvelun käyttäjän tulee olla keskiössä. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän strategian mukaisessa yhdessä painopisteessä todetaan: ”Olemassaolomme ytimessä on ihmisten hyvinvointi – meille jokainen on tärkeä”. Sote-yhdistysten rahoitusten ratkaiseminen olisi myös Keusoten etu, sillä se on kustannustehokas tapa edistää ihmisten hyvinvointia ja hillitä korjaavien sote-kustannusten voimakasta nousua.

Tarkastuslautakunta yhtyy kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan näkemykseen, jonka lautakunta on esittänyt 3.3.2022 antamassaan vastineessa valtuustoaloitteeseen koskien Keusoten ja kaupungin rajapinnassa olevista toiminnoista. Keusoten siirtäessä vastuuta sote-yhdistysten avustamisesta ja tiettyjen ennaltaehkäisevien ja kuntouttavien toimintojen osa-alueista Hyvinkään kaupungille, sen toiminta ei ole siltä osin ollut Keusoten perussopimuksen 2 ja 3 §:ien mukaista.

Kaupungin avustaessa niitä sote-yhdistyksiä, jotka ovat jääneet Keusoten taholta ilman avustusta, kaupunki on toiminut vastuullisesti ja päivitetävän Pelikirjan mukaisesti. Kärkihankkeen ”Meidän Hyvinkää” kohdalla todetaan: ”Panostamme erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin kuntalaisiin”.

Suositus: Vuoden 2022 aikana tulee kaupungin ja Keusoten välisissä neuvotteluissa päättää, kumpi organisaatio vastaa ei-lakisääteisten sote-järjestöjen avustamisesta. Päätös avustuksen saannista jommankumman organisaation taholta antaa kyseisille yhdistyksille varmuutta ja motivaatiota jatkaa inhimillisesti tärkeää, ennaltaehkäisevää ja vaikuttavaa toimintaansa. Pitkällä aikavälillä sote-järjestöjen toiminta tuottaa myös merkittäviä kustannussäästöjä.

Mikäli kaupungin hoidettavaksi päätetään siirtää sellaisia sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä tehtäviä, jotka vaativat sosiaali- ja terveydenhoidon ammattitaitoa, tulee varmistaa riittävä ammatillinen erityisosaaminen. Muussa tapauksessa toiminta on vastuutonta ja siitä voi koitua tulevaisuudessa haasteita ja ongelmia. Ennen tehtävien siirtämistä kaupungin vastuulle, tulee varmistaa lainsäädännölliset ja muiden säädösten vaatimukset kyseisten tehtävien hoitamisesta.

Sote-yhdistyskysely kannattaa uusia vuonna 2023 tai 2024. Sen avulla voidaan arvioida, miten yhteistyö on kehittynyt kaupungin toimintojen ja eri yhteisöjen välillä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) työryhmät

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä asioita käsitellään useissa kaupungin sisäisissä sekä paikallisissa ja alueellisissa ryhmissä. Kaupungin hyvinvointipalveluissa työskentelevä hyvinvointipäällikkö on jäsenenä noin parissa kymmenessä ryhmässä, joista osa on vakiintuneita ja osa tietyn teeman ympärille määräaikaaisesti muodostettuja.

Keskeiset hyte-toimintoja käsittelevät ryhmät	Ryhmien jäsenistö
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä	Kaupunginjohtaja, Hyvinvointipäällikkö, Talousjohtaja, Sivistystoimenjohtaja, Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Perusopetuksen johtaja, Tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja, Strategia-asiantuntija
Hyvinkään kaupungin hyvinvointiryhmä (11 kaupungin edustajaa ja 9 yhteistyökumppaneiden edustajaa) (Toimii myös lakisäätöisenä ehkäisevän päihdetyön ryhmänä.)	Hyvinvointipalveluiden henkilöt, Edustaja jokaisesta seuraavasta kaupungin toiminnasta: varhaiskasvatus, oppilashuolto ja perusopetus, nuorisotyö, turvallisuus ja riskienhallinta, työllisyys, ympäristön hyvinvointi, liikunta sekä kotouttaminen Keusoten edustajat, Talous- ja velkaneuvonnan edustaja, Seurakunnan edustaja, Seuraavien yhdistysten edustajat: Verso ry, Hymise ry, Elämäni sankari ry, Hyria-säätiö, Hyvinkään Yhdistykset ry
Sivistystoimen laajennettu johtoryhmä	Sivistystoimenjohtaja, Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja, Hyvinvointipäällikkö, Varhaiskasvatuksen johtaja, Perusopetuksen johtaja, Sivistystoimen hallinto- ja kehittämispäällikkö, Hallintosihtööri Turvallisuus- ja riskienhallintakoordinaattori, Henkilöstön edustaja, Tehyn pääluottamusmies, Työsuojeluvaltuutettu
Kulttuurin ja hyvinvoinnin johtoryhmä	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja, Kulttuurin ja hyvinvoinnin palvelualueeseen kuuluvien yksiköiden johtajat ja päälliköt, Hallintosihtööri
Lasten ja nuorten palveluiden johtoryhmä (HUOM! Kaupunginjohtajan päätös vuodelta 2010, tämän jälkeen on organisaatioissa ja henkilöstössä tapahtunut muutoksia, ryhmän jäsenistö ohessa nykyinen)	Sivistystoimenjohtaja, Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja, Varhaiskasvatuksen johtaja, Varhaiskasvatuksen koordinaattori, Perusopetuksen johtaja, Lukion rehtori, Oppilashuollon esimies, Hyvinvointipäällikkö, Maahanmuuttajatyön koordinaattori, Turvallisuus- ja riskienhallintakoordinaattori, Hyria säätiön ja Hyria koulutus Oy:n edustajat, Keusoten edustaja

<p>Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto</p> <p><i>(HUOM! Kaupunginjohtajan päätös ryhmän nimeämisestä vuodelta 2012, tämän jälkeen tapahtunut muutoksia organisaatioissa ja henkilöstössä, ryhmän jäsenistö ohessa nykyinen)</i></p>	<p>Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja, Nuorisopäällikkö, Hyvinvointipäällikkö, Perusopetuksen edustaja (rehtori), Liikuntapalveluiden edustaja, Keusoten edustaja (nuorisoasema), Hyria säätiön ja Hyria koulutus Oy:n edustajat, Seurakunnan edustaja, TE-palveluiden edustaja, Nuorisovaltuuston edustaja</p>
<p>Oppilashuollon ohjausryhmä</p>	<p>Oppilashuollon esimies, Varhaiskasvatuksen koordinaattori, Nuorisopäällikkö, Lukion rehtori, Hyrian palvelupäällikkö, Koulu- ja opiskelijahuollon esimies Keusotesta</p>
<p>Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä</p>	<p>Keusoten jäsenkuntien kuntajohtajat, Keusoten edustajat</p>
<p>Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä</p>	<p>Keusoten edustajat, Keusoten jäsenkuntien hyte-vastaavat</p>

Taulukossa on vaalean turkoosilla taustalla sellaiset ryhmät, joiden kokoonpanoissa on hyvinvointipalveluiden edustaja mukana.

Hyvinkään kaupungilla toimii ryhmiä, joiden nimeämisestä on viranhaltijapäätökset 2010-luvun alkupuolelta. Tämän jälkeen organisaatioissa ja henkilöstössä on tapahtunut muutoksia, joten päätökset eivät ole ajan tasalla.

Arviointi: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta käsittelevissä ryhmissä on tarvittava monialainen edustus. Niissä on edustettuina kaupungin ja Keusoten asiantuntijoiden lisäksi yhteistyökumppaneiden edustajat, kuten sote-yhdistykset.

Tarkastuslautakunta näkee hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä käsittelevien ryhmien määrän liian suurena. Mitä enemmän on eri ryhmiä, riski oleellisen tiedon siirtymättä jäämisestä ryhmien välillä kasvaa.

Suositus: Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä käsittelevien ryhmien runsaslukuisuuden vuoksi tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään, mitkä niistä ovat virallisia eli niiden perustamisesta on olemassa päätökset. Kokoonpanot on myös syytä päivittää, koska osasta ne on tehty noin 10 vuotta sitten. Lisäksi on aihetta selvittää, onko joillakin ryhmillä päällekkäisiä tehtäviä, voiko joidenkin ryhmien toiminnot yhdistää ja ovatko kaikki ylipäätään tarpeellisia. Entä miten varmistetaan oleellisen tiedon siirto eri ryhmien välillä? Kaavio eri ryhmien keskinäisestä suhteesta selventäisi kokonaisnäkemystä niiden toiminnasta.

Keski-Uusimaan hyvinvointialueen aluehallitus on 26.4.2022 perustanut hyvinvointialueen vanhus- ja vammaisneuvostot. On paikallaan tarkastella Hyvinkään kaupungin omien vanhus- ja vammaisneuvostojen roolia uudelleen ja pohtia, mikä niiden asema on nykyisessä organisaatiossa.

Kannustin kunnille hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön

Kunnille otetaan vuoden 2023 alusta käyttöön kannustinjärjestelmä, jolla tuetaan ja palkitaan kuntia, jotka ovat kyenneet parantamaan tai ylläpitämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Tällainen kannustin on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Kuntien valtionosuuden suuruus määräytyisi osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön perusteella. Valtionosuuden lisäosalla korvataan kunnalle hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön kustannuksia ja kannustetaan hyvään työhön. Lisäosa ei kuitenkaan ole korvamerkittyä, vaan yleiskatteellista. Se sisältyy kunnan saamaan valtionosuuteen ja kunta voi käyttää sen valtionosuuden perusteissa osoitettujen tehtävien hoitamiseksi.

Valtionosuuden lisäosa tulee määräytymään toimintaa kuvaavien prosessi-indikaattoreiden ja kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa tapahtunutta muutosta mittaavien tulosindikaattoreiden perusteella. Toimintaa kuvaavat indikaattorit mittaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää johtamista, seurantaa ja arviointia, resursseja ja kuntalaisten osallisuuden edistämistä. Tulosindikaattorit mittaavat, minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisen kahden vuoden aikana. Yhteensä indikaattoreita on 20. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräajoin eivätkä ne pysy aina samoina.

HYTE-kerroin lasketaan indikaattoreiden tulosten pohjalta. Hyvinkään HYTE-kerroin oli 60 vuonna 2020 ja 66 vuonna 2021.

Alustavasti on kaavailtu, että kannustinrahana jaettava summa olisi yhteensä 100 miljoonaa euroa. Siinä tapauksessa Hyvinkään kaupungin saama valtionosuuden lisäosan suuruus olisi noin 870 000 euroa vuoden 2021 tunnuslukujen perusteella. Vuoden 2020 tunnusluvuilla laskettuna summa olisi noin 630 000 euroa.

Kannustinrahan laskukaava

Asukasta kohden määritelty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta \times kunnan asukasluku \times kunnan hyte-kerroin /100

HYTE-kertoimeen liittyvistä seikoista kerrotaan tarkemmin Hyvinkään kaupungin hyvinvointikertomuksessa. Siksi ei ole tarkoituksenmukaista käsitellä kyseistä asiaa seikkaperäisesti arviointikertomuksessa.

Arviointi: Kaupunki on yhteistyössä muiden sote- ja hyte-toimijoiden kanssa toteuttanut oikeansuuntaisia toimenpiteitä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä mittaavien sekä kaupungin asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia mittaavien indikaattorien tulokset kehittivät myönteisesti edellisestä vuodesta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvän työn tuloksellisuudella on jatkossa merkitys valtionosuuden määrään ns. valtionosuuden lisäosan kautta. Senkin vuoksi on tärkeää panostaa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön. Tuloksellinen toiminta edellyttää toimivaa ja asiakaslähtöistä yhteistyötä kaupungin, Keski-Uusimaan hyvinvointialueen ja muiden sote- ja hyte-toimijoiden kesken.

Laajennettu oppivelvollisuus

Miten sivistystoimi on kyennyt vastaamaan laajennetun oppivelvollisuuden tuomiin vaatimuksiin?

Miten sivistystoimen ja Hyria koulutus Oy:n (Hyria) välinen yhteistyö on toiminut laajennettuun oppivelvollisuuteen liittyvien tehtävien toteuttamisessa?

Arviointi: Kaupungin sivistystoimi on yhteistyössä Hyria koulutus Oy:n kanssa onnistunut vastaamaan laajennetun oppivelvollisuuden tuomiin velvoitteisiin. Yhteistyö kaupungin ja Hyrian välillä on ollut säännöllistä ja sujuvaa.

Suositus: On tärkeää kartoittaa, miten nuoret itse kokevat laajennetun oppivelvollisuuden ja sen vaikutukset esimerkiksi opetuksen ja ohjauksen riittävyyteen ja laatuun.

Moniongelmaisten opiskelijoiden kohdalla ja palveluissa moniammatillinen yhteistyö korostuu. Siksi tulee varmistaa yksilöllisen palveluketjun jatkuvuus tilanteessa, jossa koulutuspalvelujen resurssit eivät riitä.

Mitä varhaisemmassa vaiheessa tukea annetaan, sitä paremmat mahdollisuudet nuorella on opintojen suorittamiseen. Lasten on tärkeää saada tarvittavaa tukea jo alakouluvaiheessa, mikäli heillä on ongelmia tai haasteita selviytyä koulunkäynnistä. Yläkoulun viimeisellä luokalla ja toisen asteen aloitusvaiheessa annettu tuki voi tulla jo liian myöhään.

Taustatietoja

Uuden oppivelvollisuuslain myötä oppivelvollisuus laajeni vuonna 2021. Toisen asteen opinnoista tuli maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville oppivelvollisille.

Oppivelvollisuuden laajennus tulee voimaan ikäluokka kerrallaan. Oppivelvollisuuslakia sovellettiin ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, jotka keväällä 2021 olivat perusopetuksen 9. luokalla. Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto).

Valtio on ilmoittanut korvaavansa oppivelvollisuuden laajenemisesta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Uudet tehtävät rahoitetaan valtionosuusrahoituksena.

Oppivelvollisuuden suorittamisen tavat

Perusopetuksen jälkeinen oppivelvollisuus suoritetaan pääsääntöisesti lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa. Oppivelvollisuutta voi suorittaa myös perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin sijoittuvassa nivelvaiheen koulutuksessa. Nykyisiä nivelvaiheen koulutuksia ovat perusopetuksen lisäopetus (ns. kymppiluokka), lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA). Syksystä 2022 alkaen nämä koulutukset yhdistetään uudeksi yhtenäiseksi koulutuskokonaisuudeksi, tutkintokoulutukseen valmentavaksi koulutukseksi (TUVA). Oppivelvollisuutta voi suorittaa myös oppisopimuskoulutuksena.

Maahanmuuttotaustaiset oppivelvolliset, joilta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseen riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, voivat suorittaa oppivelvollisuutta aikuisten perusopetuksessa tai kansanopistojen järjestämässä maahanmuuttajille tarkoitetussa koulutuksessa.

Koulutuksen järjestäjän vastuu

Perusopetuksen järjestäjän vastuulla on ohjata ja valvoa oppivelvollisia perusopetuksen ja yhteishaun aikana. Osana tätä ohjausta perusopetuksen järjestäjä arvioi yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa, mikä koulutus on opiskelijalle sopivin ottaen huomioon erityisen tuen tarpeet. Vastuu oppivelvollisuuden suorittamisen ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta on perusopetuksen järjestäjällä siihen asti, kunnes oppivelvollinen aloittaa opinnot perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa. Kun opiskelija tosiasiallisesti aloittaa toisen asteen koulutuksessa, vastuu kyseisistä tehtävistä siirtyy tälle, esimerkiksi lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle.

Jos oppivelvollinen nuori on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän on selvitettävä yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän on lisäksi selvitettävä oppivelvollisen saamien tukitoimien riittävyys sekä tarvittaessa ohjattava oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin.

Opinto-ohjauksen kehittäminen

Osana oppivelvollisuuden laajentamista toteutetaan opinto-ohjauksen kehittämisohjelma perusopetuksessa, ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa. Ohjelma vahvistaa oppilaanohjauksen toteutumista, toimintatapoja, yhteistyötä sekä jatkumoa etenkin peruskoulusta toiselle asteelle.

Perusopetuksen osalta olennainen uudistus on oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä 1.8.2021 alkaen voimaan tullut tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa, miten tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus sekä jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin järjestetään.

Valtion erityisavustusta perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämiseen vuosille 2021–2022 on myönnetty 285 000 euroa Tuusulan kunnalle, joka koordinoi KUUMA-kuntien ja Porvoon yhteistä oppilaanohjauksen kehittämishanketta. Hyvinkää on yhtenä KUUMA-kuntana mukana kyseisessä hankkeessa. Opinto-ohjauksen koordinaattori on mukana kehittämishankkeen työryhmässä. Hyvinkään kuntakohtaisena ryhmänä toimii peruskoulun opinto-ohjaajien ryhmä, joka käsittelee hankkeesta esille tulleita asioita.

Toimenpiteet oppivelvollisuuslain tuomiin vaatimuksiin

Sivistystoimi on vahvistanut opinto-ohjausta palkkaamalla 1.8.2021 alkaen koordinoivan opinto-ohjaajan, jonka tehtävänä on valvoa ja seurata oppivelvollisuuden toteutumista. Lisäksi oppilashuollon esimiehen ja erityisopetuksen koordinaattorin työtehtäviin on lisätty valvonta- ja seurantavastuuseen liittyviä tehtäviä.

Peruskouluissa opinto-ohjaajat antavat ohjausta ja huolehtivat, että jokainen hakeutumiselvöllinen hakee jatko-opiskelupaikkaa. Toisen asteen oppilaitoksissa opinto-ohjaajat seuraavat opiskelijoiden opintojen etenemistä. Lukiossa opiskeluhuollon ja opinto-ohjauksen resursseja on lisätty hankerahoituksella. Myös Hyriassa hakeutujan palveluiden resursseja on lisätty hankerahoituksella.

Toisen asteen oppilaitosten aloituspaikkamäärien riittävydestä huolehdittiin lisäämällä aloituspaikkoja sekä lukioon että Hyriaan. Lisäksi kaupunki ja Hyria käynnistivät yhteistyössä elokuussa 2021 kokeiluna nivelvaiheen opintoja antavan TUV-pilottiryhmän. Ryhmässä opiskelevat oppilaat, jotka eivät ole saaneet peruskoulun päättötodistusta peruskouluaihana. He ovat Hyvinkään kaupungin aikuisten perusopetuksen opiskelijoita. Ryhmässä opiskelee myös Hyrian Valma-opiskelijoita. Tavoitteena on lukuvuoden aikana kokeilla erilaisia koulutuksen toteutusmalleja ja yhteistyön muotoja. Ryhmässä on ollut 23 opiskelijaa.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kokemukset TUV-pilottiryhmästä ovat olleet myönteisiä. Yhteistyö kaupungin ja Hyrian välillä on sujunut opettajien näkökulmasta erittäin hyvin. Kokeilun etenemisestä on pidetty kuukausittain seurantapalaveri. Kaikkiin tarpeisiin ja haasteisiin on yhdessä löydetty ratkaisut.

Jatkossa TUV-yhteistyössä olisi tarve saada kotitalousluokka päiväkäyttöön Hyvinkään kaupungilta. Tällä hetkellä käytössä on Pohjoispuiston koulun kotitalousluokka vain ilta-aikaan klo 15 – 20.

Syksyllä 2021 ei jäänyt yhtään peruskoulun päättänyttä oppilasta ilman opiskelupaikkaa. He, jotka eivät saaneet opiskelupaikkaa toisen asteen oppilaitoksessa, saivat paikan nivelvaiheen koulutuksessa.

Mikäli opiskelijan opinnot ovat olleet vaarassa keskeytyä, hänen tilanteensa ja tarvitsemat tukitoimet on kartoitettu moniammatillisesti. Tukitoimia ovat olleet mm. tehostettu ohjaus, ryhmien vaihtaminen, lyhennetyt koulupäivät ja opintojen rajaaminen. Tukitoimia ovat antaneet mm. oppilaitosten opinto-ohjaajat, nivelvaiheen opettajat ja monialaisen palvelupiste Ohjaamon työntekijät. Hyrian puolella on käytössä myös TehoMoti-valmennus, VALMA-koulutus ja nuorten työpajat. TehoMoti-valmennus (tehostettu motivaatio) on tarkoitettu nuorille, joilla ei ole motivaatiota opiskeluun. Valmennus pitää sisällään opiskeluvaikeuksia tukevia opintoja ryhmässä, yksilöohjausta sekä esimerkiksi koulutuskokeiluja.

Haasteena ovat moniongelmaiset opiskelijat, joilla on esimerkiksi vakavia mielenterveys- ja päihdeongelmia. Jos opiskelija ei ole koulukuntoinen eikä hänellä ole valmiuksia edes VALMA-opiskeluun, ei hänelle tällä hetkellä ole palveluita tarjolla.

Kouluterveyskysely 2021 ja sen tulosten käsittely kaupungin organisaatiossa

Onko kouluterveyskyselyn 2021 tuloksia käsitelty kaupungin organisaatiossa?

Miten edellisen kouluterveyskyselyn tulosten perusteella tehdyt toimenpiteet näkyvät vuoden 2021 kyselyn tuloksissa?

Onko kyselyn 2021 tulosten perusteella ryhdytty toimenpiteisiin?

Miten kyselyn tuloksista on tiedotettu?

Arviointi: Kouluterveyskyselyn 2021 tuloksia on käsitelty monipuolisesti. Perusopetuksen ja lukion tuloksia on käsitelty eri ammattilaisista koostuvissa ryhmissä ja kokouksissa. Lisäksi Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tietyt työryhmät ovat käyneet läpi kouluterveyskyselyn tuloksia soveltuvin osin.

Edellisen kouluterveyskyselyn tulosten perusteella perusopetuksessa valittujen kehittämisen painopisteiden kohdalla tulokset ovat kehittyneet myönteiseen suuntaan. Kehittämistoimenpiteiden voidaan katsoa olleen oikeansuuntaisia. Merkille pantavaa on kuitenkin se, että melkein kaikissa näissä kyseisissä indikaattoreissa kehityssuunta on positiivinen myös verrokkikunnissa ja koko maassa.

Lukiossa edellisen kouluterveyskyselyn perusteella ei otettu mitään kehittämiskohdetta, vaan siellä keskityttiin yhteisöllisyyden luomiseen kahden lukion yhdistyessä. Yhteisöllisyyden toimivuutta mittavien indikaattorien kohdalla tulokset olivat lähes samalla hyvällä tasolla edelliseen kyselyyn verrattuna. Noin 83 % vastaajista koki luokan tai ryhmän ilmapiirin tukevan mielipiteen ilmaisua ja oppilaiden viihtyvän hyvin yhdessä. Vastaajista entistä pienempi osa kokee olevansa tärkeä osa koulu-yhteisöä (44 % → 38 %). Näitä tuloksia voi pitää hyvinä, kun ottaa huomioon, että etäopiskelun ja muiden koronarajoitusten vuoksi kaikkia yhteisöllisyyttä lisääviä toimenpiteitä ei voinut toteuttaa.

Kouluterveyskyselyn 2021 tulosten perusteella on ryhdytty toimenpiteisiin. Tulevaa toimintaa varten osa kehittämiskohteista on jo valittu. Kouluilla on toukokuuhun 2022 saakka aikaa käydä läpi omat koulukohtaiset tulokset ja sopia omista kehittämistoimenpiteistään.

Kyselyn tuloksista ei vielä huhtikuun 2022 alkuun mennessä ollut tiedotettu tarkoituksenmukaisella tavalla. Tuloksista ei ole ollut tiedotetta esimerkiksi kaupungin kotisivulla eikä tuloksia ollut esitelty opetuslautakunnalle. Mainittakoon, että osa kunnista on tiedottanut kyselyn tuloksista kuntansa nettisivulla jo loppusyksyllä 2021.

Arvioidessaan kouluterveyskyselyn tuloksia, tarkastuslautakunnalle heräsi kysymys, jaksavatko kaikki oppilaat paneutua jokaisen kysymyksen vastaamiseen kunnolla, sillä tutkimuksen sisältämä kysymyspatteristo on varsin mittava. Tätä arvelua puoltaa se, että kysymyksiin vastaamatta jättäneiden osuus kasvoi valtakunnallisesti kyselyn loppuosaa kohti erityisesti yläkoululaisten kohdalla. THL:n raportin mukaan perusopetuksen 8. ja 9. luokilla vastaamatta jättäneiden osuus oli lomakkeen puoliväliin saakka 1–3 %, mutta osuus kasvaa sen jälkeen 4–6 %:iin ja lomakkeen lopussa 6–8 %:iin.

Suositus: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kouluterveyskyselyn tulosten ja niiden perusteella päätettyjen kehittämistoimenpiteiden tiedottamiseen tulee panostaa enemmän. Niistä tiedottaminen kaupungin kotisivulla lisäksi avoimuutta ja tietoisuutta lasten ja nuorten näkemyksistä omasta hyvinvoinnistaan, koulunkäyntiin liittyvistä asioista sekä palvelujen saatavuudesta.

Tarkastuslautakunta näkee tarkoituksenmukaisena, että myös nuorisovaltuustolle esitellään kouluterveyskyselyn tuloksia. Kyselyn tulokset kertovat monipuolisesti lasten ja nuorten elinoloista ja siten ne antaisivat hyvää pohjatietoa nuorten ajatuksista ja tuntemuksista nuorten ääntä edustavalle nuorisovaltuustolle. Nuorisovaltuusto voisi hyödyntää tietoja omassa toiminnassaan sen päättäessä nuorison tilaa kohentavista ehdotuksistaan. Lisäksi tarkastuslautakunta näkee suositeltavana käytäntönä pyytää nuorisovaltuustolta lausunto kouluterveyskyselyn tuloksista ja tuoda lausunto opetuslautakunnan tietoon käsiteltäessä kyselyn tuloksia kyseisessä lautakunnassa.

Koronavirusepidemiolla ja sen myötä käyttöön otetuilla erilaisilla rajoitustoimenpiteillä on ollut selkeästi vaikutusta kouluterveyskyselyn sisältämien tiettyjen indikaattorien huonoon kehitykseen. Tarkastuslautakunta näkee ensiarvoisen tärkeänä, että kyseisiin tuloksiin reagoidaan nopeasti ja tilanteen kohentamiseksi ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Kouluissa ja luokissa yhteisöllisyyttä ja oppilaiden vaikutusmahdollisuuskokemusten lisäämistä tukeville toimenpiteille on koronavuosien jälkeen entistä selkeämpi tarve.

Tarkastuslautakunnan painopiste arvioinnissa

Tarkastuslautakunnan painopiste arvioinnissa oli kouluterveyskyselyn käsittely kaupungin organisaatiossa, kyselyn tulosten perusteella päätetyt toimenpiteet sekä tuloksista tiedottaminen. Varsinaisista kyselyyn sisältyvistä aihepiireistä lautakunta valitsi arvioinnin kohteeksi ne, jotka sivistystoimi oli valinnut kehittämisen painopisteiksi edellisen eli vuoden 2019 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella. Lisäksi tarkastuslautakunta arvioi niiden asioiden kehittymistä, jotka lautakunta nosti esille vuoden 2019 arviointikertomuksessa arvioidessaan kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia.

Lautakunta on tarkastellut Hyvinkään tuloksia suurin piirtein samankokoisten Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän jäsenkuntien tuloksiin sekä koko maan keskiarvoon.

Kouluterveyskyselyn 2021 taustatietoja

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteuttaa joka toinen vuosi valtakunnallisen kouluterveyskyselyn. Viimeisin kysely toteutettiin keväällä 2021. Kyseisen kyselyn valtakunnalliset ja alueelliset tulokset julkaistiin 17.9.2021. Tulokset ovat saatavissa THL:n sähköisestä tulospalvelusta. Oppilaitoskohtaiset tulokset valmistuivat portaittain joulukuussa 2021 – maaliskuussa 2022. Kyseiset tulokset ovat salasanalla suojattuja eli ne eivät ole avoimesti sähköisestä verkosta luettavissa.

Kouluterveyskyselyyn osallistuivat seuraavat ryhmät:

- perusopetuksen 4. ja 5. vuosiluokan oppilaat
- perusopetuksen 8. ja 9. vuosiluokan oppilaat
- lukiokoulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat
- ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

Kouluterveyskyselyn aihealueet 2021							
Hyvinvointi, osallisuus ja vapaa-aika	Terveys	Elin-tavat	Kou-lun-käynti	Perhe	Kasvuym-päristön turvallisuus	Palvelut ja avunsaanti	Korona-epidemia

Kouluterveyskysely tuottaa laajasti tietoa lasten ja nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Kysely sisältää yhteensä noin 250 indikaattoria ryhmiteltynä seitsemään aihealueeseen. Vuoden 2021 kyselyssä oli lisäksi uutena aihealueena koronaepidemia.

Kysymyksistä suurin osa säilyi muuttumattomana edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna. Vuonna 2021 kyselylomakkeille oli lisätty mielen hyvinvointiin, ravitsemukseen ja koronaepidemiaan liittyviä kysymyksiä.

THL:n tilaston mukaan Hyvinkäällä vastaajien kattavuus oli peruskoulussa ja lukiossa seuraava:

- 4. ja 5. vuosiluokilla 81 %
- 8. ja 9. vuosiluokilla 77 %
- lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat 87 %.

Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely ja tuloksista tiedottaminen

Perusopetuksen kouluterveyskyselyn 2021 kaupunkikohtaisia tuloksia on käsitelty oppilashuollon ohjausryhmässä, perusopetuksen johtoryhmässä ja nuorisopalveluiden henkilöstökokouksessa. Tuloksia on esitelty myös Hyvinkään Miniseminaarissa III, jossa oli osallistujia sekä kaupungin että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) organisaatioista. Keusoten organisaatiossa tulok-

sia on käyty läpi myös lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn työryhmässä, jossa on esitelty tiettyjen indikaattorien tuloksia yläkoululaisten, lukiolaisten ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden osalta.

Perusopetuksessa kukin koulu käy läpi oman koulunsa tulokset toukokuuhun 2022 mennessä.

Lukion kyselyn tuloksia on käsitelty yhteisöllisen opiskeluhoollon ryhmässä ja opettajainkokouksessa. Opiskelijoille lukion vastauksia tullaan saadun tiedon mukaan esittelemään huhtikuussa 2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) nettisivuilla todetaan, että kouluterveyskyselyn tuloksista on hyvä tiedottaa laajasti, jotta mahdollisimman moni voi hyödyntää kyselyn tuloksia. Osa kunnista on julkaissut tiedotteen kouluterveyskyselyn tuloksista kaupungin kotisivuillaankin (esim. Espoo, Vantaa, Porvoo, Lahti, Kouvola). Osa kunnista on tiedottanut asiasta jo loppusyksyllä 2021. Hyvinkäällä kyselyn tuloksista ei vielä arviointihetkeen (huhtikuun alku) mennessä ollut tiedotettu kaupungin kotisivulla. Myöskään opetuslautakunnassa ei ole käsitelty kyselyn tuloksia.

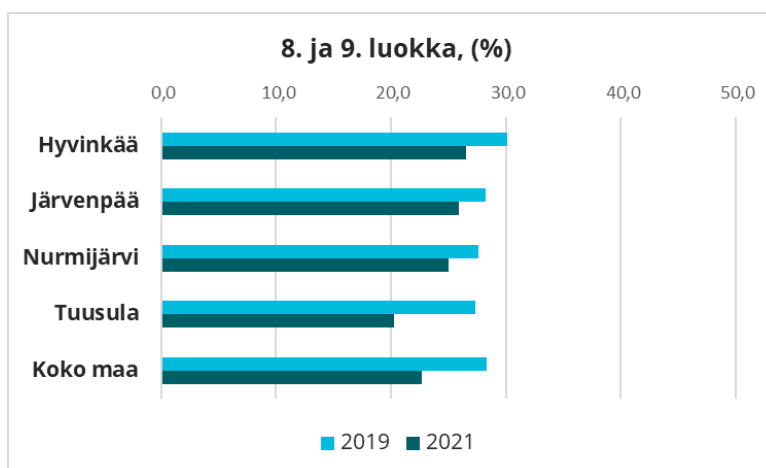
Osassa kunnista on käytäntönä, että kouluterveyskyselyn tuloksista tiedotetaan myös nuorisovaltuustolle (esim. Helsinki, Järvenpää, Porvoo, Vantaa). Hyvinkäällä nuorisovaltuusto ei ole käsitellyt kouluterveyskyselyn 2021 tuloksia.

Kouluterveyskyselyn 2019 perusteella perusopetuksen valitsevat kehittämisen painopisteet

Perusopetuksessa valittiin kouluterveyskyselyn 2019 tulosten perusteella neljä painopistealuetta, jotka liittyvät opettajan ja oppilaan väliseen vuorovaikutukseen sekä oppilaan vaikutusmahdollisuuksiin koulussa.

” Opettajat eivät kohtele oppilaita oikeudenmukaisesti, %”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen ”Mitä mieltä olet opettajistasi?”. Kysymyksen osio: opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) eri mieltä ja 4) täysin eri mieltä. Tarkastelussa vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vastausvaihtoehdon 3 tai 4.

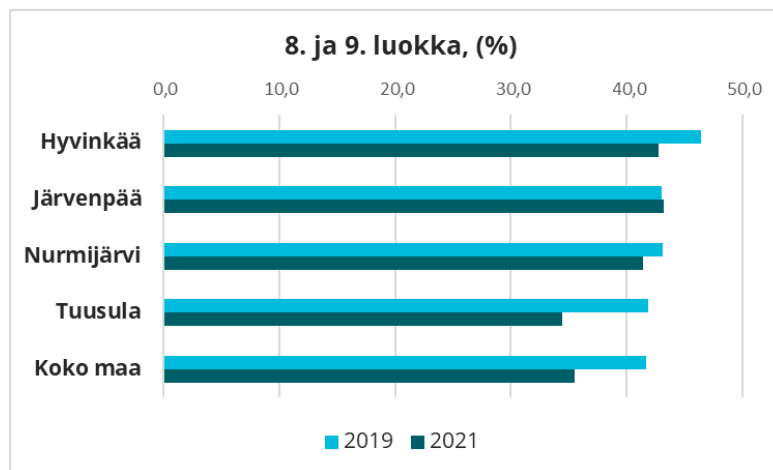
Arviointi: Opettajien oikeudenmukainen kohtelu oppilaita kohtaan on hieman lisääntynyt edellisen kyselyn tulokseen verrattuna. Sama kehitys on ollut verrokkikunnissa ja koko maassa. Hyvinkään tulos on edelleen verrokkikuntaa ja koko maan keskiarvoa hiukan huonommalla tasolla.

Myös lukiossa opiskelijat kokevat entistä useammin niin Hyvinkäällä kuin vertailukohteissa, että opettajat kohtelevat heitä oikeudenmukaisesti. Lukiolaiset kokevat opettajat reilummiksi kuin perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat.

Kouluterveyskyselyssä ei ollut samanlaista kysymystä 4. ja 5.-luokkalaisille.

”Opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista, %”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen ”Mitä mieltä olet opettajistasi?”. Kysymyksen osio: 2) opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) eri mieltä ja 4) täysin eri mieltä. Tarkastelussa vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vastausvaihtoehdon 3 tai 4.

Arviointi: Opettajat ovat entistä kiinnostuneempia oppilaiden kuulumisista. Sama kehitys on nähtävissä verrokkikunnissa ja koko maassa. Hyvinkäällä tilanne on vähän huonompi kuin koko maassa keskimäärin.

Tuloksia tulkittaessa on huomioitava se, että tämän indikaattorin kohdalla 8. ja 9. luokkien poikien ja tyttöjen näkemykset eroavat toisistaan. Yleisesti ottaen pojat kokevat tyttöjä useammin, että opettaja on kiinnostunut hänen kuulumisistaan. Hyvinkäällä poikien osalta tulos paranikin edelliseen kyselyyn verrattuna lähes 9 %-yksikköä ollen 39 %. Sitä vastoin tyttöjen tulos huononi 2 %-yksikköä ollen 47 %. Toisin sanoen lähes puolet tytöistä oli sitä mieltä, että opettajat eivät ole kiinnostuneita hänen kuulumisistaan.

Vastaavan tyyppiseen kysymykseen kouluterveyskyselyssä vastasivat myös 4. ja 5.-luokkalaiset. Myös heidän kohdallaan tulokset paranivat edelliseen kyselyyn verrattuna niin Hyvinkäällä kuin verrokkikunnissa ja koko maassa. Hyvinkäällä 39 % vastanneista oli sitä mieltä, että opettaja on usein kiinnostunut hänen kuulumisistaan (edellisen kyselyn tulos 33 %). Hyvinkään tulos oli vertailukohteiden huonoin, mutta ero oli kuitenkin vähäinen.

Lukiolaistenkin keskuudessa tulokset kohenivat edelliseen kyselyyn verrattuna niin Hyvinkäällä kuin vertailukohteissa. Hyvinkään tulos on kuitenkin heikoin verrokkikuntiin ja koko maan keskiarvoon nähden. Hyvinkäällä 44 % lukiolaisista kokee, etteivät opettajat ole kiinnostuneita heidän kuulumisistaan, kun koko maan keskiarvo oli 30 %. Tyttöjen ja poikien arviot poikkeavat toisistaan: tytöt ovat poikia kriittisempiä arvioidessaan kyseistä asiaa.

Yhteenvedona tarkastuslautakunta toteaa, että Hyvinkäällä kehityssuunta kyseisen indikaattorin kohdalla on oikea jokaisella luokka-asteella, mutta tulos on kuitenkin huonompi kuin koko maassa keskimäärin.

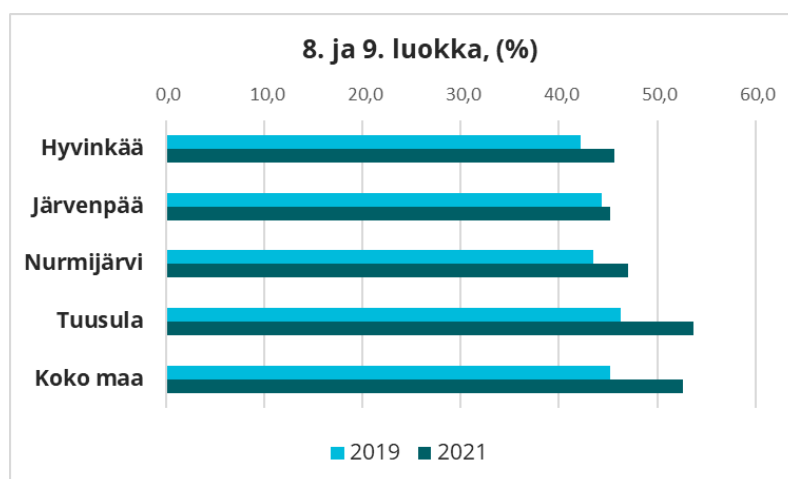

Suositus: Tarkastuslautakunta toivoo kiinnitettävän huomiota jokaiseen oppijaan yksilönä. Sillä, että jokainen oppija kokee tulevaisuutensa henkilökohtaisesti kohdatuksi ja palveluksi, on keskeinen merkitys nuoren kehittämisessä ja opiskelumotivaation ylläpitämisessä. Lasten ja nuorten kanssa toimivien aikuisten on tärkeää suunnitella, mitä ohjausta ja tukea kukin oppija tarvitsee yksilöllisessä elämäntilanteessa.

”Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu, %”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Mitä mieltä olet opettajistasi?”. Summa-indikaattori muodostuu kolmesta kysymyksen osiosta: 1) opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla, 2) opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu, 3) opettajat kohtelevat meitä oppilaita tai opiskelijoita oikeudenmukaisesti.

Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) eri mieltä, 4) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kaikissa osioissa vaihtoehdon 1 tai 2.

Arviointi: 8. ja 9. luokkien oppilaat kokevat saaneensa opettajilta välittävän ja oikeudenmukaisen kohtelun aiempaa useammin. Tulos on samansuuntainen verrokkikunnissa ja koko maassa. Hyvinkäällä tulos on kuitenkin koko maan keskiarvoa huonompi.

Tämänkin indikaattorin kohdalla poikien ja tyttöjen näkemykset eroavat toisistaan. Hyvinkäällä poikien tulos koheni edellisestä kyselystä 9 %-yksikköä ollen 49 %, kun taas tyttöjen tulos heikkeni 2 %-yksikköä ollen 42 %. Eli pojat kokevat opettajan kohtelun oikeudenmukaiseksi useammin kuin tytöt.

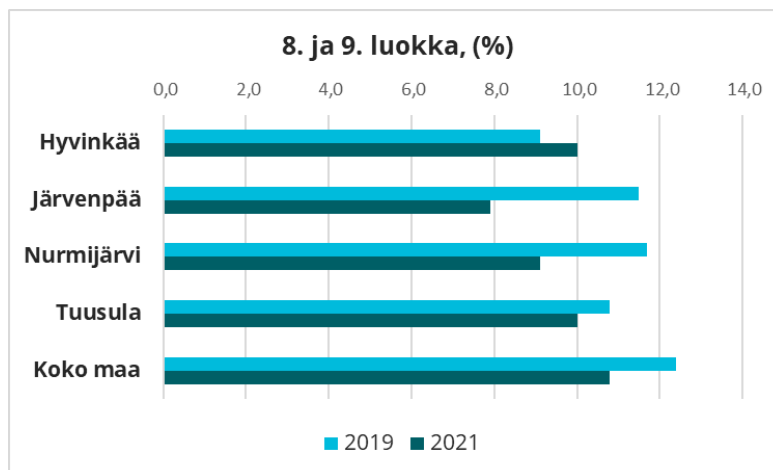
Lukiolaistenkin kohdalla tulos koheni edellisestä vuodesta, mutta vähemmän kuin verrokkikunnissa ja koko maassa. Hyvinkäällä 51 % lukiolaisista koki saavansa opettajilta välittävän ja oikeudenmukaisen kohtelun, kun koko maan arvo oli 64 %.

Kouluterveyskyselyssä ei ollut samanlaista kysymystä 4. ja 5.-luokkalaisille.

”Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa, %”

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Millainen mahdollisuus sinulla on ollut vaikuttaa seuraaviin asioihin koulussasi tai oppilaitoksessasi tämän lukuvuoden aikana?”. Summaindikaattori muodostuu seitsemästä kysymyksen osiosta: 1) oppituntien järjestelyt (esim. työskentelytavat), 2) koulutyön tai opiskelun suunnittelu (mm. oppituntien sijoittelu, koulupäivän/opiskelupäivän alkamisajankohta, koejärjestelyt), 3) välituntien tai taukojen suunnittelu tai

toteutus, 4) koulun tai oppilaitoksen yhteisten sääntöjen laatiminen, 5) koulutilojen tai oppilaitoksen tilojen suunnittelu tai siistiminen, 6) kouluruokailu (mm. ruokalistat, tilojen viihtyvyys), 7) koulun tai oppilaitoksen teemapäivien, juhlien, retkien ja leirikoulun järjestäminen. Vastausvaihtoehdot: 1) erittäin hyvä, 2) melko hyvä, 3) ei hyvä eikä huono, 4) melko huono, 5) erittäin huono. Vastausvaihtoehdot uudelleen luokitellaan seuraavasti: 1=3, 2=2, 3=1, 4=0, 5=0. Osioiden uudelleen luokitellut pistemäärät lasketaan yhteen. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat saaneet vähintään 14 pistettä.

Kyseisen indikaattorin tulos kertoo niiden vastaajien osuudesta, joiden mielestä heillä on koulussa hyvät mahdollisuudet vaikuttaa kaikkiin seitsemään osa-alueeseen.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa todetaan, että oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen. Lisäksi Hyvinkään kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmassa mainitaan: ”Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua oman koulutyönsä ja oppimisryhmänsä työskentelyn suunnitteluun ja arviointiin.”

Arviointi: Hyvinkää erottuu edukseen verrokkikuntiin nähden 8. ja 9.-luokkalaisten vaikutusmahdollisuuksien kehityksen kohdalla. Täällä oppilaiden mahdollisuudet vaikuttaa koulussa ovat hieman parantuneet edellisen kouluterveyskyselyn tuloksiin verrattuna, kun taas verrokkikunnissa ja koko maassa ne ovat heikentyneet.

Kun summaindikaattoriin sisältyviä kysymyksiä tarkastelee Hyvinkään osalta erillisinä, vain koulutyön ja opiskelun suunnittelun vaikutusmahdollisuudet ovat kohentuneet edellisestä kyselystä. Muiden kysymysten kohdalla tulokset ovat pysyneet lähes samalla tasolla tai heikentyneet. Eri kysymysten kohdalla vaikutusmahdollisuudet kokivat hyviksi 22 – 28 % vastaajista.

Tulosten heikentyminen on koronatilanteen vuoksi ymmärrettävää esimerkiksi kohdassa ”vaikutusmahdollisuudet koulun tapahtumien järjestämisessä”. Koronarajoitusten vuoksi vuosina 2020 ja 2021 tapahtumien järjestäminen kouluissa on ollut hyvin vähäistä. Samoin vaikutusmahdollisuuksia koulussa on todennäköisesti heikentänyt korona-aikana toteutettu etäopetus. Edellinen kouluterveyskysely ajoittui vuoteen 2019 eli aikaan ennen koronavirusepidemiaa.

Kyselyn tulosten perusteella tarkastuslautakunta pitää yläkoululaisten vaikutusmahdollisuuksia koulussa vähäisenä. Tulokset eivät olleet oleelliset paremmat vuoden 2019 kouluterveyskyselyssäkään, jolloin koronavirusepidemiaa ja sen myötä tulleita rajoitustoimenpiteitä ei ollut olemassa. Summaindikaattoriin sisältyvien eri kysymysten kohdalla 8. ja 9. luokkien vastaajista 23 – 35 % olivat tuolloin kokeneet vaikutusmahdollisuudet kouluun ja koulutyöhön liittyvissä asioissa hyväksi.

Perusopetuksen 4.- ja 5.-luokkaisille oli samantyyppinen kysymys ja sen tuloksen mukaan he kokivat saavansa vaikuttaa koulun asioiden suunnitteluun lähes yhtä paljon kuin aiemmin (48 % → 47 %). Hyvinkään kohdalla tulos oli verrokkikuntien paras ja parempi kuin koko maassa keskimäärin. Verrokkikunnissa ja koko maassa vaikutusmahdollisuudet olivat heikentyneet huomattavasti enemmän.

Vaikutusmahdollisuuksien heikkeneminen näkyy selkeästi lukiolaisten vastauksissa. He ovat kokeneet vaikutusmahdollisuudet kouluun ja koulutyöhön liittyvissä asioissa oleellisesti huonommaksi kuin vuoden 2019 kyselyssä. Eri kysymysten kohdalla lukiolaisista 12 – 37 % koki vaikutusmahdollisuutensa hyväksi (aiemmin 18 – 50 %). Tulokset ovat huonontuneet Hyvinkään lisäksi myös verrokkikunnissa ja koko maassa. Korona-aikana toteutetulla etäopetuksella on oletettavasti ollut vaikutusta tulosten kielteiseen kehitykseen.

Suositus: Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet kouluun ja koulutyöhön liittyviin asioihin tulee ottaa täysipainoisesti käyttöön koronatilanteen hellittäessä erityisesti yläkoulun ja lukion kohdalla, joissa kouluterveyskyselyn tulosten perusteella oppilaat eivät kokeneet vaikutusmahdollisuuksiaan hyväksi. Yksittäisillä alakysymyksillä on suuri vaikutusmahdollisuus indikaattorin yleisarvosanaan. Tarkastuslautakunta kehottaa jokaista koulua tarkistamaan omat tuloksensa ja valitsemaan tarkoituksenmukaiseksi katsomansa alueet erityisiksi kehityskohteiksi.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2019 esille nostamien asioiden kehitys kouluterveyskyselyn 2021 tulosten perusteella

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %

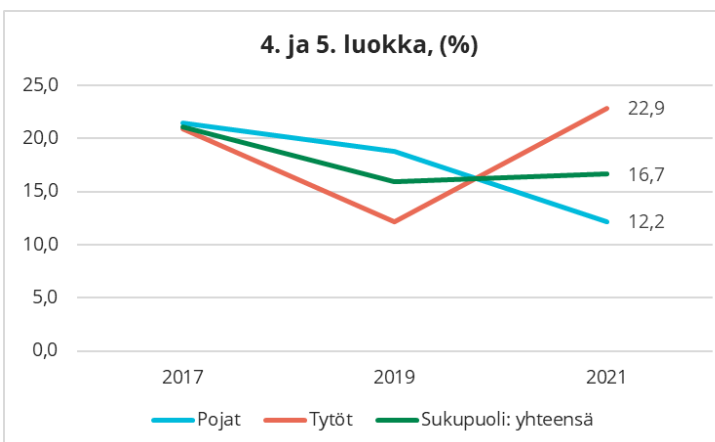
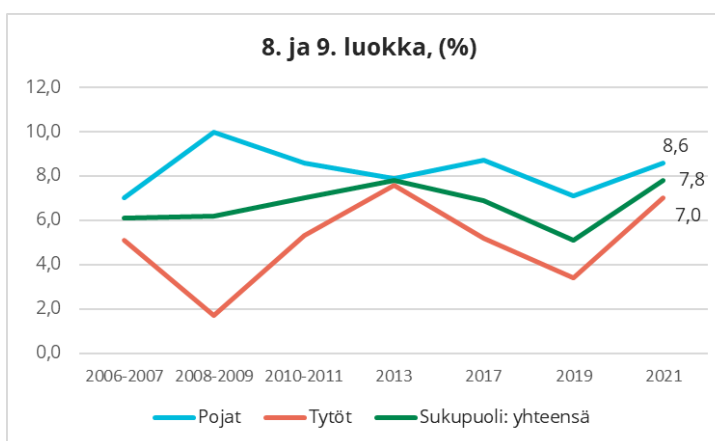
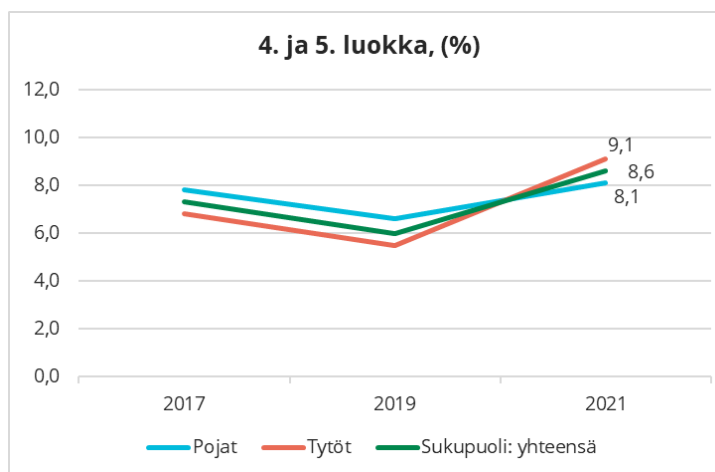
Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Kuinka usein sinua on kiusattu koulussa tämän lukukauden aikana?". Vastausvaihtoehdot: 1) useita kertoja viikossa, 2) noin kerran viikossa, 3) harvemmin, 4) ei lainkaan. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdot 1 tai 2.

(4. ja 5. luokkien osalta ei ollut THL:n sivuilta saatavilla yhtä pitkää aikaseurantaa kyseisestä indikaattorista kuin 8. ja 9. luokista.)

Kiusaamisen vähentäminen on ollut opetuslautakuntaan nähden sitovana tavoitteena vuosina 2020 ja 2021. Kiusaamisen vastainen toimintamalli on päivitetty ja se on lukuvuoden 2021 – 2022 alusta lukien otettu kouluilla käyttöön. Toimintamalli sisältää yksityiskohtaiset toimenpideohjeet seuraaville eri kiusaamistapauksille: yksittäinen kiusoittelu tai riita, samaan henkilöön toistuvasti kohdistuva tarkoituksellinen loukkaaminen, vahingoittaminen, häirintä tai syrjiminen sekä lainvastainen teko, jossa ilmoitusvelvollisuus poliisille ylittyy.

Koulukiusaamisesta kertomisen jälkeen kiusaaminen jatkunut tai pahentunut, %

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun olet kertonut kiusaamisesta?" Vastausvaihtoehdot: 1) kiusaaminen on loppunut, 2) kiusaaminen on vähentynyt, 3) kiusaaminen on jatkunut kuten ennenkin, 4) kiusaaminen on pahentunut, 5) en tiedä. Tarkastelussa ovat ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdot 3 tai 4. Vastaajien osuus (%) lasketaan niistä vastaajista, jotka ovat olleet osallisena koulukiusaamistilanteessa, ja jotka ovat kertoneet koulussa tapahtuneesta kiusaamisesta lukukauden aikana jollekin koulun aikuiselle.

Arviointi: Koulukiusaamiskokemukset ovat huolestuttavasti kääntyneet kasvuun sekä 4. ja 5. että 8. ja 9. luokilla vuonna 2017 alkaneen hyvän kehityksen jälkeen. Kehitys on ollut tyttöjen kohdalla poikia kielteisempää. Valtaosa oppilaista ei kuitenkaan ole kokenut usein toistuvaa kiusaamista.

Tarkastuslautakunta näkee huolestuttavana sen, että peräti 23 % 4. ja 5. luokan tytöistä on sitä mieltä, että koulukiusaaminen on jatkunut tai jopa pahentunut kiusaamisesta kertomisen jälkeen. Poikien kohdalla kehitys on ollut sitä vastoin myönteinen, sillä heistä yhä useampi kokee koulukiusaamisen loppuneen tai vähentyneen kiusaamisesta kertomisen jälkeen.

Vastaavaa vuosien 2017–2021 kehitystrendiseurantaa ei ollut THL:n sivuilla saatavilla 8. ja 9. luokkien osalta. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn perusteella heistä 30 % koki koulukiusaamisen jatkuneen tai pahentuneen kiusaamisesta kertomisen jälkeen. Pojilla kokemus oli yleisempää (33 %) kuin tytöillä (27 %). Tarkastuslautakunta näkee tuloksen huolestuttavana, kun lähes yksi kolmasosa kiusatuiksi tulleista kokee kiusaamisen jatkuneen tai pahentuneen, vaikka he ovat kertoneet siitä jollekin koulun aikuiselle.

Kaikilla yhteisöllisyyttä lisäävillä toimenpiteillä on koulukiusaamista ennalta ehkäisevä ja vähentävä vaikutus. Hyvinkään koululuilla on käytössä useita yhteisöllisyyttä lisääviä toimenpiteitä, mutta niiden toteuttaminen on jäänyt kahtena edellisenä vuonna vähemmälle koroantilanteen aiheuttamien rajoitusten vuoksi. Tämä voi olla yksi syy, miksi koulukiusaaminen on kääntynyt kasvuun.

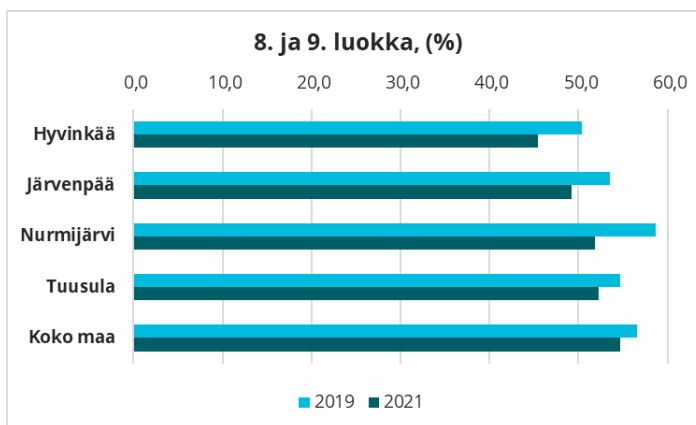
Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vuoden 2021 aikana päivitetty kiusaamisen vastainen toimintamalli on selkeä. Toimintamallin käytäntöön viemisestä ja sen vaikuttavuudesta saadaan tuloksia tulevina vuosina.

Suositus: Koulukiusaamistapauksiin tulee puuttua ponnekkaammin, jotta kiusaamistapaukset saadaan jälleen vähenemään. Kiusaamisella on aina kielteisiä vaikutuksia lapsen ja nuoren psykososiaaliseen kehitykseen. Tärkeää on kiinnittää huomiota myös kiusaamisen ennaltaehkäisyyn liittyviin toimenpiteisiin. Kiusaamisen vastaista työtä on hyvä pitää jatkuvasti esillä kouluissa. Mitä varhaisemmista ikävuo- sista on kysymys, sitä tärkeämpää on puuttua koulukiusaamiseen, ettei kiusaamiskokemus pitkity. Erityistä huomiota tulee kiinnittää alakoulun tyttöjen tilanteeseen ja siihen, miten heidän keskuudessa kiusaamiskäyttäytyminen saadaan vähene- mään.

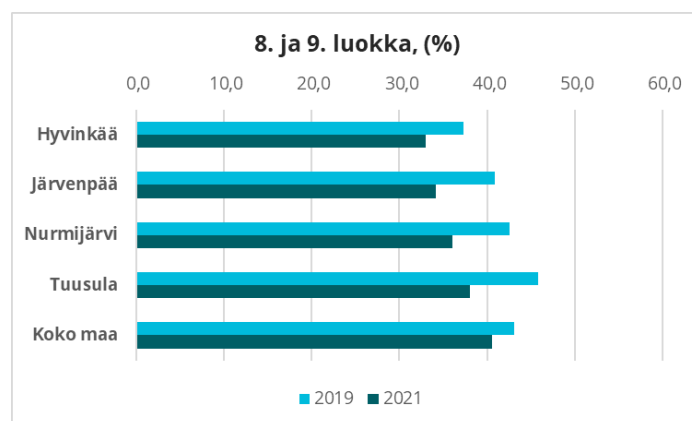
Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä, %

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Koen olevani tärkeä osa". Kysymyksen osio: 1) luokkayhteisöä. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) en samaa enkä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

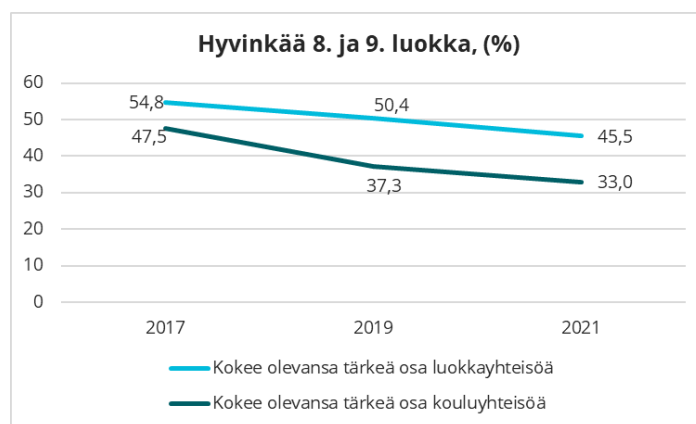

Kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä, %

Selite: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Koen olevani tärkeä osa". Kysymyksen osio: 2) kouluyhteisöä. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) en samaa enkä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

Arviointi: Perusopetuksen 8.- ja 9.-luokkalaisten keskuudessa kokemus luokka- ja kouluyhteisöön kuulumisesta on heikentynyt edellisestä kouluterveyskyselystä sekä Hyvinkäällä että verrokkikunnissa ja koko maassa. Tämä on ymmärrettävää koronavuosien tuomien rajoitusten vuoksi. Yläkouluissa opetus on toteutunut osin etäopetuksena eikä yhteisöllisyyttä tuovia käytäntöjä ei ole voitu toteuttaa entiseen malliin. On kuitenkin huomattava, että oppilaat ovat kokeneet yhä vähemmän olevansa tärkeä osa luokka- ja kouluyhteisöä jo ennen korona-aikaa. Tarkastelujaksolla 2017 – 2021 tulos on Hyvinkäällä koko ajan huonontunut. Tyttöjen kohdalla kehitys on ollut poikia kielteisempää.

Perusopetuksen 4. ja 5. luokilla tilanne on toisenlainen. Oppilaat kokevat olevansa entistä useammin tärkeä osa luokkayhteisöä. Hyvinkäällä kehitys on ollut kaikkein suotuisinta vertailukohteisiin nähden. Tulokset kouluyhteisöön kuulumisesta ovat pysyneet ennallaan. Tarkastuslautakunta pitää näitä tuloksia positiivisina.

Suositus: Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että yläkouluilla ryhdytään aktiivisesti toteuttamaan luokkahenkeä ja koulu yhteisöön kuulumista tukevia toimenpiteitä koronavirusepidemian laannuttua ja sen myötä koulutoiminnan normalisoiduttua. On suositeltavaa ottaa oppilaat mukaan pohtimaan, millaisilla toimenpiteillä voidaan parhaiten kasvattaa luokka- ja koulu yhteisöön kuulumisen kokemuksia. Näin lisätään myös osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kokemusta nuorten keskuudessa.

Toimenpiteet arviointikertomuksen 2020 johdosta

Kaupunginvaltuusto käsitteli tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2020 kokouksessaan 31.5.2021. Valtuusto päätti lähettää arviointikertomuksen kaupunginhallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten ja velvoitti hallituksen tuomaan viimeistään lokakuun 2021 loppuun mennessä valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Kaupunginhallitus antoi 13.12.2021 lausuntonsa tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2020 esittämiin havaintoihin ja suosituksiin ja vei ne tiedoksi valtuustolle 20.12.2021 § 112. Kaupunginhallitus perusteli käsittelyn viivästyminen samanaikaisesti toteutuneilla hallinnollisilla ruuhkahuipuilla ja henkilöstövajeella. Lausuntojen mukaan toimintoja luvataan kehittää pääsääntöisesti tarkastuslautakunnan antamien suositusten suuntaisesti. Osassa kehittämistoimenpiteisiin on jo ryhdytty.

Seuraavat suositukset **on jo otettu huomioon** toiminnassa:

- **Suositus:** Kestävän talouden ohjelman mukaisten toimenpiteiden ja niiden euromäärien toteutuminen on toimialoilla ja talouspalveluissa dokumentoitava vuoden varrella riittäväällä tavalla, jotta myös toimintakertomuksessa voidaan raportoida koko vuoden toteutuneet euromäärät.
 - **Toteutuma:** Vuoden 2021 tilinpäätöksen liitteenä on yksityiskohtainen ja selkeä seurantaraportti Kestävän talouden ohjelman sisältämistä taloutta tasapainottamista toimenpiteistä ja niiden toteutumatilanteesta.
- **Suositus:** Pelikirjan päivittäminen prosessi ja merkittävien strategisten tavoitteiden etenemisen seuranta vaativat koordinoitua. Tarkastuslautakunta näkeekin tärkeänä, että kaupunkioorganisaatiossa on henkilö, jonka vastuulla on koordinoita kyseisiä asioita.
 - **Toteutuma:** Kaupunkistrategian päivitystyön, toimeenpanon ja seurannan koordinaatiosta on syksystä 2021 alkaen vastannut strategia-asiantuntija.
- **Suositus:** Kaupungin täytyy työnantajana huolehtia riittäväällä tavalla YT-prosessia koskevasta tiedottamisesta myös työmailla työskentelevän henkilöstön kohdalla, jotka eivät työtehtävissään käytä tietokonetta. Tiedottaminen tulee hoitaa menetelmin, joka tavoittaa kyseiset työntekijät. Henkilöstöä tulee kohdella tiedottamisessa tasapuolisesti työolosuhteista riippumatta.
 - **Toteutuma:** Henkilöstöpalvelut on kehottanut esimiehiä kertomaan kaupungin uutiskirjeestä/tiedotteesta niille, jotka eivät ole työssään tietokoneen äärellä. Asia varmistetaan joko tulostamalla uutiskirje yhteiseen työtilaan tai lähettämällä uutiskirjeen sisällysluettelo ja linkki työntekijöiden matkapuhelimeen.

Osa tarkastuslautakunnan antamista suosituksista koskevat asioita, joiden kohdalla kehittämistoimenpiteisiin ryhtyminen vie oman aikansa. Niiden osalta **suositusten vaikuttavuutta ei vielä tässä vaiheessa voi arvioida**, koska mahdolliset toimenpiteet tulevat ajoittumaan vuosille 2022-2023. Tällaisia suosituksia ovat esimerkiksi seuraavat:

- **Suositus:** Kaupungin tulee ratkaista Hangonsillan asuinalueen maankäytön jatkosuunnitelun yhteydessä alueen parkkipaikkojen riittävyys kokonaisvaltaisesti.

- Tämän suosituksen vaikuttavuutta voi arvioida vasta sen jälkeen, kun Hyvinkään pysäköinnin linjaukset on laadittu ja Hangonsillan seuraavan asuinalueen kaavoitus on valmistunut.
- **Suositus:** Työllisyyden edistämiseen liittyvät prosessit tulee saada toimiviksi työllisyyspalvelujen, TE-toimiston ja Keusoten välillä. Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään, voiko tehtävien jakoa eri toimijoiden välillä muuttaa paremmin toimiviksi.
 - Keusoten kunnissa vuonna 2022 käynnistyy kokeilu, jossa aktivointisuunnitelmien tekeminen siirtyy osittain kaupunkien tehtäväksi. Lisäksi vuonna 2022 käynnistyy Palvelutorihanke, jossa yrityksille ja työikäisille kuntalaisille tulee yhteinen monialainen palvelupiste Hyvinkäälle. Tarkastuslautakunnan suosituksen vaikuttavuutta voi arvioida paremmin sen jälkeen, kun kyseisten kokeilujen toimivuudesta on tietoa.
- **Suositus:** Tavoitteet ja niiden eteneminen on suositeltavaa tehdä näkyvämmäksi kaupungin asukkaille. Kaupungin johdon ja esimiesten tulee tuoda henkilöstölle nykyistä selkeämmin esille strategian merkitys kunkin henkilön omaan työhön.
 - Suosituksen vaikuttavuuteen voi ottaa kantaa sitten, kun Hyvinkään Pelikirja 2.0:n toimeenpano ja jalkauttaminen on mahdollista Pelikirjan hyväksymisen jälkeen.

Osa arviointikertomuksen 2020 johdosta annetuista lausunnoista oli epäselviä eikä niistä käynyt ilmi, tullaanko toimintoja kehittämään tarkastuslautakunnan antaman suosituksen suuntaisesti vai ei.

Tarkastuslautakunta tulee tekemään kattavamman jälkiseurannan arviointikertomuksen suosittelujen vaikuttavuudesta seuraavassa arviointikertomuksessaan. Tuolloin voidaan jo arvioida sellaistenkin suositusten huomioon ottamista, joiden kohdalla se ei tätä arviointikertomusta laadittaessa ollut mahdollista.

Hyvinkäällä 10. toukokuuta 2022

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tuula Latosuo
puheenjohtaja

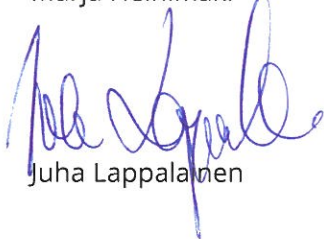
Anu Karvinen
varapuheenjohtaja

Marja Heinimäki

Kosti Kallio

Juha Lappalainen

Santeri Leinonen

Toni Rintala

Timo Suikkanen

Anne Vuorinen